ſit:hortat̄ ad vlteriora:⁊ ne recedāt ꝓ ſuis tribulationibꝰ teneantq3 ſuas ordinationes:p̄ſertim ne ꝑfectio erigat in tumorē: oñdit de quo ſtatu ad quā dignitatē vocati ſūt:dicēs oīa eis vel apoſtolis ip̄is vel toto hūano generi bñficia ꝑ ſolā gratiā data. Eſt igit̄ intētio apl'i Epheſios in bonis habitis cōfirmare:⁊ ad vlteriora ꝓuocare:nec nō ad humilitatē gratiarūq3 actionē.

Sciēdū ſane ꝙ hanc epl'am quā ad epheſios ſcriptā habemus heretici ⁊ marcioniſte ad laodicenos attitulant. Ca. I

a Paulus apl's. More ſuo ſalutationē p̄mittit. Deīde grās agit deo exponēs paꝰ bñficia hūano generi p̄ſtita:poſt ipſis apoſtolis ſpāliter indulta: deinde ⁊ epheſijs ipſis oſtēdēs a quo ⁊ ad quid vocati ſūt:deinde xp̄i dignitatē ⁊ p̄lationē oſtēdit:poſtea ad patientiā ⁊ charitatē eos inuitat:vnitatē fidei ⁊ eccl'ie cōmēdās ⁊ dona gr̄e enumerās:tandē ad certamē exhortās ꝯtra p̄cipes tenebrarū: militie chriſtiane armaturā deſcribit. b Sanctis. Perfectis ⁊ nō ſolū eis ſed et c Fidelibus. qui ſi nō ſancti: vel in fide ſani. Sāctis. Exercitio virtutū. Et fidelibꝰ. fide recta q̄ eſt ī chriſto ieſu. Ambro. Recte illa duo poſuit:tūc eī ꝓdeſt ac credit̄ bona vita ſi fides ē in xp̄o ieſu. Tūc vere ſancti ſūt ſi fideles ſūt ī chriſto. Vel diſtingue inter ſanctos ⁊ fideles:vt ſanctos ītelligas maiores ⁊ ꝑfectiores:fideles minꝰ ꝑfectos. d Benedictꝰ. Premiſſa ſalutatiōe Incipit ab actione grāꝝ:inuēs oīa eē ex deo. Bñdictꝰ ⁊ bñdixit. Vnū q̄dē bñdictionis xbū ſ3 ꝑ cōgruētia ꝑſone varie debet ītelligi. Bñdicit̄ ab hoīe deꝰ:cū laudibꝰ dignis extollit̄. Nō aūt a deo cū deꝰ ei gr̄e ſue dona impartit̄ nō merit' illiꝰ ſ3 miſcđia ſua. e Qui bñdixit. Enumerat bñficia q̄ a deo ꝑ xp̄m toti hūano generi ſūt data. Duas dei p̄ordinationes ⁊ eaꝝ effectꝰ q̄rū altera ē de p̄ñti ad iuſticiā. Altera de futuro ad coronā. Nec dicunt̄ ſic due q̄n vna ſit dei p̄deſtinatio: q̄ ē ipſe deꝰ ſ3 qꝛ de duobꝰ ē ip̄a dei p̄ordinatio eterna .ſ. đ iuſticia ī p̄ñti:⁊ de gl'ia ī futuro. Deꝰ ante mūdi cōſtitutionē cū nullꝰ q̄cq3 meruerat:p̄ordinauit ꝙ ī tp̄e gr̄e aliq̄s a ꝑditis ſeparet:⁊ iuſtos ⁊ īmaculatos faceret. Preordinauit etiā ꝙ illos iuſtos ad eternā beatitudinē ꝑduceret. haꝝ p̄ordinationū alterā hic implet ꝙ iuſtos fac̄. Alterā ī futuro adīplebit q̄ erit oīm ꝑfectio. A q̄ cōſūmatiōe oīm incipit: vtēs p̄terito ꝓ certitudīe future rei. Qui bñdixit nos merit' nr̄is maledictos:ī futuro exaltabit:dādo īmortalitatē. Quattuor ponit: duas p̄deſtinatiōes:⁊ earū duos effectꝰ. Qui bñdixit. Effectꝰ ſecūde p̄ordinatiōīs: q̄ adimplebit̄ ī futuro:a q̄ īcipit:qꝛ ſūmū bonū cū ait: Qui bñdixit. f Sicut ele. ⁊c̄. Augꝰ. Ne q̄s ſ3 putet aīas cū deo eternas:⁊ tūc aliq̄d meruiſſe iuxta errorē illoꝝ q̄ aū hec viſibilia dicūt q̄ſdā fuiſſe aīas ſāctas:⁊ iō tūc fuiſſe electas.

Sic elegit. Hic ponit p̄mā p̄ordinationē:q̄ ē de p̄ñti tāgēs effectꝰ eiꝰ. Q. Bñdicet nos ī futuro:qđ ⁊ ſi videt̄ ex merit':ita tñ grat' erit ſicut ⁊ p̄ma p̄ordinatio gratuita ē: qꝛ merita q̄ p̄cedūt futurā vitā ex gr̄a ſūt ⁊ dei dona ſūt. Coronat enī ī nobis deꝰ dona ſua:nō q̄ ex nobis ſūt merita. Elegit vt eſſemꝰ ſācti. Augꝰ. đ p̄deſti. Quō eī eligeret eos q̄ nōdū erāt niſi p̄deſtinando. Elegit ſ3 p̄deſtinans nos. Et ſicut nō elegit:eo ꝙ tūc ſācti eſſemꝰ. iō nec iō qꝛ ſācti futuri eſſemus. S3 potiꝰ elegit nos ad h̄ vt ī tp̄e gr̄e eſſemꝰ ſancti ꝑ bona op̄a. Nō ergo qꝛ futuri eramꝰ elegit. Sed vt eſſemus ſancti. Ideo quippe futuri eramus:qꝛ elegit ipſe p̄deſtinās:vt tales ꝑ gratiā eiꝰ eſſemꝰ. Sed pelagianus veritati reſultans ait: Preſciebat deus qui eſſent futuri ſancti ⁊ immaculati ꝑ libere volūtatis arbitriū. Et ideo eos in ſua p̄ſciētia quales futuros eſſe p̄ſciuit elegit. Elegit inq3 anteq3 eſſent p̄deſtinās filios quos futuros ſanctos p̄ſciuit. Nō fecit:nec ſe facturū:ſ3 ip̄os facturos eſſe p̄uidit. Quē cōfutat hic apl's dicens: vt eſſemus ſancti ⁊c̄.
g Qui p̄deſtinauit nos. Poſita p̄deſtinatiōe q̄ ꝑtinet ad iuſticiā ⁊ ſāctitatē vite p̄ſentis:ponit̄ hic alia ꝑtinēs ad vitā eternā: cuiꝰ effectū .ſ.

notauit

de. Hos collaudat apoſtolus ſcribens eis a Roma de carcere per tychicū diaconem.

Finit argumentum.

Incipit epl'a Pauli ad epheſios

a Paulus apoſtolus ieſu chriſti Ca. I a
a ſ nō meis merit': ita vos ꝑ/ cā quicquid eſtis.
b ꝑ voluntatem dei b
ſ ſcribit vel mādat: vl' ego paulꝰ ſcribo vel mādo.
ſanctis omnibus c
a ſ tunc ꝓdeſt bona vita ſi fides in chriſto.
c qui ſunt epheſi ⁊ fidelibus ī chriſto ieſu: Gratia vobis et pax a d e
a ſ ope xp̄i nō ſuis meritis. b ſ ante alia ſalutat. ſ iuſtificationis. c ſ trāquillitas mētis ⁊ recōciliatio ad deum.
a ſ ꝑ quē oia cōdita ſunt ⁊ reſtaurata. b ſ ſine quo nulla bona dant̄ nobis.
deo patre noſtro ⁊ domino ieſu f g
a ſ corde ore opere. ſ ſit a me a vobis ab oībꝰ.
b ſ generatione eterna.
d chriſto. †Benedictus deꝰ ⁊ pater h
ſ pro quo nobis bene facit.
e domini noſtri ieſu chriſti qui benedixit nos in omni benedicti/ i k
a ſ benedicet. i. futuro exaltabit dādo īmortalitatem. b ſ meritis nr̄is maledictos. c ſ omnimoda exaltatiōe q̄ erit tota ſpūalis etiā in corporibus:que tūc habebūt naturā ſpūs.
a ſ habita in celo: vnde cōmendabilior. ſ operante chriſto.
one ſpiritali in celeſtibus in chriſto: l
a ſ prima p̄deſtinatio. ſ ita gratis hoc faciet.
ſ gratis. b ſ p̄deſtinādo. c ſ ꝑ ip̄m chriſtū.
f ſicut elegit nos in ipſo an/ m n
a ſ .i. anteq3 eſſemꝰ. b ſ ad h̄ elegit: vt eſſemꝰ ī tp̄e gratie. ſ elegit vt eſſemꝰ:nō qꝛ futuri eramꝰ.
te mundi conſtitutionem: ut eſ/ o p
a ſ ꝑ bona op̄a. ſ xtutibꝰ. b ſ a crimīe a malis.
ſemus ſancti et immaculati in q r
a ſ .i. intus vbi cōſpicit:non extra vbi hoīes vident. ſ vel vt eū cōſpiciamꝰ. b ſ nō hoīm.
ſ in charitate hoc fecit:nō meritis. c ſ dei vel ipſorū. d ſ alia ⁊ ſecūda p̄deſtinatio ad eternā vitam. ſ elegit nos ipſe vtiq3.
conſpectu eius in charitate. Qui s
a ſ gratia ſola p̄elegit. b ſ volūtate gratuita
ſ ad bona que filij habituri ſunt.
g predeſtinauit nos in adoptionē t

Incipit poſtil. ſup epiſtolā ad Epheſios.

a Paulus apl's ieſu. Hic incipit epl'a pauli ad Epheſios: q̄ diuidit̄ in tres ꝑtes. ſ. in ſalutationē:⁊ narrationē. ibi: Benedictꝰ deus:⁊ cōfirmationē. ibi: Ut aūt ⁊ vos ſciat': ꝓpe finē epl'e. Ca. I In ſalutatiōe vero p̄mo ponit̄ ꝑſona ſalutās ex noīe. cū đr: Paulꝰ: ⁊ q̄3tū ad officiū. ibi: Apl's ieſu xp̄i ⁊ q̄3tū ad auctoritatē officij. cū đr: b Per voluntatem dei: q̄ vocauit eū ad apoſtolatū: vt pt3 Act'. xiij. ſcđo ponunt̄ ꝑſone ſalutate. cū đr: c Omibus ſāctis q̄ ſūt epheſi. ipſi enī accepto verbo veritatis ꝑſtiterunt in fide: vt dicit Hiero. ī ꝓlogo: iō noīat eos ſanctos. i. firmos in bono. ſāctu3 enī in vna ſignificatiōe idem eſt qđ firmū. tertio ponūt̄ optata bona. cū đr: d Gr̄a vobis. in p̄ſenti. e Et pax ī futuro. beatitudo enī quietat totaliter appetitū. f A deo patre noſtro. i. a tota trinitate a qua dat̄. g Et dño ieſu. ꝑ cuiꝰ meritū nobis donat̄.
h Benedictꝰ. Hic ꝯñr ponitur narratio. in qua primo ad gr̄arūactionē epheſios inducit. ſcđo ꝓ eis orōnē ad deu3 effundit. ca. iij. tertio in moribꝰ eos inſtruit ca. iiij. Prima in duas. qꝛ primo inducit eos ad gr̄arūactionē abſolute. ſecūdo cōꝑatiue. ſequēti ca. Circa primū ſciendū ꝙ efficacior modus inducēdi alios ad aliq̄d agendū eſt ꝑ exemplū: qđ magis mouet in moralibꝰ q̄3 verbū. iō apl's vt magis moueat epheſios ad gr̄arūactionē ſimul gr̄as agit de beneficijs diuinis. ⁊ p̄mo recolēdo bñficia cōia. d. Bñdictꝰ deꝰ ⁊ pater dñi noſtri ieſu xp̄i: ⁊ ſic exprimunt̄ due ꝑſone. ⁊ tertia exprimit̄ cū đr: i Qui benedixit nos. hic accipit̄ bñdictio ꝓ liberali dono: ſicut. j. Reg. xxv. Accipe bñdictionē qua3 attulit tibi famula tua. Sanctꝰ aūt ſpūs eſt donū patris ⁊ filij: ⁊ in quo oīa dona donant̄. ideo ſubdit̄:
k In oī benedictione ſpiritali in celeſtibus. i. q̄ finaliter habebit̄ in celeſtibꝰ. l In xp̄o. i. ꝑ xp̄m: ꝑ quē ꝓueniūt nob̄ dona diuīa tā q̄3 ꝑ mediatorē dei ⁊ hoīm. m Sicut ele. nos ad ꝑticipationem ſue beatitudinis. n In ipſo. i. in filio. electio enī p̄ſupponit noticiā electi. illa vero que ꝑtinēt ad noticiā ī diuinis attribuunt̄ filio: q̄ eſt ſapiētia pr̄is. o Ante mūdi cōſtitutionē. nam hec electio eſt ab eterno. effectꝰ tñ eiꝰ ē ī tp̄e q̄ eſt ſāctificatio rōnalis creature. iō ſubdit̄: p Ut eſſemꝰ ſācti. ꝑ gr̄am ī mēte. q Et īmaculati. ꝑ puritatē ī cōuerſatiōe. r In cō. eiꝰ. ⁊ nō ſolū ī cōſpectu hoīm. ſicut hypocrite. s In cha. ſine q̄ nō ꝓſūt alia dei dona: vt dictū eſt. ſ. j. Coꝝ. xiij. Si linguis hoīm loquar et angeloꝝ ⁊c̄. t Qui pre. nos in adoptionē filiorum. p̄deſtinatio enī eſt p̄paratio gratie in p̄ſenti ⁊ glorie in futuro: ꝑ gratiā autē adoptio diuina inchoat̄: ⁊ ꝑ gloriā cōſūmatur.

Per

† De pe. di 4. c. bñdictus ⁊. c. in domo.

† 2. Co. 1. Pe. 1

notauit. a In laudem glo. gratie sue. Q. gloria grãrũ est eterna adoptio. b In q̃ gratificauit. Effectus p̃me p̃dordinationis ad iusticiã. c In dilecto filio. Ambro. Diligẽs enĩ deus pater vnigenitũ suũ: etiã illis quos diligit ⁊ q̇bus vult filius diuina largit̃. d In quo habem⁹ ⁊c. Ambro. duplicem gratiã ostendit: q: ⁊ redemit et peccata nostra nõ imputauit. e Que supabũdauit. Hactenus de his q̃ toti humano generi modo de his que singulariter apostolis dedit.

f In dispensatione. i. in plenitudine tp̃is: dispẽsati a deo. Id est in hoc tp̃e grẽ: q̇ implere q̃ ceteris tp̃ibus p̃missa vel p̃figurata sũt: diuina ꝓuidẽtia rõnabiliter dispẽsauit. Si enĩ penit⁹ ignari essent hoĩes nõ p̃docti: nõ reciperẽt xp̃m: ⁊ nisi pri⁹ ꝺ naturali ⁊ doctrinali cõuicti lege: supbi paruipẽderent christi aduẽtum. g Instaurare. Aug⁹. Instaurant̃ aũt q̃ in celis sũt: cũ id qꝺ inde cecidit in angelis reddit̃ ex hoĩbus. Instaurant̃ aũt q̃ ĩ terris: cũ ipsi hoĩes q̇ p̃destinati sunt in eternã vitã a corruptionis vetustate renouant̃. h Oĩa que in celis. i. angelos. Vel instaurare. i. supplere. i Que in cel. i. numerũ angelorũ diminutũ implere. Que in celis. Aug⁹. in enchi. Nõ ꝓ angelis mortuus est xp̃s: sꝫ iõ ꝓ angelis fit q̇cq̇d hoĩm ꝑ ei⁹ mortẽ redimit̃: q: cũ eis redit hõ in grãm post inimicitias q̃s inter hoĩes ⁊ sanctos angelos: ⁊ ruine angelice dãnũ reparat̃. Et vtiq; nouerũt angeli sancti docti a deo: cui⁹ veritatis eterna cõtẽplatione beati sũt quãti numeri supplemẽtũ ꝺ genere humano integritas illius ciuitatis expectat.

k Que in terra. i. hoĩes qui peccato deprauati erant. Vel Que in celis. i. aĩas sctõꝝ: que sunt in celis. Et que in terra: Id est sanctos qui adhuc ĩ terra. ⁊ h̾. l In ipso. i. per christum. m In quo ⁊ nos sorte. Ne apostoli in quibus supabũdat gratia viderẽt̃ meruisse melius alijs. ostẽdit eos ita grat̃ vocatos non meritis sicut fuerunt et alij. n Sorte. Sors ꝺ: grã. Quia nõ ẽ hoĩs electio ꝫ volũtat̃ dei. vñ tunica dñi de sup texta q̃ charitatẽ significat sorte ꝑuenit. o Oĩa opat̃. Aug⁹. Amb. Etiã velle: vt sim⁹ vt nemo gl̃iet̃ ĩ hoĩe. Vex ẽ
Joh. 15. c ei: Nõ vos me elegist̃: ꝫ ⁊ ego vos ⁊c. laus aũt gl̃ie dei est. cũ multi acquirunt̃ ad fideꝫ: sicut gloria medici cũ multos curat.

p In quo et vos. Modo venit ad ea q̃ dedit ephesijs.

q Cũ audissetis. Cũ cã notat hic ⁊ tempus. r Propterea Enumeratis bñficijs hũano generi: vel apostolis vel ephesijs

collatis

---

a filij sunt credẽtes in eũ. b nõ ꝑ merita.
c vẽturos. eadẽ habituros cum christo.
filiõꝛũ ꝑ iẽsum christum in ipsũm: a b
a p̃destinauit ꝓm voluntatẽ longe ante vel oĩb⁹ palam ꝓpositam. nõ nostro placito.
a ꝓm ꝓpositũ volũtatis sue ĩ laudẽ c d
a .i. vt laudem⁹ gloriosam gratiã. b gratia.
c gratos sibi nos fecit.
b glõꝛie gratie sue: in quã grãtifica e
a ꝑ filiũ ꝑ quo ⁊ nos diligit. b ecce ꝑ quid grati facti.
c d uit nos in dilẽcto filio suo: in quõ f
a vt possim⁹ reuerti a captiuitate q̃ seruiebam⁹ diaboli venũdati sub peccato.
habem⁹ rẽdẽptionẽ ꝑ sãguinẽ ei⁹:
a in baptismo. q: oia dimittit: ⁊ totum ius inimici destruit. b ꝓm diuitem ⁊ copiosaꝫ gratiam suam.
et rẽmissionẽ pctõꝝ: ꝓm diuitiãs g h
a cum in omnib⁹ abũdasset. plus q̃ꝫ in alijs abundauit. apostolis. i
e gratie ei⁹ q̃ supãbũdauit ĩ nobis k l
a in hoc. oĩ noticia de diuinis. b ꝓuidẽtia ẽpaliũ. c omni: ita vt notũ faceret. m
ĩ õmni sapiẽtia ⁊ prũdẽtia: vt nõ/ n o
a .i. volũtatẽ secretã alijs. s. instaurare oĩa non meritis sed ꝓm beneplacitũ.
tũ faceret nobis sacramẽtũ võlũ/ p
a bonũ placitũ vel sacramẽtũ.
tatis sue ꝓm bñplacitũ ei⁹ quõd q r
a lõge ante: vel oĩb⁹ palã obtulit ĩplẽdũ dico.
b filio. c nõ alio tp̃e iplẽdũ sed ĩ dispẽsatiõe.
f ꝓpõsuit in eõ in dispẽnsatiõe ple s t
a ad primũ statũ reducere oia ꝑ pctm̃ destructa.
g h nitudinis tẽporũ instãurare oĩa v x
a dũ qꝺ inde cecidit: ex hoĩb⁹ reddit̃. .i. ipos angelos. ipsos homines.
i k in christo q̃ in cẽlis ⁊ que in terra y z
.i. ꝑ xp̃m. a aduẽtus ei christi salus est ⁊ sanctis qui iã cũ xp̃o sũt: ⁊ illis q̇ adhuc futuri sunt.
b ꝑ quẽ. c vt vos. diuina electione.
l m sũt: ĩ ipsõ. In quõ etiã ⁊ nõs sorte a b
n a pri⁹ p̃parati. b ꝑ interiorem gratiam. non per merita.
vocati sum⁹ p̃dẽstiati ꝓm ꝓpõsitũ c d
a etiã ĩ aplis. b quasi qualiter nos magis eligit ad officiũ aplat⁹ nescim⁹ sꝫ tñ cõsilio fecit non temere. .i. ꝓm volũtatẽ: q̃ est ex ratione.
o ei⁹ qui oĩã operat̃ ꝓm cõnsilium e
a vt per nos alij laudent gloriã eius.
volũtatis sue: vt simũs in laudeꝫ f
a ⁊ iõ tales esse debem⁹ ꝑ quos alij laudẽt.
glõꝛie ei⁹ nos q̇ ante sperauim⁹ ĩ g
a in cui⁹ fide et vos estis ꝑ hoc ꝙ audiuistis verbũ veritatis quasi sperauim⁹ in christo. b quasi non ante: sed post.
p q christo. In qũo ⁊ vos cũ ãudisset̃ h i
verbũ veritat̃ euãgeliũ salut̃ ve k
a cui⁹ opatione credẽ. b diuisi a grege diaboli ꝑ spiritũsanctũ: q̇ ꝓmissus erat: vel q̇ ꝓmittit hereditatẽ ⁊ est arra eius.
stre: in quõ ⁊ credẽtes signãti est̃ l
vel pignus.
spũ ꝓmissionis sãcto: q̇ ẽ arra he/ m m
a vt vltra nõ dñet̃ nobis inimicus. b redemit vt habeat: nõ vt perdat.
reditat̃ nr̃e ĩ rẽdẽptionẽ ãcq̇sitio o
a quasi cũ audiuissetis euãgeliũ credidisti.
t nis ĩ laudẽ gl̃ie ipi⁹. Prõpterea ⁊ p q
qua in christum credidistis sine admixtiõe leg̃
ego audiẽs fidẽ vestrã q̃ est ĩ dño
opera charitatis ostensa.
iesu ⁊ dilectionẽ in oẽs sanctos: r s
a bñ noui q̇ est̃: ⁊ iõ nõ vos sꝫ deũ laudo q̇ h̾ fecit. deo et enĩ q̇ fecit grẽ agũt̃. habitis bonis.
non cesso gratiãs agẽs ꝓ vobis: t

B

a Per iesũ xp̃m. q̇ est dei fili⁹ naturalis. b In ipsũ. q: filiatio adoptiua ẽ quedam assimilatio ad filiationẽ naturalẽ. c Secũdũ ꝓpo. vo. sue. a q̃ depẽdet electio ⁊ p̃destinatio nõ ex merit̃ nr̃is: nõ solũ in re: sed nec etiã ĩ dei p̃uisiõe. d In laudẽ ⁊c. i. ad laudãdũ ei⁹ gl̃iaꝫ q̃ elect̃ cõicat̃ ꝑ grãm suam. e In q̃ gra. nos. i. fecit gratos sibi. f In di. fi. suo. i. ꝑ dilectũ filiũ suũ: ĩ q̇ habem⁹ redẽptionẽ. ⁊ q̃ sit illa subdit̃:

g Remissionẽ pec. s. totalẽ ĩ sacro baptismi: in q̇ sue passiõis effect⁹ plenarie nobis cõicat̃. h Scꝺm diuitias. i. copiã.

i Grẽ ei⁹ q̃ supabũ. Hic ꝯñr recolit bñficia dei spãlia. ⁊ p̃rio facta apl̃is. scꝺo ephesijs. ibi: In q̇ ⁊ vos. Circa p̃mũ dicit:

k Que. s. grã dei. l Supabũdauit in nob. veris apl̃is. m In oĩ sa. q̃ꝫtũ ad cognitionẽ diuinoꝝ. n Et pru. q̃ꝫtũ ad noticiã hũanoꝝ necessariaꝫ ad salutẽ. o Vt no. fa. no. sa. i. sacrũ secretũ. p Volũtat̃ sue. qꝺ pleni⁹ fuit reuelatũ apl̃is q̃ꝫ alijs.

q Scꝺm bñplacitũ ei⁹. q: totũ depẽdet ex bñplacito diuino: nõ aũt hũano merito.

r Qꝺ ꝓposuit. i. ab eterno facere disposuit. s In eo. i. ĩ filio q̇ ẽ sapiã p̃ris.

t In dispẽsatiõe pleni. tẽpoꝝ. i. in plenitudine tp̃is dispẽsati a deo qꝺ ẽ tp̃s grẽ: ⁊ q̇d sit sacrm̃ h̾ subdit̃: v Instaurare. i. ad debitũ statũ reducere. x In xp̃o. i. ꝑ xp̃m.

y Oĩa q̃ ĩ celis. i. angelos: coꝝ societates reparãdo. z Et q̃ ĩ terra sũt. i. hoĩes q̇ per pctm̃ deprauati erãt ĩ nouitatẽ grẽ reformãdo. a In q̇ etiã ⁊ nos sorte vo. su. i. electione diuina q̃ ꝺ: sors q: nõ accipit ꝑsonã sic nec sors. b Vocati sum⁹. ad apostolatũ.

c Predestinati. i. p̃ordiati ad h̾. d Secũdũ ꝓpo. ei⁹. i. ꝓm dispositionẽ eternã dei.

e Qui opat̃ oĩa ꝓm cõsiliũ volũtatis sue. q: nihil opat̃ a casu: nec de necessitate nature: sꝫ p̃uidẽs ⁊ libere. f Vt sim⁹ ĩ lau. glorie ei⁹. i. vt ꝑ nos alij laudẽt deũ q̇ ꝑ p̃dicationẽ nr̃am cõuertũt̃ ad ip̃m. iõ subdit̃:

g Nos q̇ ante sperauim⁹ in xp̃o: q: ante credidim⁹ ĩ ip̃m. h In q̇. Hic ꝯñr ponit dona ephesijs spãliter data. Et diuidit̃ ĩ duas. q: p̃mo ponit coꝝ vocationẽ. scꝺo insurgit ex h̾ ad grãrũactionẽ. ibi: Propterea. Circa primũ dicit: In q̇. i. ꝑ quẽ. s. xp̃m.

i Et vos cũ audi. ver. veritatis. a nobis.

k Euãgeliũ sa. ve. q: annũciat salutẽ audientib⁹ ⁊ dat credẽtib⁹. iõ subdit̃: l In q̇ ⁊ credentes signati estis. lumine gratie deformatam imaginẽ reformãte. m Spiritu ꝓmissionis sancto. q: spiritussanct⁹ habitat in credentibus ꝑ gratiã: ⁊ dicit̃ spiritus ꝓmissionis: q: veraciter ꝓmittit vitam beatã. ideo subdit̃: n Qui est pign⁹ hereditatis nostre. de ratione pignoris est ꝙ sit rei non habite in p̃senti ⁊ eiusdẽ valoris cũ ip̃a. ⁊ sic ẽ in ꝓposito: qm̃ si nõ habetur actu hereditas eterna q̃ cõsistit ĩ visione et fruitiõe beata. tñ spũssanct⁹ habit⁹ in p̃nti ꝑ grãm a fidelib⁹ est eiusdẽ bonitat̃ ĩ numero cũ beatitudine obiectiua. o In redẽptionẽ acq̇sitiõis. i. vt redẽpti acquirãt vitã beatã inamissibilẽ. p In laudẽ glorie ipsius. nã ibi est laus continua Ps. lxxxiij. Beati qui habitant ĩ domo tua dñe: in secula seculorũ laudabunt te. q Propterea. Hic cõsequẽter apostolus tanq̃ꝫ pater bon⁹ grãs agit deo de ꝑfectu ephesioꝝ. d. Propterea ⁊ ego audiẽs fidẽ vestrã: sincerã sine admixtione alicuius erroris aut legalis obseruatiõis. r Et dilectionẽ. vestrã.

C

s In omnes sanctos. i. opera vestre charitatis erga omnes fideles. t Non cesso grãs agens ꝓ vobis. de bonis preteritis.

¶ eaollatis q̄d de eorū bñficijs ſentiat: apl's ſubdit.ſ.φ gras agit: ⁊ rogat ſu padditine illi ſupbiāt: ſed vltra tendāt. a Memoriā. Aug⁹. Cōgrue ꝑ iam datis ꝑmittiᵗ grāꝝ actio. Qui ei eſt orādus vt faciat. Illi eſt gratia rñactio reddēda cū fecerit hoc eſt: memo ⁊c. b Ut de⁹. Quaſi ad ipe: trādū nō obtēdo merita: ſʒ φ de⁹ ⁊ pater xp̄i ⁊c. c Ut deus dñi ⁊c. Di ſtingue de⁹ pater ⁊ de⁹ xp̄i ē ⁊ pater. Sʒ de⁹ xp̄i ē ſm hūanitatē. i. q: xp̄s hō nat⁹ ex femina. Unā in

Ps.21. pſalmo dicit: De vētre matris mee de⁹ me⁹ es tu: Oſtendēs patrē eſſe deū ſuū: q: hō fact⁹ eſt. Ho mo eni de vētre matris natus eſt: ⁊ ſm hoiem de virgine nat⁹ ē de⁹: vt nō ſolū paᵗ illi eēt q̄ cū de ſe ipſo genuit: ſʒ etiā de⁹ eēt: quē de vētre mrīs ho minē creauit. Quaſi ḡ ē paᵗ filio ex vtero ſuo: de

Joh.20.d vētre mrīs de⁹ nō de ſuo. Unde ipe ait: Aſcendo ad patrē meū ⁊ patrē vr̄m deū meū ⁊ deū vr̄m. d Oculos cordis. In imagine ḡ ſua cognoſce auctorē ei⁹: q̄ corpali ſenſu nō attingiᵗ. Nec ḡ pu tetis corporeo ſenſu deū attingi: ſʒ oculis mētis ip̄m audite. In corpe vbi diuerſa mēbra ſūt: ali bi audis: alibi vides. In corde aūt tuo vbi diuer ſa mēbra nō īueniūt. ibi audis vbi vides ad h̄ il luminet oculos. e Ut ſciatiᵗ ⁊c. Hoc dicit vt ꝑ pfeciores ſint. Amb. q: cū plene ſcierint q̄ fruct⁹ ē credētiū: ꝑpfectiores fiēt circa excolēdā religio nē. Uel ita vt ſpes ꝑpꝛie accipiaᵗ. Et ē vt ſciatis q̄ ſit. ſ. volūtas ei⁹. i. q̄tū valet ſpeſ vite eterne ad quā vocat. Et ſciatis q̄ ſit adipletio ei⁹ ſpei. Q̄ ō ita ait: Et q̄ ſint diuitie gl'ie ei⁹. f Et q̄ diuitie. Hic q̄d noie ſpei intellexerit aperit: Spem ei ac cipit rē ſperatā. g Que ſit ſupemi. Q̄dā eni incremētū gl'ie habebūt ſūmi doctores vltra il

Mat.20.b lud q̄ō cōiter oēs habebūt. Habebūt ei oēs eūdē

1.Co.15.e denariū: Sed differt ſtella a ſtella ī claritate: Et

Joh.14.a erūt diuerſe māſiones ī domo pr̄is. Et inter ali os clari⁹ fulgētes apl'i alti⁹ ſedebūt: Unā in taber naculo dñi ſup mēſam facta eſt corona interraſi lis alta digitis q̄ttuor operiēs totā mēſam: ⁊ ſu ꝑ eā altera corona aureola. ꝑ coronā altā digitis q̄ttuor q̄ menſam opiebat gl'ia vite eterne ſignaᵗ qua oēs electi fruenᵗ: q̄ etiā q̄ttuor libris euange lij digito dei. i. ſpūſctō ſcriptis annūciaᵗ. Et erat interraſilis ꝑ diuerſitate meritoꝝ. Corona au reola ſup illā ē pfectio remunerationis eoꝝ: q̄ in doctorib⁹ excellūt. h Suſcitās illū ⁊c. Exem plū aūt gl'ie ſctoꝝ cōſiſtit in reſurrectione ſalua toris: vt in ea cognoſcāt fideles q̄ō eis ꝑmiſſum eſt. Sicut eni mō extolluᵗ ſupra celos cū xp̄o ſicut

Joh.12.d ipe dicit: Pater volo vt vbi ego ſū: illic ſit ⁊ mi niſter me⁹. Quia ⁊ corpus xp̄i q̄ō ē eccl'ia in ipſa diteraᵗ. i. ī ipſa beatitudine erit. Cuius eni corp⁹

Ibi.21.b noſtrū nōdū ibi ſit: tn̄ ſpes nr̄a iam ibi ē. Et ideo dn̄s poſt reſurrectionē iuſſit diſcipulis piſcatib⁹ vt in dextrā partē mitterent retia. Qui etiā dixit

Mat.25.c ſe ī iudicio agnos ad dexterā: hedos ad ſiniſtrā. eſſe poſiturum. i Ad dexteram ſuā. Dextera eſt beatitudo eterna q̄ ſanctis daᵗ. ſiniſtra eſt mi ſeria q̄ impijs. Nulla eni forma corporis de⁹ finiᵗ ⁊ cōcludiᵗ. k Sup oēm principa. Hoc dicit ꝑ pter incarnationē filij dei: vt etiaʒ hō factus ſup oēs celos eē dicaᵗ ⁊ ſup oēm creaturā: habēs no mē ei⁹ per naturā: nō ꝑ adoptionē. l Sub pe dib⁹. Per pedes plena ſubiectio notaᵗ: qua om nia merito ſūt ei ſubiecta: q: ꝑ eū facta. Uel ſub pedib⁹. Ambro. id eſt humanitate: q̄ ꝑ pedes ſi gnificaᵗ: q: ſicut pes ē inferior pars corporis: ita in xp̄o inferior natura eſt humanitas etiā quam angeli adorant. m Et ipſum. Poſtq̄ cōmemo rauit dignitatē xp̄i: ad nos redit oſtendēs ei⁹ di gnitatē: ad nos ptinere. Quaſi ita exaltauit de⁹ chriſtum. Et hec exaltatio eius ad nos pertinet quia ipſe talis eſt caput ⁊ nos corpus vt ei parti cipem⁹. n Caput. Aug⁹. Scd̄m deitatem: q: oēs ab ipſo facti.

Joh.1.b Etiā ſm humanitatē qua ei cōiūgiᵗ eccl'ia natura ⁊ gr̄a. Nā d ple nitudine ei⁹ oēs accepim⁹. o Plenitudo ei⁹. Ambro. Quia ad impleᵗ ꝑ eos: th̄ ēs oia in oib⁹ hic ⁊ in futuro. ꝑ Idē. Cū ingreſ ſi ad cōfeſſionē flectunt genu xp̄o: adimpleᵗ: q: recedentes videᵗ euacuare eū. p Omnia eſt in oibus. Quia mēbra nihil ei cōfe rūt: ſʒ ipe oia mēbris: q: ei⁹ virtute ſunt q̄ō ſunt.

a ſ vlteriora vobis implorās.

a memoriā veſtri faciēs ī orationi a
ſ ſm humanitatem.

b c bus meis: vt deus dñi noſtri ie b
a ſ chriſti ſm deitatē. ſ ſm etiā humanitatē. b ſ et ſi iam ſapientes.

ſu chriſti: pater glorie: dēt vo c
a ſ det vobis ſapiam de celeſtib⁹ pleni⁹ q̄ mō ha betis. b ſ nō vt obſcure ſʒ ſine velo eū agnoſcatiᵗ

bis ſpiritum ſapientie ⁊ reuelati
ſ .ſ. a ſ nō putetis corporeo ſenſu deū attingi.

onis ī agnitiōeʒ ei⁹: illuminatos
a ſ ibi imago dei ī qua renouaris ī agnitiōe dei. b ſ rōnis. ſ pleni⁹ q̄ mō. ſ quāra.

d e oculos cordis veſtri: vt ſciatis q̄ b
ſ res ſperata ad quā vocat credētes. ſ hec ē ſpes

f ſit ſpes vocatiōis eius: ⁊ que di c
a ſ glorioſe hereditatis eterne. ſ. beatitudinis q̄ iō hereditas q: firmiter habebiᵗ. b ſ cōiter.

uitie glorie hereditatis ei⁹ in ſan
a ſ .i. φ nos apl'i ꝑ alijs habebim⁹ gloriā vt non ſterls ſed tendātes ad aliud mai⁹ q̄ō habebim⁹.

g ctis: ⁊ que ſit ſupemines magni f
a ſ glorie. b ſ virtute dei danda nobis. ſ apo ſtolos. ſ ī illa beatitudine ſm q̄ō poterer opera tus eſt in chriſto.

tudo virtutis ei⁹ in nos: qui cre dimus ſm operationem poten tie virtutis ei⁹ quā operatus eſt
a ſ cuius mēbra ſum⁹. ſ ⁊ ideo cū illo eadē nos habituros credimus. b ſ ita .ſ.

h in chriſtō: ſuſcitāns illum a mor
a ſ ſtabiliter. ſ .i. oſtēdēs hoiem xp̄m eternali ter beatū. b ſ in ſede iudiciaria ⁊ prāte iudicā di. vñ: Amodo videbitis filiū hois ſedētē a dex tris virtutiᵗ dei. ſ q: oē iudiciū dedit pater filio

i tuis: et cōnſtituens ad dexteraʒ
ſ dignitas ex loco.

k ſuam in celeſtibus ſupra omneʒ
a ſ dignitatem horum ordinū.

principatum ⁊ poteſtatem: ⁊ vir tutem ⁊ dominationem et om g
a ſ nō ſolū ſup hos quattuor ſed ſup omne nomi nabile vel q̄ō iā ſcitur: vel in futuro ſcietur.

ne nōmen quod non ſolum no minaᵗ ī hoc ſeculo ſʒ etiā in futu
a ſ nō ſolum preceſſ oib⁹ dignitate ſʒ ⁊ prāte q: ⁊ ſub eo ſunt. ſ q: ꝑ eum facta. b ſ plenē vel ſub humanitate.

l ro: ⁊ oia ſubiecit ſub pedib⁹ eius b
ſ .i. q:. a ſ φ adeo altus eſt. b ſ in quo oēs ſenſus eccl'ie ſpūales. ſ. dona gratie.

m n ⁊ ipſum dedit caput ſuper omnē i
a ſ que in celo ⁊ in terra dū cōſitenᵗ hunc eſſe per quē facti ſunt. ſ vnita ei natura ⁊ gr̄a.

eccleſiaʒ que eſt corpus ipſius: ⁊ k
a ſ iplēs eū vt habeat oia mēbra. ſ q: ab ipō ſūt

o p plenitudo ei⁹ qui omnia in om m nibus adimpletur.

a a Memoriā veſtri faciēs in orōnib⁹ meis. deꝑ cans vt magis ꝑficiatis in futuro. b Ut deus dñi noſtri ieſu chriſti. ſm humanitatē ī qua ē ſub iectus deo patri. c Det vobis ſpm̄ ſapientie ⁊c. i. augmētū ī cognitione diuinoꝝ ⁊ oīm ad ſa lutē expedientiū. d Ut ſcia. q̄ ſit ſpes vo. i. res ſperata ad quā vocaᵗ credentes: q̄ q̄to plus cognoſciᵗ: tāto pl⁹ deſideraᵗ. e Et q̄ diui tie glie here. i. hereditatiᵗ glorioſe. nā ibi nihil defi cit. f Et que ſit ſupemi nēs mag. virtutiᵗ ei⁹ ī nos. i. ad nos ꝑmiādū. eſt eni infinita. ⁊ ſic ſupeminet oī q̄ō de ea pōt cogitari: q̄ō declarat vlteri⁹ ꝑ glo rificationem hois xp̄i d. Scd̄m opationē ⁊c. ⁊ pri mo exprimit ei⁹ ſuſcitatio nē d. Suſcitās illā. ſecun do ei⁹ exaltationē ad pa tris dextrā d. Et cōſtitu ens ⁊c. ⁊ exprimit q̄ttuor choros angeloꝝ. cū h̄ de notans tres ordines ſiue hierarchias eoꝝdē. ſ. in feriores: medios ⁊ ſuꝑio res. de iferiori hierarchia vnū. cum dr̄: Supra oēm pricipatū. ⁊ tres d̄ media hierarchia. ⁊ ꝑ hoc habe tur φ ſit eleuat⁹ ſup duos ordines inferiores. g Et oē nomen. ꝑ h̄ oſtē diᵗ φ ſit eleuat⁹ ſup oēs ordiēs ſupme hierarchie. deitas eni ꝑpꝛie nō ē no minabilis a q̄cūq̄ creatu ra: q: ē incōphēſibilis ab ea. ſic aūt aliq̄d noiaᵗ ꝑ ut ab intellectu apphēdiᵗ ſ. Perihermenias: Uoīs ſūt note earū paſſionū q̄ ſūt ī aīa: ꝑꝑᵗ q̄ō dr̄. xij. ꝑpoſitiōe de cauſis: φ cā pꝛima ē ſup oē nomē q̄ no minaᵗ. h Et oia ſubie. h̄ pe. eſt⁹. vñ dixit Matth. vl. poſt ſuā reſurrectionē: Data ē mihi ois p̄tās in celo ⁊ ī terra. i Et ip̄m dedit caput ⁊c. militantē ⁊ triūphātē. k Que ē cor. ipius. ſ. myſticū. l Et plenitudo ei⁹. ſ. cor poris myſtici xp̄i. m Qui oia ⁊c. iungaᵗ ſic lr̄a: Plenitudo ei⁹ ad impleᵗ. i. pficiᵗ ſupple ꝑ eū. Qui oia in oib⁹. i. per xp̄m q̄ ꝑ virtutē ſue deita tis oia bona ī oib⁹ opaᵗ. In ca. j. vbi dr̄ ī poſtil. Deitas eni ꝑpꝛie nō ē no minabilis a q̄cūq̄ creatura.

Additio.

Licet deitas ſit icōphēſibilis a creatu ra eſt tn̄ noiabilis a creatura: alioquin non verificarent multa de deo dicta: cū dr̄ Exo. xv. de deo: Omnipotens eſt nomen eius. et Exo. iij. de noie tetragrāmaton domi nus moyſi dicit: hoc eſt nomen meū in eternū. doctores enim ſancti aliqua noia de deo dicta dicūt ſm ꝑpꝛietatē intelligi. vñ Amb. in. ij. de trinitate: Sunt quedā noia q̄ euidēter ꝑpꝛietatē deitatiᵗ oſtēdūt: ⁊ quedā q̄ perſpicue diuine

¶ Et vos

diuine maieſtat' exprimūt veritatē. hec ille. Ex his aūt φ aliqd nominat̄ put ab intellectu apphendit̄ put allegat̄ a pho. j. periher. nō habet̄ φ deitas nō ſit noiabilis ſʒ cognoiabilis put ab intellectu apphendit̄ vel put a deo reuelat̄ in ſacris ſcriptur'. ſilr p h' qd dicit auctor de cauſis φ pria cā eſt ſup oē nomē q̄ noiat̄. nō excludit̄ qn pria cā noiet̄: ſʒ aſſerit φ nomē pme cauſe excedit al id oē nomē: ⁊ d' iſta materia tractat̄ ī additione. ſup Exo. iij. ca. ⁊ ſpālr in ſcdo tertio ⁊ qrto articulis

Replica.

In ca. prio ad ephesios vbi (vide ibi. poſtil. dicit deū prio noīe adeqte ſignificāte ipm īnoiabilē: Bur. inſtat cū noīe tetragrāmathō ⁊c. q̄ circa. iij. ca. Exo. ſōniauerat q̄ vide ibi ptractari.

Glo. ordi.

G a Et vos cū eſſetis mortui. Ca. II Cōmemorat priora vt ī bonis humilient̄: ⁊ certum ſit φ ſi inimicis hec data ſūt magis amicis dabunt̄ q̄ apl's optat quaſi dicat: Caput eſt oīs eccl'ie ⁊ veſtrū: qr vos cōuiuificauit. cū. i. qūuis eſſet' mortui. vel nos q̄ credidim⁹ habem⁹ ſpem hereditat': ⁊ vos. ſ. crediditis. De⁹ aūt cōuiuificauit vel ieſū ſuſcitauit ⁊c. b Principē. Scilicet. i. beelçebub: q̄ eſt priceps malignorū ſpirituū: vel intrāſitiue prīcipē ſpiritū. Principē erroris dicit ſpiritū aeris ī q̄ dnāt̄. c Aeris. Caliginoſus aer infern⁹ ē demonū. d Spiritus: id eſt ſpūum. ponit̄ enī genitiu⁹ ſingularis p plurali. e In filios diffidētie. Quid? niſi opa ſua mala ⁊ ī p'mis maxime: qr ipſā diffidentiā ⁊ infidelitatē q̄ ſint inimici fidei p quam ſcit eos poſſe mūdari. Aug. Iniquā ꝫ obſtinationē: cū de⁹ plerūqꝫ facere dr nō inſtigando ⁊ inſpirādo ſʒ deſerēdo facit: vt illi. i. ſpūs maligni operēt̄ ī filijs diffidētie qd de⁹ iuſte pmittit.

f Et eram⁹ natura. Ac ſi dicat. Cuʒ hec p̄dicta fuerūt in nobis nō deſperet gentilis quin par iudeis fiat.

g Filij ire. Aug⁹. Cū ira dei naſcunt̄ mortales: qr peccāte adā vitiū p natura inoleuit. Tenebat̄ enī iuſta dānatione gen⁹ hūanū ⁊ erāt oēs natura filij

Joh. 3. d ire. De q̄ ira dicit dñs: Qui nō credit in filiū nō habet vitam: ſed ira dei manet ſup eū. nō ait venit: ſʒ manet. Cuʒ hac qppe ira oīs hō naſcit̄. Ipſa eſt illa ira cū q̄ oēs nati ſum⁹ cui naſcendo heſim⁹. Ira de ppagine iniqtat' d' maſſa pcti. Aug. ī li. retra. Natura hoīs vere ac pprie dr: q̄lis ſine vitio ab initio primū cōdita ē. Trāſlato aūt vbo vtimur vt naturā dicam⁹ etiā q̄lis naſcit̄ hō. Scdm quā locutionem dr hic: Eram⁹ natura filij ire. Aug. ī enchi. In hac ira cū eſſent hoīes tāto graui⁹ ⁊ pnitioſi⁹: qūto maiora vel plura inſup addiderāt: neceſſari⁹ erat mediator ⁊ recōciliator: q̄ hāc irā ſingular' ſacrificij oblatiōe placaret. h Cōuiuificauit nos. Vel nos iudeos ſilr ⁊ vos gētiles: ⁊ h' ē cui⁹ gra vos gētes eſt' ſaluate. Et vtroſqꝫ cōreſuſcitauit. i Cōſedere fe. Nō inaniter ꝫ fideliter iā cōputat factū: qd futurū eſſe nō dubitat. Certe enī ī celeſtib⁹ xp̄s iā ſedet: nōdū aūt nos. Sed ſpe certa tenem⁹.

k Supuenietib⁹ ⁊c. Aug⁹. In futuro eī ſeculo apparebit donū dei ī remu

Eſa. 64. b neratiōe credētiū qd oculus nō vidit: nec auris audiuit. Et he ſūt abūdātes diuitie vt tm̄ det̄ quātū mēs inueſtigare nō poteſt. l Et hoc nō ex vo. ⁊c. Aug⁹. Ne forte dicas promerui ⁊ ideo accepi. Nō putes te pmerendo accepiſſe. Gratia p̄ceſſit meritū tuū: nō gratia ex merito: ſed meritū ex gratia. Nam ſi gra ex merito emiſti nō gratis accepiſti. Oīa merita p̄cedit gra: vt dona dei cōſequāt̄ merita mea. Et ne q̄s aliter intelligat ppter arrogātes ⁊ ſuaʒ

ꝫ iuſticiā

---

a † Et vos Ca. II a
a olim ante fidē. nec ſciētes mala veſtra.

a †cum eſſetis mortui de
a dimittēdo q̄ iubet̄. b agēdo phibita. b

b lictis ⁊ peccatis vr̄is: in qbus c d
a ſ. ante fidē. b de alio ad aliud declinantes. c cōuerſatiōe q̄ vos allicit.

aliquādo ambulaſtis ſm ſecu/ e
ſet. a .i. qui habet ptātē in hoc aere caliginoſo nūc cū hoīb⁹ ī mūdo. ⁊ qr ita vicini nobis ſūt ſpūs inuiſibiles: magis ſunt timendi.

b lum mūdi huius: ſm principē f g

c d poteſtatis aeris hui⁹: ſpiritus h
a princeps. adhuc ideo erepti ſint grati ereptori. b quātū de⁹ finit. c q̄ diffidūt de eternis vel de qbus. i. quorū ſalute diffidim⁹.

e qui nūc operat̄ ī filios diffiden/ i
a peccat'. b iudei ⁊ gētes. c agētes vitam noſtram.

tie. In qbus ⁊ nos oēs aliquā/ k l
agentes.

do cōuerſati ſumus ī deſiderijs
a cōcupiſcētijs q̄ ex carne. b etiam actu. c ea in qbus caro delectat̄.

carnis nr̄e faciētes volūtatē car m
a .i. ea ī qb⁹ caro nō delectat̄ ſʒ aīa cogitat: vt heretice prauitates. ⁊ volūtatē. b nos iudei. b .i. p pres.

f nis ⁊ cogitationū †⁊ eram⁹ natu n o
debitores. p originale peccatū. a eter/ ne pene. b gētiles. c qūuis eſſetis mortui deus cōuiuificauit. nō alius.

g ra filij ire: ſicut ⁊ ceteri. De⁹ aūt p
a qr ⁊ actualia ⁊ originalia dimittit. b nō/ ppter meritū noſtrū.

qui diues ē ī miſericordia ppter q r
nimiā charitatē ſuā qua dilexit
a iudeos vel gētes. b nō modo poſtqꝫ iuſti: ſed et cum.

nos: ⁊ cū eſſem⁹ mortui peccat': s
ad ſimilitudinē xp̄i et hoc p gratiā xp̄i.

h cōuiuificauit nos ī xp̄o cui⁹ gra t v
a ſicut nos iudei. b cū xp̄o. c tāqꝫ pfectū enūciat qd futurū eſt. iam ſpe.

eſtis ſaluati: et cōreſuſcitauit ⁊ x y
a vt iudices. per hoc φ eſtis in chriſto. in fide chriſti.

i conſedere fecit ī celeſtib⁹ in chri/
a ita hic in ſpe fecit vt in re cōpleret in die iudicij: vel ideo vt poſteris noſtris.

ſto ieſu: vt oſtenderet in ſeculis ʒ
a dona gratie abundantia.

k ſuperuenietibus abūdantes di a
a qd oculus nō vidit nec auris audiuit: vt tātū det̄ qūtū mēs iueſtigare nō pōt. b datas. non meritis. c eius. d pluſqꝫ digni: vel ſup intellectus noſtros qd plene capere nequimus. exiſtentes.

uitias gratie ſue ī bonitate ſup
a ī bonitate. p̄euntē. i. gratuita dei volūtate

nos in chriſto ieſu. Gratia enim b
a qr cooperatur fides bona dei voluntati vel gratie. b .i. fides.

l eſtis ſaluati per fidem: ⁊ hoc nō
a .i. vi nature veſtre. b pure nō partim ex operibus tuis.

ex vobis. Dei enī donū eſt: non c

Nico. de lyra

a Et vos cū eſſetis. Hic Ca. II A
cōſr apl's inducit ephesios ad † Al's ⁊ vos
grarūactionē cōpatiue. oppo/ cōuiuificauit.
ſita eī iuxta ſe poſita mag' eluceſcūt.
ppter qd apl's cōparat dignitatē ſta † Colo. 2. e
tus ad quē epheſi ſūt vocati: ad vilitatē ſtat⁹ vn̄ ſūt vocati: vt ex hui⁹ cōſideratiōe feruēti⁹ inſurgāt ad gras agēdū deo. Et diuidit̄ in duas ptes ſm duas cōpatiōes. ſcda ponit̄. ibi: Propter qd ⁊c. pma aūt cōpatio eſt mort' ⁊ vite. qr pri⁹ fuerāt ī ſtatu mortis culpe: ⁊ diſpoſiti ad mortē gehenne. ⁊ vocati erāt ad vitā gre q̄ diſponit ad vitā glie: ⁊ h' deducit apl's ſatis diffuſe d. Et vos cū eſſet' mortui. p culpā. b Delict'. qūtum ad pctā omiſſiōis. c Et pctis vr̄is. qūtū ad pctā cōmiſſiōis. d In qbus aliqn ambu. pcedēdo de pctō ī peccatū.

e Scdm ſe. i. ꝯſuetudinē. f Mundi hui⁹. i. pctōꝝ hui⁹ mūdi. ſicut Joh. j. Mūd⁹ eū nō cognouit. g Scdm pricipē ptātis aeris hui⁹. i. ſm volūtatē principis demonū ī h' aere caliginoſo habitātiū. h Spūs q̄ nūc operat̄ ī fi. dif. q. d. nō priceps ipſe eſt ſpirit⁹. ſupple malign⁹. i Qui nūc operatur. i. facit volūtatē ſuā ī illis q̄ nō ponūt fiduciā ſuā ī celeſtib⁹ bonis ꝫ tm̄ ī terrenis. k In qb⁹. i. inter quos. † 27. q. 1. c.
l Et nos oēs. ⁊c. ea ſequēdo. ⁊ licet ſciēdū. De
apl's eēt vgo. vt dictū ē. ſ. j. Cor. vij. pe. di. 4. §.
tn̄ iūgit ſe cū eis vt meli⁹ recipiant̄ vba hanc ſocie/
ſua: ⁊ qr ante cōuerſionē ſecut⁹ eſt tatem.
aliq̄ carnis deſideria. id dicit:

m Faciētes vo. car. ī pctis carnalib⁹. n Et cogitationū. ī pctis ſpūalib⁹. o Et eram⁹ na. filij ire. i. nati ī pctō origīali. qd dr pctm̄ naturale inqūtū cōtrahit̄ a parētib⁹ ex corruptione nature. Cōſequēter oſidit grām vocātis dei. d. p De⁹ aūt q̄ diues eſt. .i. copioſus. q In miſcdia. qr ppriū ei⁹ ē miſereri ⁊ parcere. r Propter ni. cha. ſuā. ⁊ nō ppter merita noſtra. s Cū eſſem⁹ mortui pctis. mō p̄dicto. t Cōuiuificauit nos ī xp̄o. nos ſibi per fidē formatā incorporando. v Cui⁹ gra eſt' ſaluati. ſ. ī ſpe. B
x Et cōreſuſcitauit. ſilr ī ſpe. qr reſurrectio xp̄i eſt cauſa nr̄e reſurrectionis future. y Et cōſe. fe. in ſpe q̄ eſt certa expectatio future beatitudinis. ʒ Vt oſtēderet ī ſeculis ſupuenietib⁹. i. curriculis annorū vſqꝫ ad iudicium. a Abūdantes diuitias ⁊c. Hec eī oīa fuerūt oſtenſa in chriſti reſurrectione. que fuit argumēt' multis declarata: Act'. j. In mult' argumēt' apparēs eis: ⁊ ei⁹ aſcēſiōe oculis etiā corpalib⁹ cōſpecta. ⁊ hec oīa iterū fuerūt declarata p apl'oꝝ doctrinā apt' miraculis cōfirmatā. id ſubdit:

b Gra eī eſtis ſal. p fidē. ſ. xp̄i ⁊ nō p legē moyſi. c Et h' nō ex vobis. qr pricipiū credēdi ⁊ oīs opis meritorij ē a deo. videtiū enī miraculū ⁊ audiētiū eūdē ſermonē: vn⁹ credit mot⁹ a deo, alter vero nō. ideo dicit ſalua

tor Joh.

G iuſticiã cõſtituere volẽtes plani⁹ aperit ſubdẽs: Ipſius eni ⁊c.

a Ne qs glorieẽ. Aug⁹. Ad bonifa. Nõ h̃ iõ dicit: q2 opa bona pia cogitatiõe facta fruſtrent: cũ de⁹ reddat cuiqz ſm opa eius: ſitqz glĩa dei operãti bonũ: ſʒ q2 opa ex grã: nõ ex opib⁹ grã. Bonũ igit ẽ hoĩ vt de viribus arbitrij ſui nõ p̃ſumat: q2 ille q̃ putauit ſine ei⁹ adiutorio ſe poſſe cuſtodire qđ dedit ꝓfect⁹ ĩ lõginq̃ ⁊ viuẽs ꝓdige cũcta conſũpſit: ⁊ miſeria

Luce.15.c attrit⁹: ⁊ ĩ ſe reuerſus dixit: Surgã ⁊ ibo ad patrẽ meũ. quã cogitationem bonã nõ haberet: niſi ⁊ ipam illi ĩ occulto pater miſericordiſſim⁹ inſpiraſſet. b Ipſius ei ſum⁹. Nemo debet gloriari: q2 nos creati in fide ⁊ in opibus ſum⁹ factura. i. op⁹ ei⁹: vel ſum⁹ creati ꝑ facturã. i. opatiõnẽ: ⁊ ita nec de opib⁹ ꝑ fidẽ gloriãdũ eſt: cũ fides ⁊ oĩa ex grã. c Creati. Aug⁹. Nõ ea creatione q̃ hoĩes facti ſum⁹. Sed ea ꝺ qua ille dicebat q̃ iã vtiqz homo

Ps.50. erat: Cor mũdũ crea in me de⁹ ⁊c.

Creati. Aug⁹. Hec eſt grã.

d Que p̃pauit. hic eſt p̃deſtinatio: q2 p̃deſtinatio ẽ grẽ p̃paratio. gratia eſt ipa donatio q̃ eſt ⁊ ipius p̃deſtinationis effect⁹: q̃ p̃deſtinatio ſine p̃ſciẽ

C tia eſſe nõ põt. Põt aũt eſſe ſine p̃deſtinatione p̃ſcientia: p̃deſtinatiõe q̃ppe deus ea p̃ſciuit: que fuerat ipſe facturus: p̃ſcire aũt potens eſt etiã que ipe non facit: ſic quecũqz pctã. Quia et ſi ſunt q̃dã: que ita pctã ſunt vt ſint

Roma.1.d etiã pene pctõꝝ. Unde dictũ eſt: Tradidit eos deus ĩ reprobũ ſenſum ⁊c. Nõ ibi pctm̃ dei eſt: ſʒ iudiciũ. Predeſtinatio ergo dei in bono eſt: eiuſqz effect⁹ bon⁹ eſt. Ille itaqz opaẽ hoĩeʒ bonũ ⁊ cuſtodit: q̃ incommutabiliter bon⁹ eſt: ſemꝑqz ab illo fieri ⁊ perfici debemus ei inherẽtes. e Propter qđ. Ut ſciatis oĩa eſſe a grã dei. Contulerat iudeos ⁊ gẽtes ꝙ vtriqz ſub pctõ: nũc oñdit gẽtes fuiſſe indigniores ⁊ improperia iudeoꝝ ꝑpeſſas vt mõ eq̃les iudeis: magis ſint obnoxij grẽ dei. f Aliquãdo vos. In q̃buſdã codicib⁹ reperiẽ ſcriptũ eſſe q̃: ibi vos qui gẽtes eratis. ⁊ ſm hoc ſuſpẽſiue legiẽ vſqz ibi: nũc aũt in xp̃o ⁊c. eodẽ tñ manẽte ſenſu. g Hoſpites. Hoſpes q̃ſi oſtij pes: eo ꝙ cũ ſuſcipiebaẽ in domũ: ponebat dñs dom⁹ ⁊ q̃ ſuſcipiebaẽ pedẽ ſuꝑ oſtiũ: ⁊ datꝰ dextris iurabat ꝙ pacific⁹ eẽt igreſſus. b Qui fe. vtraqz ⁊c. Ipe ei ẽ lapis angularꝭ ĩ q̃ duo pplĩ: tãq̃ parietes ꝺ diuerſo angulo veniẽtes ſibimet q̃ſi ĩ pacis oſculo copulãẽ. i Parietẽ. i. obſtaculũ hinc ex lege: inde ex idolatria. Amb. Maceria ẽ cõgeries lapidum ſine cemẽto: vt fit circa hortos. Paries ẽ macerie q̃ facile deſtrueret veniẽte grã: q̃ ⁊ legẽ amouit: ⁊ corda gẽtiũ ab idolatria cõuertit. Medi⁹ vero erat vt neuter ppl's alteri cõcordaret. Stãte aũt h̃ pariete: erãt inimicitie ira ⁊ ĩuidia ĩter eos q̃ abolita ſũt

P deſtructo pariete. k Faciens pa. ⁊c. Facit pacẽ ĩter ipos vt ambos recõciliet deo prĩ. l In ſe. Nõ aliter q̃ꝫ ꝑ crucẽ. i. mortẽ ĩterfecit inimicitiã q̃ inter deum ⁊ homines: id eſt peccata dimiſit. Omnibus eni profecit mors ſaluatoris.

G Longe

ſ nemo. a ſ extollaẽ de opib⁹.

a ex operib⁹: vt ne quis glorieẽ. a

b c Ipſius eni ſumus factura crea b c

ſ per chriſtum.

ti in chriſto ieſu in operib⁹ bo- d

a ſ anteq̃ꝫ ad ea ſurgere poſſetis.

d nis: q̃ preparauit deus: vt in il- e f

ſ nõ vt confiſi gratie dei ocioſi ſimus.

a ſ .i. q2 hec bona a deo haberis memores: eſtote vt magꝭ grati. ſ .i. q2 hoc habetis. ſ vt ſciatꝭ omnia eſſe a gratia dei.

e lis ambulem⁹. Propter qđ me g

a ſ ante cõuerſionem.

f mores eſtote: ꝙ aliquãdo vos h

a ſ quales geniti veteres peccatores degẽtes. b ſ in carnalibus.

q̃ gentes eratꝭ ĩ carne: qui dice- i k

ſ immũdicia. ſ ⁊ nõ vere eſt.

bamini preputiũ: ab ea que di- l

a ſ nõ in ſpiritu. b ſ nõ a deo. ſ ⁊ memores eſtote ꝙ vos qui nunc tales.

ciẽ circũciſio in carne manufa-

a ſ malo.

cta: qui eratis in illo tempore ſi m

a ſ ꝓmiſſione chriſti que fiebat iudeis. b ſ q̃bus non contebantur iudei.

ne chriſto alienati a conuerſa- n

a ſ ſi legẽ ⁊ ꝓphetas recepiſtis. ſ eratis. aduenticij. b ſ .i. legis moyſi ⁊ ꝓphetarũ.

g tione iſrael ⁊ hoſpites teſtamẽ- o

a ſ facte filijs abrae vt de eterna hereditate.

torum ꝓmiſſionis ſpem nõ ha-

ſ dei noticia. ſ eratis. ſ tam malo.

bentes: ⁊ ſine deo in hoc mun- p

a ſ in tẽpore gratie. ſ per.

do. Nunc autem in chriſto ieſu q

a ſ a deo et ab iſrael nõ loco: ſed merito.

vos qui aliquando eratis lon- r

a ſ q̃ꝫuis eratis longe tñ. b ſ deo et nõ carnalibus ſed ſpiritualibus iudeis.

ge: facti eſtis prope in ſangui- s

ſ .i. ꝑ xp̃m: ſed nõ quoquo mõ: ſʒ in ſanguine xp̃i. b ſ inter nos iudeos. ſ. ⁊ gẽtes ⁊ deum.

ne chriſti. Ipſe enim eſt pax no- t

a ſ vtrũqz populũ. b ſ in fide et moribus. c ſ quia. ſ ꝑ hoc vniuit.

h ſtra qui fecit vtraqz vnũ: et me v x

a ſ obſtaculum qđ erat inter hos duos populos. b ſ quia nõ ſtabilis nec alicui⁹ roboris. b ſ ⁊ per hoc.

i dium parietem macerie ſoluẽs

a ſ aſſumpta vel immolata. b ſ exponit parietem q̃ꝫtũ ad partẽ iudeorũ.

inimicitias in carne ſua: legem y z a

a ſ q̃ꝫtum ad ea que mandabat. i. carnales obſeruantias nõ q̃ꝫtum ad veritatem quã p̃ſignabat. b ſ p̃ceptis euangelij que ex rõne ſunt.

mandatoruꝫ decretis euacuãs b c

ſ prius diuiſos ꝑ legẽ coniungat in fide ei⁹.

vt duos cõdat in ſemetipſo in d e

ſ Ambro. ſe ſolo: aliunde nõ eſt nouitas. ſ deſtructis inimicitijs.

k vnũ nouũ hoiem faciẽs pacẽ: f g

a ſ poſitos. b ſ eccleſie.

vt recõciliet ambos ĩ vnõ cor- h i

a ſ ꝑ hoc cõciliat deo q2 ꝓ pctõ ſe obtulit ⁊ per euangelium illuminauit.

pore deo: ꝑ crucem interficiens k

a ſ per aſſumptã humanitatẽ apparẽs.

l inimicitias ĩ ſemetipſo. Et veni l m

a ſ et ſi non in ſua perſona: ſed in apoſtolis. b ſ ad deũ fieri per ſe. ſ gentibus.

ens euangeliçauit pacẽ vobis n

tor Joh. vj. Nemo põt venire ad me niſi pater q̃ miſit me traxerit eũ. a Ut ne quis gloriẽ. de ꝓprijs meritꝭ. b Ipſius eni ſumus factura in eſſe nature.

c Creati in xp̃o ieſu. in eſſe gratie.

d In ope. bonis. i. ad bona opa faciẽda. e Que p̃parauit de⁹. i. diſpoſuit.

f Ut in illis ambulem⁹. de virtute in virtutẽ ad beatitudinẽ cõſequẽdã.

g Propter qđ. Hic poniẽ ſecũda cõparatio q̃ eſt extraneitatis ad intraneitatẽ. ⁊ primo poniẽ hec cõparatio. ſcđo inferẽ intẽta cõcluſio. ibi: Ergo iam non eſtis. Circa primũ ſciẽdũ ꝙ gẽtiles dicebantur extranei triplici rõne. ſ. q2 a deo erant ſeꝑati ꝑ idolatriã. ⁊ ꝑ ꝯñs. ſcđo a pplo iſrꝭ q̃ꝫtũ ad cõicationẽ. q̃ erat cultor vni⁹ dei. ⁊ tertio a ſpe ꝓmiſſionũ abrae factarũ ⁊ ſemini ei⁹: ꝑ vocationẽ aũt ad fidẽ xp̃i ſũt iſtis trib⁹ incorꝑati. ⁊ h̃ eſt qđ dicit apl's: Propter qđ memores eſtote. tanq̃ꝫ grati de beneficijs dei.

h Qr aliq̃n vos q̃ gẽtes. i. gẽtiles.

i Eratis in carne. i. carnaliter viuẽtes.

k Qui dicebamini p̃putiũ. i. incircũciſi. l Ab ea q̃ diciẽ circũciſio ⁊c. i. diſtincti ⁊ ſeꝑati a populo iudaico circũciſo. m Qui eratis illo in tꝑe ſine xp̃o: id eſt ſine fide xp̃i: nõ ſic aũt iudei: quia eadẽ fides fuit patrũ veteris teſtamenti que ⁊ noui: differẽs tñ ſm implicitũ ⁊ explicitũ. n Alienati a cõuerſatiõe iſrꝭ. inhibitũ erat eni pplo iſrael contrahere cũ gẽtib⁹ amicitias ⁊ cõnubia.

o Et hoſpites teſtamẽtoꝝ. i. aduene teſtamenti ⁊ extranei a teſtamẽto nouo et veteri. p Et ſine deo. ſ. vero. nã erant idolatrie dediti. q Nũc aũt ĩ xp̃o ieſu. i. ꝑ xp̃m ieſum. r Uos qui aliquãdo eratis longe. a ſalute dicta triplici rõne.

s Facti eſtis ꝓpe in ſãguine chriſti. i. ꝑ paſſionẽ ipius: cui⁹ efficacia in ſacramẽto baptiſmi vobis eſt plenaria cõmunicata. t Ipſe eni eſt pax noſtra. ſ. effectiue. v Qui fecit vtraqz vnũ. ex iudeis ⁊ gentilib⁹ faciẽs vnũ pplm chriſtianũ. x Et mediũ parietẽ macerie ſoluens. i. hui⁹ vnitatis obſtaculum remouens: quia remouit a gentilib⁹ idolatriam quã abhorrebãt iudei: ⁊ a iudeis circũciſionẽ quã deteſtabanẽ gentiles.

y Inimicitias. quaſi diceret. per hoc abſtulit inimicitias que erant inter gentiles ⁊ iudeos. z In carne ſua. i. ꝑ immolationẽ ſue carnis in cruce. ꝑ quã deſtructa ẽ idolatria ⁊ ceſſauerũt legalia.

a Legẽ mãdatoꝝ. i. legẽ moſaicã q̃ꝫtũ ad mandata cerimonialia ⁊ iudicialia.

b Decretis. ſ. euangelicis. c Euacuans. remouẽdo on⁹ cerimonialiũ ⁊ temperando rigorẽ iudicialiũ. d Ut duos. ſ. pplos gẽtiles ⁊ iudeos. e Cõdat in ſemetipſo. id eſt ſibi incorporet ꝑ fidẽ formatã. f In vnũ nouũ hominẽ. i. in vnũ nouũ populũ. participatione eni vni⁹ ſpeciei plures hoĩes ſunt vnus hõ: ⁊ eodẽ modo gentiles ⁊ iudei participatione vnius noue legis dicũẽ hic vnus nouus homo. g Faciens pacẽ. modo p̃dicto. h Ut recõciliet. ⁊ iũgaẽ ſicut littera. Ut recõcilet ambos deo. ſcʒ patri. i In vno corꝑe. ſuo myſtico.

k Per crucẽ interficiẽs inimicitias q̃ erãt inter deũ et genus humanũ.

l In ſemetipſo. id eſt ꝓpria paſſione.

m Et veniẽs. de morte ad vitam in ſua reſurrectione. n Euangeliçauit vobis. i. euãgeliçare precepit d. Matth. vl.

Euntes

a Lōge fui. Augꝰ. Si affectu amas deum ꝓpe es. Si odiſti longe es.
b Nō eſtis hoſ. Id eſt indigniores ī fide: ſicut olim recepti ī lege.
c Et aduē. Id eſt extranei a deo. d Sꝫ ciues. .i. eiuſdē iuris ⁊ dignitatis ī domo dei. e Sctōrū. Nō carnalis iſrl.
f Et dome .i. familiares. g Dei. Quibꝰ arcana reuelat. Ciues et domeſtici. Augꝰ. Duas ciuitates faciunt duo amores: hieruſalē facit amor dei. Babyloniam amor ſeculi. Interroget ſe qſqꝫ qd amet: ⁊ inueniet vnde ſit ciuis.
h In ipſo. Augꝰ. Ne apli vl ꝓphete ī qbꝰ fundata ē ciuitas ſe tenerēt in ſe: ī xp̄o totū initiꝛ̄ p̄mo fūdamēto: qd̄ fūdamētū ī ſūmo ē: nō ī imo: vt in corporali fabrica.
i Creſcit. Nemo tā ꝑfectꝰ q̄ nō poſſit creſcere.
k Huius Ca. III
b rei gr̄a. Oſtenſo ꝙ ꝑ xp̄m facta ē pax ⁊ recōciliatio h̄ ponit ꝑ q̄ ipſi coedificati: qꝛ deꝰ reuelauit ſalutē ad gētes ꝑtinere ⁊ miſit eis p̄dicare: ⁊ facit pati ꝓ eis: vt magꝭ ſint deo grati. ab vltimo aūt īcipit dicēs: Huiꝰ rei gr̄a: Id ē: ꝓ hac re grata mihi: vt vos coedificemini vel ꝓ gr̄a dei implēda ī hac re.
l Si tñ audiſtꝭ: id eſt intellexiſtis gr̄am .i. apoſtolatū diſpēſatū a deo: q̄ ſcit q̄re me ad h̄ officiū elegit: vel aplatū ꝑ quē diuerſis diuerſa pēſamꝰ. Amb. Per h̄ vult eos ſcire: qꝛ dei iudicio a xp̄o miſſus eſt p̄dicare gētibꝰ myſteriū gr̄e dei.
m Sicut ſupra ſcripſi in ⁊c̄. Scꝫ ip̄e pax nr̄a. Ibi nāqꝫ myſteriorū ſibi reuelatoꝝ ſūmā ꝓ modico ſermōe ꝑſtrinxit. Nō tā totū ꝙ nouerat ꝓferēs q̄ꝫ oñdēs ex modico.
n Et ꝓphe. Prophete q̄dē p̄ores p̄ſcierūt olim h̄ de gētibꝰ ꝙ vocāde eēnt ⁊ future ꝑticipes doni dei. ſꝫ hoc latuit ꝙ ſine lege ſalus eis ꝑ fidē. ſ. chriſti.
o Per euā. ⁊c̄. Amb. Per p̄dicationē ſuā cognitum eſt donū dei: qd̄ deꝰ dat gētibꝰ iuxta oꝑationē virtutis ſue: qua ſuſcitauit xp̄m: in q̄ omnes ſalui ſine oꝑe legis.
p Miniſter. Nō enī eſt meū ⁊ ita nulle mihi gr̄e reddende: ſed deo.

Inueſtiga/

a ſ a deo. ſ qꝛ idolatre ⁊ ſine lege. ſ ⁊ iō magis grati. b ſ iudeis q̄ vnū deū colebāt.
a qui lōnge fuiſtis: ⁊ pacē his qui
a ſ ꝙ pacē fecit effectꝰ indicat: qꝛ ambo habemꝰ facultatem accedendi.
prope: quōniam per ipſum habe
a ſ et hoc. b ſ ꝑ eūdē ſpm̄ q̄ ꝑ xp̄m oibꝰ daꝛ̄.
mus acceſſum āmbo in vnō ſpiri
a ſ ⁊ qꝛ gētes habēt acceſſū: ergo iā a tp̄e fidei.
b tu ad patrē. Ergō iam non eſtis
ſ īdigniores. ſ extranei a deo. ſ cōtra hoſpites
hoſpites ⁊ aduenę: ſed eſtꝭ ciues
a ſ ꝯ aduenas. b ſ inixi. ſ ō bono ī meliꝰ ꝓuecti
ſanctorum ⁊ dōmeſtici dei: ſupēr
a ſ xp̄m vel doctrinā. i. ſuꝑ vetꝰ ⁊ nouū teſtamētū: qꝛ qd̄ apli p̄dicauerūt ꝓphete p̄dixerunt. vñ: Fūdamēta eius in montibus ſanctis.
ędificati ſuper fundāmentū apo/
a ſ exiſtēte. b ſ qꝛ cōſūmat.
b ſtolorū ⁊ prophetarū ipſō ſūmō
a ſ qꝛ duos cōiūgit. b ſ qꝛ firmꝰ ſuſtinet.
angulāri lapide chriſtō ieſu: in q̄
a ſ ꝑ quē. b ſ tā de gētibꝰ q̄ꝫ iudeis. c ſ in fide. ſ per augmētū vſqꝫ q̄ ſit tēplū dei.
i ōmnis ędificatio ꝯſtrūcta crēſcit
a ſ remotione viciorum. ſ oꝑatione dñi.
in templū ſānctū in domino. In
a ſ epheſij vt alij. b ſ ad ſimilitudinē alioꝝ edificamini. c ſ vt ſitꝭ habitaculū
quo ⁊ vōs coędificāmini in hā/
ſ vel tabernaculū. ſ operante.
bitaculū dei in ſpiritu ſancto.
k Huius rei Ca. III
h ſ qui tentus ſum modo rome.
gratia ego paulꝰ vinctꝰ
ſ ꝓ xp̄o ieſu. a ſ qꝛ gētibꝰ p̄dica/
l ieſu chriſti pro vōbis gentibꝰ ſi
ui verbū ſaluꝭ. ſ ꝓ vobis dico ſi ſcitis me eſſe apoſtolum veſtrū qd̄ nemo ignorat ⁊ cū ꝓ apoſtolatu vinctus tūc maxime ꝓ vobis.
tamen audiſtis diſpenſationem
gratię dei quę data ē mihi in vo
a ſ data eſt mihi diſpēſatio ī vos qꝛ mihi intimatū eſt diuinū occultū. b ſ .i. nō obſcure: ſꝫ apte.
bis: quōniam ſm̄ reuelātionem
ſ a deo. ſ occultum dei.
notū factum eſt mihi ſacramen/
a ſ ipſe pax noſtra. b ſ in breuitate.
m tum † ſicūt ſupra ſcripſi in breui
a ſ et ſi breuiter tamen aperte. ſ attenti.
prōut poteſtis legētes intellige/
ſ qd. ſ. a ſ habitā. b ſ ī h̄ occulto agnoſcēdo.
re prudentiam meām in miniſtē
a ſ myſteriū. ſ ꝙ gētes ſaluāde ꝑ xp̄m. a ſ p̄te
rio xp̄i quōd alijs generationi/
ritis. ſ. q̄buſlibet. ſ ita plene ſicut nunc.
bus nō eſt agnitum filijs homi/
a ſ q̄ꝫ plene. b ſ cum impleri videtur.
num: ſicūti nūnc reuelatum eſt
a ſ qui interp̄tanꝛ̄ ſcripturas. ſ nouis.
n ſanctis apoſtolis eiꝰ ⁊ prōphetꝭ
a ſ ꝑ ſpm̄. ſ hoc eſt myſteriū. ſ. ſ in futuro.
in ſpiritū: eſſe gentes cohęredes
a ſ mō ī ecclīa cū iudeis. b ſ qꝛ ad eos vt ad iudeos. a ſ facte abrae de hereditate: ⁊ cōcorporatione. b ſ hoc totū ꝑ īcarnationē xp̄i: ⁊ ꝑ meā p̄dicationem: nō enim ꝓdeſt incarnatio niſi p̄dicetur.
⁊ cōncorporales: ⁊ cōpārticipes
o ꝓmiſſiōnis eiꝰ ī chriſtō ieſu ꝑ euā
ſ euangelij.
p geliū † cuiꝰ factus ſū ego miniſter

Euntes ergō docete oēs gētes baptiçātes eos ⁊c̄.
a Qui lōge fuiſtis. vt. ſ. dictū eſt. b Et pacē his q̄ ꝓpe. ſ. iudeis. qm̄ lex erat diſpoſitio ad xp̄m vt dictū ē. ſ. ī epla ad Gal. c Qm̄ ꝑ ipſū. ſ. xp̄m.
d Habemꝰ acceſſū ambo. ſ. iudei ⁊ gentiles.
e In vno ſpū. ſ. charitatꝭ. f Ad patrē. oīm noſtrū. g Ergo. Hic inferꝛ̄ intēta cōcluſio. ſ. de receptione gētiliū ad cōſortiū dei ⁊ ſāctoꝝ. cū dꝛ: Ergo iā nō eſtis hoſpites ⁊ aduene a deo ⁊ ſāctis eiꝰ.
h Sꝫ eſtis ciues ſanctoꝝ. i. de nūero eoꝝ. i Et domeſtici dei. i. ī ecclīa recepti. k Suꝑedificati. .i. inſtructi. l Suꝑ fundamētū aplōꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ .i. ſuꝑ doctrinā noui ac ve. te. Suꝑedificati inq̄ꝫ.
m Ipſo ſūmo angulari lapide xp̄o ieſu. In edificatiōe eī tēpli ſalomōis. vt dꝛ: fuit q̄dā lapis q̄ pluries fuit reiectꝰ ab edificātibꝰ. eo ꝙ nō cōueniebat loco cui applicabaꝛ̄: finaliter optime ſedit ī ſūmitate edificij ī angulo duo parietes ī vnā ecclīam cōiūgente. ⁊ fuit figura xp̄i iudeos ⁊ gētiles tāq̄ꝫ duos parietes ī vnā ecclīaꝫ cōiūgētis: vnde dꝛ Pſ. cxvij. Lapidē quē reprobauerūt edificātes hic factus ē ī caput anguli: A dño factū eſt ⁊c̄. ⁊ iſtā eādē figurā ponit aplꝭ: vt dictū ē. n In quo oīs edi. cō. tā ex iudeis q̄ꝫ ex gētilibus. o Creſcit. ꝑ augmētū ꝟtutū. p In tēplū ſanctū. i. quouſqꝫ ſit tēplū dñi ſāctū. q In q̄ ⁊ vos coedificamini. cū alijs fidelibꝰ. r In ſpūſācto. i. ip̄o oꝑante ſine q̄ nullū opus eſt acceptū deo.

In ca. ij. vbi dꝛ ī poſtil. In vnū nouū hoīem.

Additio. Hoc qd̄ dꝛ: In vnū nouū hoīē videꝛ̄ referēdū ad xp̄m q̄ eſt ꝓprie nouꝰ hō: qꝛ ip̄e ſolꝰ deꝰ ⁊ hō. vel ſm̄ Glo. In nouū hoīem dico. i. ī ſe ſolo a q̄ ⁊ nō aliūde eſt nouitas ⁊c̄.

Ca. III

s Huius rei gr̄a ego. Hic ꝯtīr aplꝭ ꝓ epheſijs
h orat deuote vt magis ī bono ꝓficiāt. Et diuidiꝛ̄ ī duas ꝑtes: qꝛ primo ſe diſpoſitū ad orādū oñdit. ſcd̄o orōnē effūdit. ibi: Propter qd̄. Primū oñdit ex tribꝰ ſcꝫ ex ſufficiētia: obligatiōe ⁊ cōfidētia. ⁊ ſm̄ hoc diuidiꝛ̄ ī tres ꝑtes. ſcd̄a. ibi: Mihi oīm. tertia ibi: In q̄ habemꝰ. Circa p̄mū oñdit ſe ſufficiētē ꝑ h̄ ꝙ ipſe ⁊ alij apli fuerūt p̄ ceterꝭ diuinitꝰ illuminati. ⁊ ꝑ ꝯñs cognouerūt cām debitā ⁊ tp̄s ⁊ modū orādi. prīo ḡ cōtinuat ſe p̄dictꝭ d. Huiꝰ rei gr̄a. i. ꝓpter hāc rē imediate p̄dictā. ſ. vt coedificemini ī habitaculū dei. t Ego paulꝰ vinctꝰ. ī carcere rome. v Chriſti ieſu. i. ꝓ xp̄o ieſu.
x Pro vo. gē. ꝓpter h̄ enī erat rome vinctꝰ: qꝛ p̄dicauerat xp̄m ieſū gētilibꝰ. y Si tñ audiſtis. i. intellexiſtis. z Diſpēſationē gr̄e dei. gr̄e aplatꝰ mihi a deo cōceſſe. a Qm̄ ſm̄ reue. diuinā notū mihi factū ē ſacr̄m. i. ſacrū ſecretū redēptiōis facte ꝑ xp̄m. † Ꝺ. i. b
b Sicut. ſ. ſcripſi ī breui. j. ca. eplē huiꝰ vbi dicit: Ut nobis notū faceret ſacramētū ⁊c̄.
c Prout poteſtis legentes intelligere ⁊c̄. quaſi diceret licet ſit breuiter dictū. tamē ꝑ illud poteſtis intelligere. d Prudentiā meam in miniſterio chriſti. i. ſciētiā meā ad ꝓſequēdū miniſteriū aplatus mei in p̄dicatione euāgelij chriſti gentilibus.
e Quod alijs generationibꝰ nō eſt agnitū ⁊c̄. i. ante tempus apoſtoloꝝ nō fuit explicite cognitū. niſi forte aliquibꝰ paucis ꝓphetis veteris teſtamēti: qui tñ nō cognouerūt ita clare ſicut apoſtoli et ꝓphete noui teſtamēti: ꝙ gentiles ꝑ chriſtū eſſent ſaluandi: ſicut ⁊ iudei q̄bus erat ꝓmiſſus. vnde ⁊ Actꝭ. x. diciꝛ̄ ꝙ ſpirituſancto deſcēdēte in ſigno viſibili ſuꝑ Corneliū ⁊ alios gētiles qui erāt cū eo: admirati ſūt iudei q̄ venerāt cum petro de hoc ꝙ gratia ſpūſſancti cōicabaꝛ̄ gentibus ſicut ⁊ ipſis. ideo ſubdiꝛ̄: f Eſſe gentes coheredes. ſ. hereditatis eterne. ſicut ⁊ iudei credentes. g Et concorporales. i. cōſimiliter incorporati chriſto. B
h Et cōparticipes promiſſionis. abrae facte.
i In chriſto ieſu. ſcꝫ implete. k Per euangelium: id eſt per receptionē euangelice doctrine participant dicta bona gentiles. †
l Cuius. ſcꝫ euangelij. m Factus ſum ego miniſter. i. predicator. 1. Coꝝ. 15. b

Scd̄m

a ¶ Inueſtigabiles. Per ſuã naturã: ſꝫ ꝑ gratiã et reuela-
tionẽ ſãctiſpũs inueſtigabiles ſũt fidelibꝰ ¶ b Abſcõditi a
ſecu. Augꝰ. In mũdo abſcõdite ſũt cauſe rõnales oĩm rerũ
q̃ naturalr̃ fiũt ſicut leui abſcõditꝰ fuit ĩ lũbis abꝛae qñ de-
cimatꝰ eſt. In deo cauſe eoꝝ: q̃ ꝑ gr̃am fiũt: ſiue eoꝝ: q̃ ad h̃
ſignificãda mirabiliter nõ naturali-
ter fiũt: q̃ miniſtrãtibus angelis fa-
cta ſunt. Unde ſic dicit: abſcõditi in
deo vt innoteſceret pꝛĩcipibus. Nõ
indiget deus nũcijs vt inferioꝛa hec
ab eis diſcat q̃ ſtabiliter nouit oĩa.
Habet aũt nũcios ꝓpter nos ⁊ ꝓpt̃
ipſos: qꝛ eis bonũ eſt deo aſſiſtere:
vt cũ de inferioꝛibus cõſulant: ⁊ iuſ-
ſis eiꝰ obediãt. Nõ latuit eos myſte-
riũ regni celoꝛũ qđ opoꝛtuno tp̃e re-
uelatũ eſt ꝓ ſalute noſtra quo libe-
rati eis cõiũgimur. Illis ḡ innotuit
a ſeculis: qꝛ oĩs creatura nõ ante ſe-
cula: ſed a ſeculis cũ q̃bus cepit filiꝰ
ante ſecula. Unde in ꝑſona ſapiẽtie:
Eccl.24.d Ante ſecl'a fũdauit me. ¶ c In deo.
Habet enĩ deus in ſeipſo abſcõditas
quoꝛũdã factoꝛũ cauſas q̃s rebꝰ cõ-
ditis nõ inſeruit: eaſq; implet: nõ il-
lo ope ꝓuidentie q̃ naturas ſubſti-
tuit vt ſint. Sed eo q̃ illas admini-
ſtrat vt voluerit: q̃s vt voluit condi-
dit. ibi ẽ ⁊ gratia ꝑ quã ſalui fiũt pec-
† Al's pꝛincipibus. catoꝛes: nõ enĩ ꝑ naturã vitio depꝛa-
uatã: ſed ꝑ dei gratiã hõ reſtaurat̃.
C d ¶ Ut innoteſcat. Datum eſt mihi
euãgeliçare ⁊ illuminare. Uidete q̃ꝫ
tũ eſt hoc: qꝛ per hoc accreuit aliq̃d
angelis qui multa ſecreta in his di-
dicerũt. ¶ e Pꝛincipatibꝰ ⁊ po. Di-
cit btũs Hieronymꝰ dignitates me-
moꝛatas myſteriũ ad purũ nõ intel-
lexiſſe donec cõpleta eſt paſſio xp̃i: ⁊
apl'oꝝ p̃dicatio ꝑ gẽteſ dilatata. Uñ
in Eſaia angeli admirãtes dixerũt:
Eſa.63.a Quis eſt iſte q̃ venit de edom. Et in
Ps.23. pſal. Quis ẽ iſte rex gloꝛie.
f ¶ In celeſtibꝰ. Quia ibi p̃mitꝰ ec-
cleſia fuit: q̃ poſt reſurrectionẽ ⁊ iſta
eccl'ia cõgregãda ẽ vt ſimꝰ eq̃les an-
gelis dei. ¶ g Multifoꝛmis. In gre-
co ml'tipharia: nõ ſolũ varia: ſꝫ mul-
ta varietate diſtincta. Quia imẽſus
eſt xp̃s: ſꝫ cõcipit̃: vagit infans in p̃-
ſepio: ſed ab angelis laudat̃ in celo.
Herodes ꝑſequit̃: ſꝫ magi adoꝛant:
Ignoꝛãt phariſei: ſed ſtella demon-
ſtrat. baptiçat̃ a ſeruo: ſꝫ vox tonã-
tis p̃ris audit̃: Timet pati: ſꝫ ſpõte
ad paſſionẽ venit. Uult trãſferri ca-
licẽ: ſꝫ petrũ q̃ calicem timebat accu-
ſat. ¶ h Scđm p̃finitionẽ ⁊c̃. Que
enĩ ĩ ſui natura ſimplex ẽ. ſm ea que
agũt̃ ĩ ſeculo: q̃ deꝰ p̃finiuit. i. p̃oꝛdi-
nauit ẽ multifoꝛmis cũ variat̃ multi-
foꝛmiter. Et ne videant̃ ſibi ꝯdicere ĩ p̃dictis ſentẽtijs ſacre pa-
gine doctoꝛes: ita põt determĩari qđ dictũ eſt vt illis q̃ maioꝛis
dignitat̃ ſũt: ⁊ ꝑ quoꝝ miſteriũ illa nũciata ſũt cognita fuerũt
ex ꝑte vtputa familiaribꝰ ⁊ nũcijs illis. Sic q̃ minoꝛis dignita-
tis ſũt ĩcognita eẽnt. ¶ i Huiꝰ re. gr̃a. Uos peto: ⁊ deo ſuppli-
co vt gr̃a coopet̃ voƀ. Et h̃ ẽ qđ addit. Huiꝰ re. gra. In q̃ oñdit
eos hr̃e ꝓpꝛie volũtat̃ arbitriũ. Sꝫ ne illud ſufficere putẽt ad-
dit: Flecto ge. mea. ¶ k Ad patrẽ. Tm̃ ĩ greco hr̃. Qꝛ ãt ĩ lati-
nis codicibꝰ additũ ẽ: dñi nr̃i ieſu xp̃i. bñ cõuenit ꝙ oꝛabat: vt
merito eius obtineamꝰ cui ꝓpꝛie ⁊ naturalit̃ eſt pat̃: nobis autẽ
adoptiue. ¶ l Paternitas no. Et ſi nõ vere ẽ: vt deꝰ q̃ ẽ pater
oĩm creatiõe: ⁊ fideliũ recreatiõe q̃s adoptauit ĩ filios. Uel no-
minat̃. i. noĩabil'ẽ. Ab illo ei q̃ ẽ pat̃ oĩm ⁊ angeli in celo: ⁊ ho-
mines ĩ terra acceperũt vt p̃res alios vocarẽt. Et nota ꝙ xp̃s
dei vnigenitꝰ ꝑ naturã adoptionis bñficio p̃rem ſe eẽ ſignificat
Mat.9.a dicẽs: Fili dimittũt̃ tibi pctã tua. Silr̃ ⁊ ſpũſſctũs: ꝑ quẽ iuſti
adoptãt̃ ĩ filios. Hõ aũt dꝛ pater vel natura vel auctoꝛitate ex-
empli

ſ ſm gratuitũ donũ eiꝰ. a ſ nõ meis meritis.
b ſ ꝙ ꝑſecutoꝛ fuit apl's: h̃ ei ẽ vt qõlibet miraculũ
ſm dõnũ gratię dei q̃ data ẽ mi- a
hi ſm oꝑationem virtutis eius. b
ſ inquã. a ſ nõ ꝑ̃ate: ſꝫ ꝑ pꝛioꝛibꝰ humilioꝛ.
Mihi ei oĩm ſãctoꝝ minimõ da- c d
ſ tam magna. ſ inter gẽtes.
ta eſt gr̃a hęc in gentibꝰ euãgeli- e f
a ſ que pꝛoꝛſus intelligi nõ poſſunt. ſ vel in-
eſtimabiles. b ſ multa dona.
a çare inueſtigãbiles diuitiãs xp̃i:
a ſ ꝑ p̃dicationẽ ⁊ miracula. ſ de hac re q̃ q̃ꝫ mi-
rabilis: ex quãta dilectiõe. b ſ he ſũt diuitie iue-
ſtigabiles. ſ adipletio arcane redẽptionis.
⁊ illuminãre oẽs: q̃ ſit diſpẽnſa- g h
a ſ celati ab oĩm ſeculoꝛũ creaturis ⁊ exiſtẽtis in
ſola noticia dei q̃ fecit. b ſ nõ in ſeculis.
b tio ſacramẽti ãbſcõditi a ſęculis i
a ſ ſic abſcõditi a ſeculis vt tamẽ innoteſcat.
c d in deo q̃ oĩa creauit: ũt ĩnoteſcat k
a ſ diuerſis oꝛdinibꝰ angeloꝛũ. ſ q̃ ſunt in ce-
lo vbi ⁊ nos erimus.
e f † pꝛĩcipãtibꝰ ⁊ p̃tãtibꝰ in cęleſtibꝰ
a ſ q̃ dona dei recipit. b ſ de reꝑatiõe hoĩm.
g pẽr eccleſiã multifoꝛmis ſapiẽtiã l m
ſ cõplen-
h dei ſm p̃finitionẽ ſęculoꝝ: quã fe- n o
dam: vel fecit. i. cõpleuit.
cit ĩ chꝛiſto ieſu domino noſtro.
a ſ qꝛ ꝑ xp̃m ĩpleuit deꝰ pat̃. ſ xp̃o. b ſ cõtra
tribulationes: vel future hereditatis certitudinẽ.
In quõ habemus fiduciãm ⁊ ac- p q
a ſ ĩ re ip̃a ad patrẽ. b ſ merito cõfidẽtie habite
cẽſſum: in cõnfidentia per fidem r
ſ . i. quia habetis acceſſum ⁊ alia bona que ſu-
pꝛadicta ſunt. ſ a fide ⁊ bono opere.
eius. Pꝛopter quod peto ne de- s t
a ſ ꝓpter tribulatiões meas. ſ que ſunt.
ficiatis in tribulãtionibus meis
a ſ ꝓbãdis. b ſ ſi ſtatis ĩ eis ⁊ nõ deficiatis.
pꝛõ vobis: quę eſt glõꝛia veſtra. v x
a ſ et. ſ ne. ſ. deficiatis a fide. b ſ humilio.
c ſ ſenſũ mẽtis vel exterioꝛa ſ coꝛpoꝛis genua.
i Hũius rei gr̃a flẽcto gẽnua mea y z
ſ vt merito eiꝰ obtineamꝰ. ſ ex cuiꝰ diſpenſa-
tione ſunt nobis patres ⁊ in celis angeli nobis ꝓ-
uidentes: in terra pꝛelati. ſ deo patre.
k ad patrẽ dñi noſtri ieſu xp̃i: ex q̃ a
l oĩs paternitas ĩ cęlis ⁊ ĩ terra

a ¶ Scđm donũ gr̃e dei ⁊c̃. ⁊ nõ ſm ꝓpꝛiũ ſenſum. ¶ b Scđm
oꝑa. vir. eiꝰ. ĩ miraculis q̃bꝰ apl'ica doctrina cõfirmabat̃: Mar-
ci vlti. Illi aũt ꝓfecti p̃dicauerũt vbiq; dño cooperante ⁊ ſer-
monẽ cõfirmãte ſequẽtibꝰ ſignis. iõ dꝛ: ¶ c Mihi ei. Poſtq̃ꝫ
oñdit ſe ſufficiẽtẽ ad oꝛãdũ ꝓ epheſijs: hic ꝯñr oñdit ſe ad hoc
obligatũ. qꝛ erat apl's ⁊ pater eoꝛũ ſpi-
ritualis: ⁊ iõ obligatꝰ tenebat̃ filijs in
ꝓuiſione ſpũaliuꝫ bonoꝝ. ſicut pater
carnalis ꝓuidere tenet̃ in tp̃alibꝰ bo-
nis. iõ dicit: Mihi ei oĩm ſãctoꝝ. ſ. apo-
ſtoloꝝ: ¶ d Minimo. h̃ dixit ex hũili-
tate. ⁊ qꝛ ꝑſecutꝰ fuit eccl'iaꝫ. nõ alij.
e ¶ Data ẽ gr̃a hec. apl'atꝰ ¶ f In gen-
tibꝰ euã. ⁊c̃. qꝛ nõ poſſũt ab hoĩbꝰ ꝑfe-
cte ⁊ exq̃ſite cognoſci ¶ g Et illumina-
re oẽs. ꝑ p̃dicationẽ meaꝫ ¶ h Que
ſit diſpoſitio ſacramẽti. i. redẽptiõis ꝑ
xp̃m facte q̃ diſpẽſabilis ẽ gentilibꝰ ſi-
cut ⁊ iudeis. ¶ i Abſcõditi a ſeculis
in deo. nã hec diſpẽſatio nõ fuit reuela-
ta ante: niſi valde paucis ⁊ obſcure. vt
p̃dictũ eſt. ¶ k Ut innoteſcat pꝛin. ⁊c̃.
q. d. nõ ſolũ hoĩbꝰ fuit abſconditũ xp̃i
myſteriũ. ⁊ maxime de vocatiõe gẽtiũ:
ſꝫ etiã angeli ſancti nõ cognouerũt ad
plenũ: donec p̃dicãtibꝰ apl'is fuit im-
pletũ: qꝛ ante habuerũt tm̃ ſimplicẽ no-
ticiã q̃ põt dici abſtractiua inq̃ꝫtũ ẽ rei
nõ p̃ſent̃: ſꝫ qñ fuit impletũ habuerũt
noticiã experimẽtalẽ ſiue intuitiuã: ſi-
cut aſtrologꝰ ꝑ motũ celi certitudinali-
ter cognoſcit eclypſim futuram: tñ ad-
huc ꝑfectiꝰ cognoſcit qñ videt eã actu
exiſtẽtẽ ¶ l Per eccleſiã. i. ꝑ apl'oꝝ p̃-
dicationẽ. tñ li ꝑ nõ ĩpoꝛtat cauſalita-
tẽ. ſic intelligẽdo ꝙ apl'i docuerint an-
gelos de xp̃i myſterijs: ſꝫ ecõuerſo an-
geli docuerũt eos ꝑ q̃s diuine reuela-
tiones deferũt̃ ad hoĩes: ſꝫ ſic ẽ intelli-
gẽdũ ꝙ apl'is p̃dicãtibꝰ viderunt actu
cõuerſionẽ gẽtiũ ad fidem: quã ante ſic
nõ viderãt intuitiue: ſic aũt non eſt de
deo cuiꝰ intuitꝰ ab eterno fert̃ ſuꝑ pꝛe-
ſentias rerũ: eo ꝙ eiꝰ cognitio mẽſura-
tur eternitate q̃ cõplectit̃ oẽ tp̃s.
m ¶ Multifoꝛmis ſa. dei. lꝫ ſit vnica et
ſimpliciſſima ĩ deo. tñ ẽ ĩ effectibꝰ mul-
tifoꝛmis. dicit̃ etiã multifoꝛmis ꝓpter
multa myſteria ĩ xp̃o. adĩpleta. iõ ſub-
dit̃: ¶ n Scđm p̃fi. ſe. i. eternã diſpoſi-
tionẽ tp̃e plenitudinis adimpletã.
o ¶ Quã fe. ĩ xp̃o. i. adĩpleuit in xp̃o.
p ¶ In q̃. Hic oñdit ſe diſpoſitũ ad oꝛã-
dũ ex cõfidẽtia: nullꝰ ei oꝛat niſi ali q̃lit̃
exaudiri cõfidat: habebat autem apl's
hãc cõfidẽtiã obtinẽdi ꝑ mediatoꝛem
dei ⁊ hoĩm ieſũ xp̃m. iõ dicit: In q̃. i. ꝑ
quẽ. ſ. ieſũ xp̃m. ¶ q Habemꝰ fi. ⁊ ac-
ceſſũ. ad deũ patrẽ ¶ r In cõfidentia
ꝑ fidẽ eiꝰ. vere ei credẽtes ĩ xp̃m exau-
diunt̃ ꝑ ip̃m. vñ dicit Ioh. xv. Quodcũ-
q; petierit̃ patrẽ ĩ noĩe meo dabit vobis. ¶ u Pꝛopter
qđ. Diſpoſitiõe p̃miſſa. hic ꝯñr apl's pꝛĩo ad oꝛãdũ ꝓ ephe-
ſijs accedit. ⁊ ſcđo deo totũ attribuit. ibi: Ei aũt. Circa pꝛi-
mũ ĩ oꝛatione ſua pꝛĩo petit dari epheſijs a deo robur patiẽ-
tie ĩ aduerſis d. Pꝛopt̃ qđ. i. ꝓpter cõfidẽtiã quã habeo de
xp̃o. ¶ t Peto ne defi. ⁊c̃. i. ne territi ꝓpter tribulationes
meas a bono deficiat̃. ¶ v Pꝛo vobis. i. quas ſuſtineo. eo
ꝙ p̃dicaui vobis. ⁊ vt exẽplũ patiẽtie dem voƀ. ¶ x Que
eſt gl'ia vr̃a. ſi ĩ tribulatiõibꝰ nõ deficiat̃. ¶ y Huiꝰ rei gr̃a.
ſcꝫ vt nõ deficiat̃ ĩ tribulationibꝰ. ¶ z Flecto genua mea
ad patrẽ dñi. ip̃m deuote dep̃cãdo. ¶ a Ex quo oĩs pater-
nitas ⁊c̃. nã illa paternitas eſt pꝛima. oĩs ei emanatio crea-
ture a deo ſm eſſe nature ꝑ quã dicit̃ pat̃ oĩm generaliter ꝑ
creationẽ. ⁊ etiã emanatio ſm eẽ gratie ſm quã dꝛ hoĩm et
angeloꝝ pater ꝑ adoptionẽ: eſt poſterioꝛ emanatione filij a
patre. ſm quã dꝛ pater ꝑ naturalẽ ⁊ eternã emanationẽ vel
generationẽ: ꝓpter qđ ab eo noĩat̃ oĩs paternitas q̃ eſt in
celo et

[T]empli:vł rõne bñficij. a Per fidẽ. Aug⁹. Fides tua de xp̃o. xp̃s ẽ in corde tuo. b In charitate. Oro etiã vt radicati.i.firmiť pltati.a ſilitudie arboꝝ.q̃ quanto plus terre figiť:tanto plus creſcit:⁊ vberiꝰ fructꝰ reddit. c Cũ oĩbꝰ ſctis. Aug⁹. Hec eſt cõio celeſtꝪ rei.p.Vbi non ſua q̃rũt:ſed q̃ chriſti ſunt.i.cõmoda priuata nõ ſectanť:ſ in cõione vbi ſalus oĩm ẽ ꝯſulũt. d Vel:Que ſit latitudo. Charitatis:q̃ vſq; ad inimicos extẽdi ꝺ;:⁊ cũ hilaritate bene opari:qꝛ q̇ triſtis dat:pdit qꝺ dat. Opus ḡ eſt latitudine charitatꝪ ne pereat q̇cq̇d boni facis. Sed quia

Mat. 24.d abũdãte iniq̃tate refrigeſcit charitas multoꝝ:opꝰ eſt longitudine. Vñ ſubdit: e Et q̃ longitudo. Charitatis. Hec ẽ pſeuerãdi longanimitas:vbi quodãmõ

Ibidem pſeuerať. Vñ: Qui pſeuerauerit vſq; in finẽ:hic ſaluꝰ

et.10.c erit. f Et q̃ ſublimitas. CharitatꝪ. Hec ẽ ꝙ ſurſuʒ cor dirigať:vt deꝰ in premiũ expecteť. Nã ſi bñ oparꝪ etiã vſq; ad inimicos. Et hilariť tribuis:habes latitudinẽ. Et ſi in his vſq; in finẽ pſeueras:habes longitudinẽ. Sed ſi oĩa hec nõ ꝓpter mercedẽ ſupnã facis:altitudinẽ nõ habes:⁊ ita iã nec latitudo nec lõgitudo. Nã hr̃e altitudinẽ eſt cogitare deũ:amare deũ:⁊ gratis amare ip̃m adiutorẽ:ip̃m coronatorem: poſtremo ip̃m premiũ deputare:nõ aliud ab ip̃o q̃ʒ ip̃m expectare. Si amas:gratꝪ amas. Si ꝟe amas:ipſe ſit merces quẽ amas. g Et q̇d ꝓfundũ. CharitatꝪ.i.poſſitis intelligere occultũ ꝺi iudiciũ:q̃re iſti dat:nõ illi.de ꝓfundo enĩ iudicioꝝ dei q̃ ſcrutari ⁊ ꝯtẽplari nequimꝰ ꝓcedit oĩe qꝺ poſſumꝰ. Qꝺ poſſum video:vñ poſſũ nõ video:niſi qꝛ noui eẽ a deo. Quare aũt illi ⁊ nõ illi det:multũ ẽ a me:abyſſus ẽ ⁊ ꝓfundũ. Nũc ḡ ip̃a charitas in bonis opibꝰ exerceť ad ſubueniẽdum alijs:⁊ vſq; ad inimicos porrigiť.⁊ hec latitudo ẽ. Nũc lõganimitate aduerſa tolerat:⁊ ĩ eo qꝺ veraciť tenuit pſeuerat.⁊ ħ longitudo ẽ. Hoc aũt totũ ꝓpter adipiſcendã patriã eťnã facit:q̃ illi ꝓmittiť ĩ excelſo.⁊ ħ altitudo eſt. Exiſtit ꝟo ex occulto illa charitas.⁊ ħ ẽ ꝓfundũ. Que ſit latitudo. Aug⁹. In opibꝰ charitatꝪ q̃ extẽdiť vſq; ad inimicos diligẽdo ſic̃ xp̃s:q̇ orauit ꝓ inimicꝪ:qꝺ oñſuʒ ĩ cruce ſua fuit:q̃ ĩ latũ tẽſa ẽ a dextera ĩ ſiniſtrã:vbi manꝰ fixe ꝑ q̃s opa ſignť q̃ ĩ hilaritate decet eẽ. Et q̃ lõgitudo. CharitatꝪ:ꝙ ſcʒ vſq; ad

Joh.13.a finẽ duret.vñ:Cũ dilexiſſet ſuos:ĩ finẽ dilexit eos. Qꝺ ſignatũ ẽ ꝑ lõgitudinẽ crucꝪ a ſurſuʒ vſq; deorſũ. Et q̃ ſit ſublimitas.i.q̇ tẽdat charitas.ſ.ad eternaʒ btitudinẽ:q̃ notať ꝑ partẽ crucꝪ.ſ̃.poſitã. Et q̇d ſit ꝓfundũ. CharitatꝪ: Qꝺ totũ portat vt pars crucꝪ in terra fixa in abdito q̃ nõ videť.i.miſcꝺia dei q̃ occulto dei iudicio ꝓuenit:ꝑ quã charitas ĩ nobis ẽ longa:lata ⁊ alta. Vel ꝓfundũ charitatꝪ ſũt eccl'iaſtica ſacr̃a: q̃ ſunt ꝓfunda ⁊ ĩueſtigabilia:⁊ ſunt fundamẽtũ charitatis ſine q̇bꝰ non valet. Que ſit latitudo. Qꝺ ſit myſteriũ crucꝪ. Aug⁹. Sciendũ qꝛ in his verbis figura ⁊ myſteriũ crucis oñdiť. Qui enĩ qꝛ voluit mortuꝰ eſt:⁊ quõ voluit mortuꝰ eſt. Nõ fruſtra ḡ mortꝪtale genus elegit:in q̇ latitudinis huiꝰ ⁊ longitudinis ⁊ alti

Mat.16.d tudis mgr̃ tibi exiſteret:q̇ dixerat:Tolle crucẽ tuã ⁊ ſeq̃re me. Tolliť crux:cũ ſp̃ũ facta carnis mortificantur. Qͣdiu ḡ euacuať corpꝰ pctĩ:q̃ʒdiu exterior hõ corrũpiť:⁊ interior renouatur de die in diẽ:tempꝰ eſt crucis. In cuiꝰ ergo ptãte erat mori vel nõ mori:⁊ ſic vł nõ ſic mori.nõ fruſtra crucẽ elegit:vbi te huic mũdo crucifigeret. Nã latitudo ĩ cruce eſt trãſuerſum lignũ vbi figunť manꝰ qꝺ ad bona opa ptinet:qꝛ ibi manꝰ extẽdunť. Lõgitudo ẽ ab ea pte ligni:que ab ipſo trãſuerſo ad terrã tẽdit: et ab ipſo vſq; ad terrã cõſpicua ẽ:ibi corpus crucifigiť et quodammõ ſtat:que ſtatio pſeuerantiam ſignificat. Altitudo aũt in illo ligno ẽ quod ab eodẽ trãſuerſo ſurſum caput verſus eminet:per qꝺ ſignať ſupnoꝝ expectatio. Profundũ vero eſt in ea parte ligni q̃ nõ apparet q̃ fixa terre occultať. Unde totũ illud ſurgit:qꝺ ꝓfunditatẽ ſignificat gratuite gr̃e:in q̃ multoꝝ ingenia ꝯteruntť id veſtigare conãtia.

Ambro. Ut poſſitꝪ cõprehẽdere. Que ſit latitudo ⁊c̃. Id eſt: ĩmẽſuʒ ⁊ ineſtimabilẽ cognoſcere deũ oĩa excedentẽ maieſtate virtutꝪ ſue. Cũ aũt ħ dicit: ſignat ꝙ ſicut ĩ ſphera vbi hec oĩa eq̃lia.i.q̃ ſit ĩmẽſitas dei:oĩa excedens ⁊ implẽs:nõ ĩ eis clauſa:ſed oĩa intra ſe cõtinens poſt ĩmẽſitatẽ pr̃is. Uult etiã eos ſcire charitateʒ xp̃i eſſe ſup ſciẽtias hoĩm:ꝙ deꝰ hõ:ꝙ iuſtꝰ ꝓ impijs moriť ⁊c̃. Ut impleamini:qꝛ tunc nihil deeſt xp̃iano:cũ patrẽ ⁊ filiũ ſic cognoſcit. Aliter nõ eſt integra ꝓfeſſio

Ro.11.d deitatis. Profundũ. Uoluntas dei:cuius cauſe non inueſtiganť. Vñ: O altitudo di.ſa.⁊ ſci.dei. Altitudo cõe nomẽ eſt excelſo ⁊ ꝓfundo. Sed cũ in excelſo ꝺꝛ:ſublimitatis eminentia cõmendatur. Cum autẽ in ꝓfundo:difficultas inueſtigationis ⁊ cognitionis. h In omnẽ plenitudinẽ. Non vt ſint (plenus deꝰ) ſicut q̇dam errantes voluerunt:ſed vt perfecte ſint pleni deo. i Vel: Potens eſt omnia facere. Scꝺm virtutem que operatur:in qua ſunt quedam q̃ nemo peteret vel intelligeret vt deus homo ꝓ hoĩbus moreretur:⁊ huiuſmodi alia.

ſ ad patrẽ flecto genua mea. ſ copiam.

noiať:vt det vobis ſm diuitias a

a ſ maieſtatis ſue. b ſ conſtantiã qua ſitis roborati in interiore hoĩe q̇ ab hoſtibꝰ nõ põt attingi: ⁊ hoc ꝑ ſp̃m ſctm̃. ſ inde erit nõ deficere.

glorię ſuę virtutẽ corroborari ꝑ b

ſ ⁊ prius det.

ſp̃m eiꝰ ĩ interiori hoĩe habitare

a ſ ſunt enĩ aliq̃n fortes heretici in q̇bus xp̃s nõ habitat. b ſ vnde ſecuri de auxilio.

a ꝑ fideʒ chriſtũ in cordibꝰ veſtris c

a ſ ordo vt ĩ charitate. b ſ a ſilitu.arboꝝ. c ſ a ſilitudine domꝰ:qꝛ in eis ſp̃ũſſctũs inhabitat.

b in charitate radicati et fundati: d e

ſ ꝑfecte intelligere. ſ ſic̃ oẽs ſcti

c vt poſſitis comprehẽdere cũ om f

a ſ quanta eſſe debet. b ſ charitatis.

d nibus ſanctis:quę ſit latitudo ⁊ g h

a ſ vbi ſtãdo pſeuerať. b ſ vt deꝰ p̃miũ. c ſ occultum iudiciũ quare illi dat:illi non. e

f g longitudo:ſublimitas ⁊ profun/ i k

a ſ poſſitꝪ ex pte vt imitemini:q̃ ſupeminet ⁊ plene ſciri nõ p̃t:vł charitas ſcie ſupeminet aliũ charitati:qꝛ q̃nto meliꝰ intelligiť:tanto plus diligiť.

dum. Scire etiã ſupereminenteʒ l m

a ſ qua vos dilexit:⁊ que veſtram ſuperat.

ſcientię charitatem chriſti:vt im/ n

a ſ ꝑ has ſcias. b ſ eũdo. c ſ ħ futurũ.pꝰ btitudi

h pleamini in omnẽ plenitudinem

nis. a ſ ego ħ vobis oro:ei aũt ſit gl'ia q̇ p̃t face/

i dei. Ei autem qui potens eſt om o

re. ſ complere in nobis.

nia facere ſuperabundãter q̃ʒ pe/

ſ qꝛ plus intelligimꝰ q̃ʒ petamꝰ.

timus aut intelligimus: ſm vir/ p

a ſ p̃t ħ in vobis ſic̃ iã fecit in nobis apl'is.

b ſ ei ipſi ſoli nõ homini qui nihil ex ſe.

tutẽ quę operatur in nobis : ipſi q r

ſ ꝓ his que fecit in eccleſia ⁊ in chriſto.

gloria in eccleſia ⁊ in chriſto ieſu s

a ſ omnia ſecula continentis.

in omnes generationes ſeculi ſe t

culorum amen.

celo ⁊ in terra.nã ab ea qꝺ eſt primum in aliq̃ genere cetera eſſe et noiari habeť. a Ut det vobis ſm diuitias glorie ſue virtutẽ.ſ.patientie in aduerſis.ideo ſubdiť: b Corroborari ꝑ ſp̃m eiꝰ in teriori hoĩe. licet enĩ in martyribꝰ caro q̃ ꝺꝛ hõ exterior laceraret:mens tñ que diciť hõ interior fortificať. c Chriſtum. Hic ſcꝺo petit epheſijs augmẽtũ noticie: ⁊ reſumatur illud qꝺ prediciť: Ut det vobis chriſtũ habitare ꝑ fidẽ in cordibꝰ vr̃is nõ ſolũ firmiť adherẽdo eis que ſunt fidei: ſed etiã pleniꝰ ⁊ clarius ea que ptinent ad articulos fidei cognoſcendo. d In charitate. Hic tertio petit eis augmẽtũ charitatis:⁊ ꝑ ꝯñs alioꝝ donoꝝ que charitati ꝯnectunť.ideo dicit: In charitate radicati.q.d.hoc peto a ꝺo vt ſitꝪ firmiter ĩ charitate radicati:ad modũ arboris q̃ nõ põt euelli. e Et fundati.ad ſilitudinẽ ſtabilis edificij. f Ut poſſitꝪ cõphẽdere.nõ ſoluʒ ſpeculatiue ſed etiã practice. g Que ſit latitudo. ſcʒ charitatꝪ ad oẽs etiã inimicos ſe extẽdentis. h Et longitudo.ipſiꝰ:qꝛ charitas facit patienter expectare p̃miũ in lõginquũ. i Sublimitaſ. qꝛ nõ ſolum facit aſcẽdere in deum: ſed etiam transformari quodãmodo ĩ ip̃ʒ. k Et ꝓfundũ.ſ.humilitatꝪ ⁊ ꝯdeſcẽſiõis ad ꝓximũ.vñ Paulus poſtq̃ʒ fuit raptꝰ ad tertiũ celũ ꝑ charitatẽ:ſic ad ꝓximũ deſcẽdebat ꝙ etiã de actu mr̃imoniali ordinabat.d. Uxori vir debitum reddat:⁊ ſilr̃ vxor viro.j.Coꝝ. vij. l Scire etiam ⁊c̃.ordineť ſic lr̃a: Scire etiã charitatẽ xp̃i.i.ꝑ quã vnimur xp̃o. n Supeminentem ſcie.i.noticie quã habemꝰ de ip̃o.vbi enĩ ſcia forꝪ ſtat dilectio intrat.ꝓpter qꝺ.j.Coꝝ.xiij.ꝺꝛ: Maior aũt hoꝝ ẽ charitas. n Ut impleamini in oẽm plenitudinẽ dei.i.vt impleamini donis ⁊ chariſmatibꝰ q̃ donantur a deo cũ charitate. o Ei aũt. Hic ꝯñr apl's attribuit deo totũ a q̇ eſt omne bonũ.⁊ ptʒ lr̃a vſq; ibi: p Scꝺm virtutẽ.ſ.diuinã. q Que opať ĩ nobiſ. qꝛ virtꝰ p̃me cauſe operať in oĩbꝰ ſecũdis agẽtibꝰ. r Ipſi gl'ia.i.laus. s In eccleſia ⁊ in chriſto ieſu.ſcʒ congregata. t In omnes generationes ſeculi ⁊c̃.id eſt eternaliter:quia eius gloria maxie relucet in eccleſia triumphante.de qua ꝺꝛ Pſ̃.lxxxiij. Beati qui habitãt in domo tua dñe:in ſecula ſeculoꝝ laudabũt te.

In ca.iij.vbi dr̄ i poſtil. Que ſit latitudo.ſ.charitatis.

Additio. In h̄ qđ dr: Que ſit latitudo ſm Glo.non ſolū intelligit̄ ꝙ charitas ſe ſeuſ ad inimicos extēdit: ſ etiā cū hilaritate bn̄ opari:qꝛ q̄ triſtis dat ꝑdit qđ dat. In h̄ aūt qđ dicit: Que ſit longitudo intelligit̄ pſeuerādi longanimitas: vbi quodāmodo ſtādo pſeuerat̄. In hoc qđ dicit̄: Sublimitas intelligit̄ ꝙ ſurſum dirigat̄ vt deꝰ in premiū ſpectet̄.nā ſi bene operaris etiā vſ ad inimicos ⁊ hilariter tribuis:ſed oīa hec ſi ꝓpter mercedē eternā nō fac̄: altitudinē nō habes. Per ꝓfundū charitat̄ intelligit̄ occultuȝ dei iudiciū cauſe quare iſti dat ⁊ nō illi.de ꝓfundo enī iudiciorū dei ſūt q̄ ſcrutari ꝯtēplarí neqm̄ꝰ:abyſſus ei ē ⁊ ꝓfundū.

Glo. ordi.

a Obſecro. Ca. IIII

O Hactenꝰ oñdit gr̄e attribuenda. hinc de moribus monet. priꝰ omēs cōiter: poſt ꝑ ſingulos ordines.

b Sȝ in charitate. Augꝰ. ad eudoxiū. Ipa ē enī actio recti itineris:q̄ oculos ſemꝑ hȝ ad deum. Talis actio nec frangit̄ negocio:nec turbulēta eſt:nec marcida: nec audax: nec fugax:nec preceps:nec iacens.

c In vinculo pacis.i.pacem ſeruātes. Hec aūt pax ē:ſi bona noſtra inuicē diligamus:ſi peccata q̄ ſine dāno tritici:aut cū ſpe ſalut̄ corrigendoꝝ eradicari nō poſſunt vſ ad meſſem vltimam toleramus.

d Unū corpus. Debet̄ ſuare vnitatē:ita ꝙ ſitis vnū corpus ſubſeruiēdo ꝓximo:⁊ vnꝰ ſpūs cū deo ideȝ volendo:vel vnꝰ ſpūs cū fratribꝰ:cū quibꝰ idē velle ⁊ idē nolle debet̄:vl̄ ita debetis ſuare vnitatē ſpiritus:qꝛ vnuȝ corpꝰ debetis eſſe multoꝝ adunatiōe mēbroruȝ: ⁊ poteſtis:qꝛ vnus ſpūs habitat in vobis. Unuȝ corpus. Augꝰ. Propter ſocietatē quā ſpūſſanctꝰ facit nō ſine pr̄e ⁊ filio. Eccl'ia vtiq accepit h̄ donuȝ:vt in ſpūſctō fiat remiſſio pctōꝝ:quā remiſſionē ⁊ ſi trinitas faciat: ꝓprie tñ ad ſpiritūſctm̄ intelligit̄ ꝑtinere. Ipſe eſt enī ſpūs adoptiōis filiorū. Ipē eſt pr̄is ⁊ filij amor ⁊ connexio.ad ipm̄ ergo ꝑtinet ſocietas q̄ efficimur vnum corpus vnici filij dei. Sicut enī vnum corpꝰ hoīs mult̄ ꝯſtat mēbr̄: ⁊ vegetat oīa mēbra vna aīa faciens in oculo vt videat:in aure vt audiat:⁊ ſic in ceter̄. Ita ſpūſſctūs mēbra corꝑis xp̄i qđ eſt eccl'ia cōtinet ⁊ vegetat. Et ſicut hūani corꝑis mēbrū p̄ciſum formā q̄dē q̄ cognoſcit̄ retinet:ſed nequaq ſpūs ſequit̄:q̄ p̄ter vnitatē viuat. Sic q̄cū a p̄dicte pacis vnitate diuiſus eſt:ſacr̄m q̄dē tanq formā retinet:ſȝ ſpū preter vnitatē nō viuit. Fruſtra ergo foris de forma gloriat̄: niſi intus ſpū veget̄. Hi in q̄s primū venit linguis omniū ſunt locuti:qꝛ per linguas cōſociatio fit hūani generis:⁊ ſic in omnibꝰ gentibꝰ futura mēbroruȝ chriſti ſocietas figurat̄. Ille habet ſpm̄ qui in vnitate eccl'ie ꝯſiſtit:qui loquit̄ linguis omniū.

e Unus dñs. Debetis ſeruare vnitatē:qꝛ nobis eſt vnꝰ dñs:non tres: ꝓ quoꝝ diuerſis volūtatibꝰ vos oporteat diſcordare. Et idē iubemini credere:⁊ eodeȝ modo oꝑari. Et vob eſt vnꝰ deꝰ creator oīm:⁊ pr̄ ꝓcurādo:⁊ iō nemo pōt ſe alteri p̄ferre. Qui deꝰ ē ſuꝑ oēs.i.p̄cellit oībꝰ creaturis cuiꝰ dignitas vos inuitet. Et ꝑ oīa diffuſus:qꝛ vbiq.⁊ iō timēdus:cū nuſq poſſit euitari. Et in oībꝰ nobis ꝑ gr̄am:q̄ vnitatē ſeruamꝰ. Et ſic nō ſingularit̄ de vna ꝑſona:ſed cōiter de oībꝰ.i.de trinitate hoc accipitur.

f Una fides. Non numero ſed genere:qꝛ ſil'is in omībꝰ. Alia ſūt ea q̄ credunt̄: aliud fides q̄ credit̄. Illa q̄ppe ſūt ī rebꝰ q̄ vl̄ eē vl̄ fuiſſe vl̄ futura eē credunt̄. Hec aūt ī aīo credet̄. ē ei tm̄ ꝯſpicua cuiꝰ eſt.

Propter qđ

ſ qꝛ ds̄ ꝑt oīa facere vl̄ vt ei ſit a vobis glia. a ſ cui cōpatiēdū ē. b ſ ꝓpter dñm. a ſ de bono ī meliꝰ: vt cōueniat mee p̄dicatiōi āmbulatio vr̄a. ſ ita.ſ. ſ interiori ⁊ exteriori. ſ vt tractabiles ſitis. ſ aduerſorū. a ſ ſi a fr̄e orit̄ moleſtia. vl̄: Alter alte. onera portate. a ſ nō ficte: vel ꝓ terreno aliq̄. b ſ ſtudioſi: cauti: attēti. c ſ vt ſacroſctm̄. d ſ qđ vnū corpus ſitis opere ſpūſſancti: vel vnitatē eccleſiaſticam quā facit ſpūſſctūs. a ſ degentes. ſ qꝛ pax iſta eſt nutrimentū ſpiritualis vnitatis. b ſ ſub miniſtratione. ſ ſubueniendo proximo.

a ſ voluntate. ſ quo viuit corpus. b ſ eſſe debetis: ſicut ad idem vocati.

a ſ ad vnā rē ſperatā. q̄ eſt effectus vocationis. ſ eſt nobis.

ſ de deo. ſ equale a q̄cūq: nec poteſt iterari.

a ſ pater. b ſ quē nō poteſtis declinare. ſ qꝛ nulli debet qđ ē ⁊ oēs creaturas excellit.

a ſ filius: per quē reparatorem omnia oꝑa noſtra ſunt. b ſ ſpūſſanctus eſt. c ſ fidelibus ꝑ gratiā ⁊ in omnibus creaturis ꝑ eſſentiā. vnde: Spiritꝰ domini repleuit orbem terrarum.

ſ ne vnitas tollat ſubiectionē: ſubdit diuerſa eſſe dona qđ nō ē cōtrariū predicte vnitati.

ſ gratuitū donū: ſm ꝙ dator xp̄s mēſurauit: alij hoc: alij illud: xp̄o vero ſoli datur ſpūs ſine menſura: ſed oībus alijs non ſine menſura.

a O † Obſecro itaq Ca. IIII

b vos ego vinctus in domino: vt digne āmbulet̄ vocatione qua vocati eſtis. Cū omni hu

c d e militate ⁊ māſuetudine. Cum pa

f b tiētia ſupportātes inuicē in cha

g ritāte. Sollicíti ſeruare vnitātem

h i c d ſpūs ī vincūlo pac̄. † Unū cōrpꝰ

k l ēt vnus ſpūs: ſicut vōcati eſtis ī

m n e vnā ſpe vocatiōis vr̄e. † Unꝰ dñs:

o p q f vna fides: vnū baptiſma. Unus

r s deꝰ ⁊ pater omniū: qui ſuꝑ ōēs ē:

t ⁊ ꝑ ōmnia: ⁊ in ōmnibus nōbis.

v x † Unicuiq autēȝ noſtrum data ē

y z gratia ſm menſurā donationis

Nico. de lyra

a Obſecro itaq vos. Poſtq Ca. IIII

O Apoſtolus induxit Epheſios ad grārūactionē ⁊ effudit ꝓ eis orationeȝ.hic ꝯñter informat eos in moribꝰ. ⁊ ꝑmo generaliter. ſcđo q̄ntū ad aliq̄s ſtatꝰ ſpecialit̄. ibi: Mulieres. poſt mediū ſequētis ca. tertio reuertit̄ ad inſtruendū cōiter. ibi: De cetero frēs. circa mediū. vj. ca. Circa primum inſtruit generalit̄ primo verbo. ſcđo ſaluatoris exemplo. in principio ſequētis ca. Circa primū ſciendū ꝙ humilitas eſt fundamentū ſpūalis edificij ꝓpter qđ ꝑmo fundamentū iſtud collocat. ſcđo ſuꝑedificat. ibi: Sollicíti ſeruare. Igit̄ primo inſtruit eos de humilitate ⁊ quibuſdā alijs virtutibus ſibi ꝓpinquis. d. Obſecro itaq vos: ego vinctus in carcere. † 1.Co.7.d

b In dño.i. ꝓpter dñm: vt dictum eſt. ſ̄ c Ut digne ambuletis. ꝓcedendo de virtute in virtutē.

d Uocatione qua vocati eſtis. ad fidē catholicaȝ q̄ requirit vitā virtuoſam.

e Cū oñi humilitate.ſ. interiori q̄ntū ad mentē: ⁊ exteriori q̄ntū ad conuerſationē. ⁊ quoniam humilitas facit hominē reſilire in ꝓpriam paruitatem. habet manſuetudinē annexam que reprimit motus ire. ideo ſubdit̄: Et māſuetudine. repreſſio aūt ire īducit ad patient̄ tolerādū mala illata. iō ſbdit̄: † Ro.12.b 1.Co.12.b

f Cum patientia ſupportātes inuicem. mutuos defectus ⁊ labores.

g In charitate. ſcȝ chriſti: ⁊ nō intuitu temporalis commodi.

h Sollicíti. Hic ꝯſequēter apoſtolus Epheſios inſtruit de edificio virtutū ſuꝑ fundamentū humilitatis collocando. et quia quanto bonuȝ eſt cōmunius: tanto diuinius. ideo primo eos inducit ad ſeruandā eccl'iaſticam vnitatē. ſecundo ad habendū morum honeſtatē. ibi: Hoc ergo. Prima in tres: qꝛ ꝑmo facit ꝓpoſitum. ſecundo ad hoc inducit exemplū. ibi: Unus dñs. tertio declarat quoddam dictū. ibi. Unicuiq. Circa primū dicit: Sollicíti. ſupple ſitis. † 2.Co.10.d

i Seruare vnitatē ſpiritꝰ: id eſt vnitatem eccleſie quam facit ſpirituſſanctus: ⁊ ꝑ oppoſitum eius ſciſma facit diabolꝰ.

k In vinculo pacis. ſicut enim vinculuȝ corporale vnit ligata intra ipſum: ſic pax ⁊ tranquillitas ſeruant vnitatem credentium.

l Unum corpus. ſcȝ ſitis: quod eſt corpꝰ chriſti myſticum.

m Et vnus ſpiritꝰ: id eſt vnius voluntatis operandi bonum.

n Sicut vocati eſtis in vna ſpe. beatitudinis eterne.

o Uocationis veſtre. ſcilicet ad fidem catholicam. per quam habetis vitam eternam.

p Unus dominus. Hic ad propoſitum inducit exemplum de vnitate domini: fidei ⁊ baptiſmi vt mag̃ moueat ad ſeruandum eccleſiaſticam vnitatem. d. Unus dominus: cui ſeruitis. ⁊ ideo ſciſma non prouenit niſi ex pluralitate dominorum contraria volentium.

q Una fides. quia licet ſint articuli multi in fide catholica: tamen omnes innituntur veritati diuine propter quā eis aſſentimus que eſt vna.

r Unum baptiſma. licet enim ſint multi miniſtri baptiçantes exterius: tamen vnus eſt qui baptiçat interius. ſcilicet chriſtus: Ioh̄. j. Hic eſt qui baptiçat.

s Unus deus et pater omniū. per creationē.

t Qui ſuꝑ omnes. creaturas per excellentiam.

v Et per omnia. per generalem rerum gubernationem.

x Et in omnibus nobis. ſcilicet fidelibus in quibꝰ eſt ſpecialiter per gratiam.

y Unicuiq. Hic declarat quoddā dictū.ſ. qualiter omnes fideles ſint vnū corpus xp̄i myſticū. Et diuidit̄ in duas: quia primo declarat huiꝰ corporis diſtinctionē membroꝝ. ſcđo cōnexionē eorū. ibi: Ueritatē. Prima adhuc in tres: quia ꝑmo ponit̄ dicta diſtinctio. ſcđo diſtinctionis cōditio. ibi: Et ipſe dedit. tertio eius duratio. ibi: Donec. Circa primū dicit apl's: Unicuiq noſtrū. ſcȝ xp̄i fideliuȝ.

z Data eſt gratia ſm menſurā donationis chriſti.i. ꝓut voluit dare ⁊ plus ⁊ minus ſm ordinē diſpoſitionis ſue. chriſto enim datus eſt ſpiritꝰ non ſm menſuram: Ioh̄. iij. ceteris aūt datur in menſura.

Propter qđ

---

† 95.di.c. eſto.1.q.1. hi qui.et.c. hāc regulā De conſe.di. 4.c.cū ita/ q.

a Propter qđ dicit. Ad ꝓbādū ꝙ xp̄s hō dat diuerſa dona: dicit ſpūſſctūs in pſal. vere xp̄s ſm hūanitatē dat. nā ꝓpħa di/cit: ꝙ aſcēdens dedit: ⁊ aſcēdere dixit reſpectu deſcēſiōis. ⁊ ita innuit ꝙ ⁊ deſcēdēs dedit. Et ꝯſtat ꝙ ſm hūanitatē xp̄s deſcē/dit ⁊ aſcendit. ſ ſm hūanitatē dedit: qꝛ ſm deitatē ꝗ vbiqꝫ eſt: nec deſcēdit nec aſcēdit. Sꝫ ſm aīaꝫ ad inferos deſcēdit. ſm corp⁹ ⁊ anīam ad celos aſcēdit. Vel ita aſcēdēs qđ ē ſm hūanitatē dedit. Sed qđ ē ꝙ hūanitaſ aſcēdit. i. quō hūanitas poterat aſcēde/re: niſi qꝛ deitas p̄mū deſcendit in ꝑtes terre ꝗ ſūt aere inferiores: vt hūane na/ture vniref. Et quia dixerat hūanitas aſcēdit: deitas aſcēdit: ne iō viderētur duo. Subdit: Qui deſcēdit. i. deitas: ⁊ ꝗ aſcendit ſuꝑ celos. i. hūanitas: ip̄e eſt vna ⁊ eadē ꝑſona: vt ipleret oīa donis ſuis: ⁊ ita impleuit ꝙ ip̄e dedit quoſdā ap̄los: ꝗſdam ꝓpħas ⁊c̄. Ecce quō alij plus: alij min⁹ dedit. Hoīb⁹ ad menſu/rā dat: ip̄e nō ad mēſurā accepit.

b Captiuā du. ca. i. eos ꝗs diabol⁹ ca/ptiuauerat a paradiſo: ⁊ ꝓprios mūdi ⁊ inferni fecerat. Iteruꝫ captiuos fecit xp̄s dū ad celū reducuntur. Aug⁹. Dedit dona hoīb⁹. Ap̄lica auctoritate loqꝉ. In pſal. ita legiꝉ. Accepiſti dona in hoīb⁹. Sic enī plures codices habēt ⁊ maxime greci ⁊ ex hebreo ſic interpre/tatū habem⁹. Dona aūt dixit ap̄lus ſic ꝓpħa: nō donū. Sed cū ꝓpħa dixerit: Accepiſti do. ī hoīb⁹: Paulus ap̄lica auctoritate maluit dicere: dedit dona hoīb⁹. Vt ex vtroqꝫ v̄bo vno ꝓphetico: altero ap̄lico: qꝛ ī vtroqꝫ ē diuī ſmonis auc̄tas ſenſus pleīſſim⁹ redderef. Vtrū/qꝫ eī vex ē: ⁊ qꝛ dedit hoīb⁹: ⁊ qꝛ accepit homīb⁹. Dedit hoīb⁹ tanq̄ꝫ caput ⁊ mē/bris ſuis. Accepit in hoīb⁹ idē ip̄e vtiqꝫ in mēbris ſuis. Ip̄e ſ xp̄s ⁊ dedit de ce/lo ⁊ accepit ī ꝉra. Dedit: qꝛ de⁹ cū p̄re. ſm qđ dat accepit. ꝓpħa dicit: accepit: quia ip̄e cū ſuis eſt in eccleſia in ꝗ acci/pit: hoc eſt in hoībus accipe. Donū eſt ſpiritus. Sed pluraliter dona: qꝛ ꝑ ſpi/ritū quibuſqꝫ ꝓpria: nō ſingulis omīa: vt vna anīa omibus ī mēbris agit om/nia. c Prophetas. Ambro. In no/uo teſtamēto ꝓphete dicunꝉ explanato/res ſcripturarū: tamē fuerūt quidaꝫ in primordio fidei futura p̄dicentes: ſicut Agabus ſeptemqꝫ filie philippi.

d Euāgeliſtas. Qui ⁊ diacōi: qꝛ ⁊ ſi nō ſacerdotes: tn̄ euāgeliçare pn̄t. e In opus miniſterij. Hos oēs dedit ī opus miniſterij: vt quiſqꝫ plene poſſit facere opus miſtratiōis ſibi credite. Si enī vn⁹ hr̄et oīa nō ꝑfecte age/ret ſingula. ⁊ hoc: f Ad ꝯſūmationem. i. vt eos ꝯſūmaret ꝗ iā ſancti. g Et in edificatiōe. i. vt eos edificēt in corp⁹ chriſti: ꝗ adhuc ſunt alieni. h Donec. i. in die iudicij. i Omes. ꝗ ſumus in vna ⁊ non diſcrepante fide: ⁊ in vna ⁊ non differenti agnitione filij dei: vel in v̄tutib⁹ ꝗb⁹ agnoſcitꝉ fili⁹ dei in nob̄: vel ꝗb⁹ agnoſcem⁹ eū in futuro. k Occurram⁹. nobis inui/uicem de diuerſis mūdi partib⁹: vel ip̄i xp̄o: ꝗſi deſiderio currē/tes ad gaudiū. l In virū ꝑfec. Vt vnuſꝗſqꝫ ſit vir ꝑfectus: ⁊ hn̄s eandē etatē ꝗ eſt mēſura ⁊ meta etatꝭ vltra quā nō accreſcit aliꝗd naturaliꝉ hoī: in ꝗ etate xp̄s habuit plenitudinē annoꝝ ⁊ corꝑis: in ꝗ de h̄ mūdo trāſiuit. Oēs enī in eadē reſurgēt: in ꝗ xp̄s mortu⁹ eſt ⁊ reſurrexit: cuiuſcūqꝫ etatis mortui fuerint. Vt in virū ꝑfectū: vt qđ caput ⁊ mēbra: oēs ſim⁹ vn⁹ ꝑfectus vir: cui nihil deſit: ⁊ nihil poſt agendū ſit. Perfect⁹ vir. qꝛ erit men/ſura ⁊ meta etatis. Meta vt poſt nihil addaꝉ numero vel viri/bus. Menſura: qꝛ erit plen⁹ xp̄s: oēs hn̄s: ꝗ modo ꝑ ſingulos creſcit: ⁊ omēs in eo īmortales ⁊ beati cū eo: ⁊ tūc nō erit neceſ/ſaria prelatio. m In mēſurā etatis. Aug⁹. Nō ait menſuraꝫ corꝑis vel ſtature: qꝛ vnuſꝗſqꝫ recipiet ſuā menſurā: quā vꝉ ha/buit in iuuētute: etiā ſi ſenex obijt: vel fuerat habitur⁹: ſi añ eſt defunct⁹. Etas vero erit illa ad quā ꝑuenit xp̄s. i. iuuenilis vt

ſ propheta.

a chriſti. Propter quod dicit† Aſcē- a b

a ſ loco ⁊ dignitate. b ſ ecce felix captiuitas ca/pti: quia ſubiugati ſub leue iugum miſſi liberati a peccato ſerui facti iuſticie.

b dens in altuꝫ captiuam duxit ca- c

ſ ſpiritū. ſ rationabilibus.

ptiuitatem: dedit dona hoībus. d e

a ſ dixit ꝓpheta aſcendens: ſed qđ eſt hoc: niſi qꝛ prius deſcēdit. reſpectu cui⁹ dixit: Aſcendit.

† Quod aūt aſcendit quid eſt: niſi qꝛ f g

a ſ. i. ad inferos: cuius ꝓbatio premiſſa eſt: qꝛ duxit captiuitatē quā inde traxit.

⁊ deſcendit primuꝫ in inferiores h

a ſ ſ qꝛ ita innuūt v̄ba ꝓpħe idē ē ⁊ ꝗ deſcēdit ⁊ aſcēdit vt ipleret oīa donis vel oīa de ſe predicta.

partes terre: Qui deſcendit ipſe i

eſt qui ⁊ aſcendit ſuper omnes ce- k

los: vt adipleret omnia.† Et ipſe l m

a ſ vicarios predicationis ſue.

dedit quoſdaꝫ quidē apoſtolos: n

ſ de futuris: vel ſcripturarum in/terpretes. ſ vt Agabus.

c quoſdā autem prophetas: alios o

a ſ vt. vij. diacones ſub ap̄lis. ſ vt marc⁹: lucas.

d vero euāgeliſtas: alios auteꝫ pa- p

ſ vt epiſcopos: ꝗ verbo ⁊ exēplo docere debēt: et iō cōiūxit paſtores ⁊ doctores. paſtor enī nō eſt niſi habeat doctrinā: qua gregem paſcat.

ſtores ⁊ doctores ad conſūmati/ q r

e f onem ſanctorum in opus mini/

g ſterij in edificationem corporis s

a ſ tamdiu durabit hec prelatio: donec occur. nō poſt: ⁊ ideo non eſt grauiter ferenda.

h i chriſti: donec occurramus omēs t

k in vnitatem fidei ⁊ agnitiōis filij

a ſ non ſexu ſed ꝑfectione virtutis. hic enim par/uuli ſumus viribus corporis ⁊ animi.

l m dei in virūm perfectū: in menſu/ v

ram etatis plenitudinis chriſti:

a ſ vſqꝫ ad illud: hos miniſtros dedit: vt iā ſicut olim nō ſimus ⁊c̄. ſ dedit dico hos prelatos.

b ſ ſenſu. c ſ titubantes noſtra debilitate.

† vt iam nō ſimus paruuli fluctu x

a Propter qđ dicit. ſcriptura Pſal. lxvij. b Aſcēdēs in altū. ſ. xp̄s in ſua aſcenſiōe: c Captiuaꝫ duxit cap. i. p̄res ꝗ pri⁹ tenebanꝉ in limbo: ꝗ dicūꝉ hic captiua captiuitas: ſic frequenter in ſacra ſcriptura fit talis reduplicatio. vt cū dꝛ: vita viuet: morte morietur: ⁊ ꝯſiſia ad maiorē expſſionem. d Dedit dona. ſpūſſcti. e Homi/nib⁹. in die pentecoſtes viſibiliꝉ ⁊ ꝗ/tidie inuiſibiliꝉ. Pſal. lxvij. dꝛ ꝙ ac/cepit dona ī hoīb⁹: ⁊ ē eadē ſnīa. Ac/cepit enī dona a deo p̄re hoībus di/ſtribuēda: ſic expoſitū fuit ibidē. ꝗc/ꝗd enī hꝫ fili⁹ hꝫ a deo p̄re: cui⁹ do/na ꝑueniūt ꝑ filiū incarnatū media/torē dei ⁊ hoīm. Et ꝯñr declarat mo/dū aſcēſus. dicēs: f Quod aūt aſcen/dit ꝗd eſt: id eſt ꝗliꝉ eſt intelligēdū. g Niſi qꝛ ⁊ deſcēdit primum. in ſua morte. h In iſe. par. ꝉre. ſ. ad lim/bū patrū in īferno: ꝗ dꝛ eſſe ſub ꝉra. Vel aliter: Niſi qꝛ ⁊ deſcēdit p̄mū. in ſua incarnatiōe: In īferiores par/tes terre. i. in ꝑtes hui⁹ ꝉre: ꝗ ſunt in/feriores reſpectu aliaꝝ partiū mūdi. i Qui deſcēdit ip̄e ē. idē in ꝑſona. k Qui ⁊ aſcēdit ſuꝑ oēs celos. aſcē/dere vel deſcēdere xp̄o nō ꝯueniunt ꝓprie ſm deitatē: ꝗ de neceſſitate pre/ſens eſt vbiqꝫ: ſꝫ ſm hūanā naturaꝫ dꝛ hic aſcēdiſſe ſuꝑ oēs celos. non ſic intelligēdo ꝙ aſcēderit totaliꝉ ſuper celū empyreuꝫ: vbi null⁹ eſt loc⁹ nec creatura aliꝗ: ſꝫ ſic ītelligēdo ꝙ aſcē/derit ad digniorē parteꝫ empyrei ce/li. qđ eſt loc⁹ btōꝝ ⁊ celū ſupremū. l Vt adimpleret oīa. ꝗ de eo ꝑ pro/phetas erāt ſcripta: ꝗ nō ſolū ꝓphe/tauerūt de ei⁹ incarnatiōe: morte: re/ſurrectione: ſ etiā de ei⁹ aſcenſione. m Et ip̄e. Hic ꝯñr poniꝉ dicte di/ſtinctionis ꝯditio: ſicut enī diuerſis mēbris eccleſie data eſt ad mēſuram gr̄a plus ⁊ min⁹: ita ꝯſtituta ſunt in diuerſis gradib⁹ ⁊ officijs: ſic in cor/pore naturali diſtincta mēbra hn̄t di/ſtincta officia. ⁊ hoc eſt qđ dꝛ: Et ip̄e dedit quoſdā quidē ap̄los. ſ. duode/cim ad ordinandū eccl̄iam ⁊ regen/dū. n Quoſdā aūt ꝓpħas. ad fu/tura p̄dicēdū. vt ptꝫ Actꝭ. xj. ⁊. xxij. o Alios vero euāgeliſtas. ſ. ꝗttu/or ad euangeliū ſcribendū. p Ali/os aūt paſtores. ad curā animarū. q Et doctores. ad informanduꝫ in morib⁹ populuꝫ: ⁊ hoc ex officio ſibi iniuncto: ſiue ex cōmiſſione. r Ad ꝯſummationē ſanctoꝝ: id eſt ꝑfectio/nem fidelium in moribus ⁊ fide. s In edificationē cor/poris chriſti. ſ. myſtici: quod eſt eccleſia: in qua apoſtolꝭ ſuc/cedunt epiſcopi. ꝓphetis autem habentes gratiam ſcriptu/rarū ſanctarū obſcura interpretandi. euangeliſtis archidia/coni ⁊ diaconi. paſtoribus ꝑ quos intelliguntur ſeptuagin/ta diſcipuli: ſacerdotes curati. doctoribus autem quicunqꝫ exercentes debite actū docendi ſeu p̄dicandi. t Donec. Hic conſequēter oſtenditur dicte diſtinctionis duratio vſqꝫ ſcilicet ad iudiciū. tunc enim terminabitur temp⁹ merendi: ⁊ ꝑ ꝯſequens promotio inferiorum ꝑ ſuperiores ad bonum: ⁊ ſic ceſſabunt hec officia. ⁊ hoc eſt quod diciꝉ: Donec ⁊c̄. id eſt dicta officia exercebuntur in eccleſia militāte. Donec oc/curramus omnes in vnitatem fidei ⁊c̄. id eſt qui ſumus vni/ti in fide ⁊ cognitione chriſti. v In virum perfectum: id eſt occurramus chriſto venienti ad iudiciuꝫ: qui eſt vir om/nino perfectus. x In menſurā etatis plenitudinis chri/ſti. Omnes enim reſurgent in etate. xxxiij. annorum: que eſt etas plena ⁊ perfecta: ⁊ in qua chriſtus paſſus fuit. y Vt iam non ſimus paruuli. nunc enim varianꝉ homines ſm di/uerſas cogitationes ⁊ actiones: ⁊ frequēter decipiunꝉ et in errorem ducuntur per maloꝝ perſuaſiones: que tunc ceſſa/bunt. vnde ſubditur: Et circūferamur omni vento ⁊c̄.

Ps. 67.

† i Ps. 67.

† Ioh. 3. b

† De here. cū ex iniuncto c. ſic ī vno. 1. Co. 12. d

† 12. di. c. de his.

circa.xxx.annos.Nõ eſt aũt fas di/
cere qđ in reſurrectione accedat cor/
pori magnitudo quã nõ habuit:nec
maiora in corpora redigenda ſũt ad
modũ diffici corꝑis.Periret enĩ mul
tũ de eis: cũ nec capill⁹ peritur⁹ ſit.
Nihil enim detractuꝫ quolibet mo/
do de corpore humano periturũ eſt.
Ita enim modificabitur illa in vno/
quoq; materies:vt aliq̃d ex eo non
pereat.Et qđ alicui defuerit:ille ſup
pleat q̃ de nihilo fecit qđ voluit.Et
ſi q̃d in parte aliq̃ enormiter abũda/
uit:ꝑ totũ ſpargeret.Indecorũ q̃ppe
nihil ibi erit.Sed q̃cq̃d futurũ eſt ħ
decebit.reſurgent igiť corꝑe mortuo
rum ſine vlla deformitate. Neq; illa
terrena materies q̃ diſcedente aĩa
fit cadauer:ita reſurrectiõe reparabi
tur:vt ea q̃ dilabunť q̃uis ad corp⁹
redeant vnde dilapſa ſũt:ad eaſdem
q̃ꝫ corꝑis ꝑtes vbi fuerũt redire: ne
ceſſe eſt:alioq̃n capillis ⁊ vnguibus
ĩmoderata et indecens magnitudo
redderet. a Chriſt⁹. Unct⁹ dr:
Et in veteri teſtamẽto reges vngebã
tur. b Hoc igiť dico. Admonet
vt caueãt a ꝯſuetudine antiq̃ gentili/
tatis. Q. Quia deus tot auxilia ad
cuſtodiã dedit vnitat.⁊ q: creſcere
poteſt ⁊ ei occurret.ğ dico:nõ obſe
cro:vt pri⁹. c Obſcuratũ. Non
parũ:⁊ iõ min⁹ miruꝫ q̃ de vobis q̃
eſtis illumĩati ⁊ ſpem habetis vite.
d A vita dei. Aug⁹. Due ſũt vite.
vna corꝑis:altera aĩe.Et ſicͭ vita cor
poris ẽ aĩa: ſic aĩe vita ẽ de⁹.Et quõ
ſi aĩa deſerat moriť corp⁹:ſic aĩa mo
riť ſi deſerat de⁹.Aĩa recedẽs a luce
iuſticie q̃to magis q̃rit qđ inueniat
ꝯtra iuſticiã:tãto plus repelliť a lu/
mine veritat ⁊ in tenebroſis demer
gitur. e Deſperãtes.Uel indo/
lorij qđ ex greco trahiť.i.de pctõ nõ
dolẽtes. f Sicut veritas ẽ ĩ xp̃o
ieſu.Hoc iõ dicit:q: ſũt q̃dã in eccl'ia
q̃ ſub noĩe xp̃i nõ ſequunť veritateꝫ
quã chriſt⁹ docuit. g Deponite.
Nõ iubet vt corp⁹ deponať:ħ vt vi/
ta in melius muteť. Amb.Hõ enĩ
interior ſi vitia p̃ſtina ſeq̃tur:vetus
dr.Si aũt in nouitate vite ambulat:
alien⁹ a ſeculari errore nouus diciť.
Eo igiť corrũpiť q̃ veteraſcit.Iõ ait:
Deponite vos.i.vetuſtatẽ:q̃ hõ inte
rior fit vetus ⁊ corrumpiť. h Ue
terẽ hoĩem.Nõnulli putãt q̃ vetus
hõ corpus ſit:⁊ nou⁹ aĩa. Sed corp⁹
exterior hõ eſt:aĩa interior:⁊ in inte/
riori agiť hec vetuſtas ⁊ nouitas.
i Spũ mẽtis.Aug⁹.de tri. Nõ ibi
duas res intelligi voluit:q̃ſi aliud ſi
mens:aliud ſpũs mẽt. Sꝫ q: mens
ſpũs ẽ.Siſe dictũ ẽ.In expoliatione
corꝑis carnis.i.carnis q̃ corpus eſt. †
De cõſe.di. 4.c.i. || Spũ mẽt. Aug⁹.ſup Gen. Mẽs
vel rõ vl' intelligentia imago dei ẽ:q̃
p̃eſt hõ ceteris:q̃ creat⁹ in agnitione
dei poſtq̃ pctõ deſipuit:ĩ eadẽ reno
uať vt ĩcipiat illa imago ab illo re/
formaria q̃ formata eſt. k Qui
ꝺm deũ. Cõcept⁹ ẽ enim ĩ vtero vir/
ginali ope ſpũſcti de ſemine mulier
ſine ſemine viri.ħ nouũ fuit.vñ Hie/
Hie.31.d re. Nouũ faciet dñs ſuꝑ ťrã. Muli/
er circũdabit virũ ĩ gremio vteri ſui.
Ul' Scd́ꝫ deũ.i.ad imaginẽ dĩ creat⁹
ĩ iuſticia ⁊ ſctitate q̃ peccãdo ꝑdidit.
Propter qđ

a ſ ⁊ nõ circũferamur alio vrgente. b ſ doctrina
prauorũ eſt quaſi ventus tempeſtatis. c ſ facte.
antes:⁊ circũferãmur õĩ vẽto dõ/
a ſ ꝑ qua cecati ſunt. ſ facte. b ſ ꝑ hoĩes malici
oſos in ſe ⁊ ad ſimpliciũ deceptionẽ aſtutos.
ctrine in nequitia hoim in aſtutia
a ſ vt ſub pretextu veritatis magis decipiat tra/
hens ad errorẽ. b ſ nõ ſim⁹ tales:ſed facientes.
ad circũuentionẽ erroris. Uerita/ a
a ſ bona ꝺm doctrinã. ſ actu. b ſ nõ ficte vel ex
timore. b ſ aſſertione fidei. ſ per membra.
tẽ aũt faciẽtes in charitate creſca b
a ſ in illo cooperãte qui ẽ caput nobis ꝓuidens:⁊
chriſtus regere potẽs. b ſ in omĩ ſpũali dono.
mus in illo ꝑ omnia qui eſt caput
a ſ bñ in illo:q: ꝑ illũ. b ſ eccl'ia. c ſ ꝑ fidẽ.
a chriſtus:ex q̃ totũ corp⁹ cõpactuꝫ c d
a ſ vincul' charitat. b ſ .i.ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ que
iungũt ⁊ faciũt mẽbra xp̃i ſibiinuicẽ ſubmiſtrare. e
⁊ connexũ per omnẽ iuncturã ſub f g
a ſ exhibite:non ſolũ voluntate:ſed ꝺm vnũquod/
q; membrum põt operari.
miniſtrationis ꝺm operationem h
in menſurã vniuſcuiuſq; membri
a ſ augmẽtat illos q̃ ſũt corp⁹. b ſ tẽdẽs.c ſ .i.il
los q̃ nõ ſunt edificati in ſuã ſocietatẽ:⁊ hoc totum
ex dilectiõe.quo ꝑacto erit menſura etatis.
augmẽtuꝫ corꝑis facit in edificati i
a ſ nõ obſecro vt ꝓus. b ſ q̃ſi precipio.
b onẽ ſui in charitate. Hoc igiť dico k
ſ ſub teſtimonio dei. ſ a ꝑte fidei.
⁊ teſtificor ĩ domino:† vt iã ampli l
ſ viuatis.
us non ambuletis ſicut ⁊ gentes
a ſ .ſ. ſ q: trãſitoria amãt:q̃ ſuggerit ſenſualitas.
ambulãt in vanitate ſenſus ſui:te m
ſ a tenebris. ſ naturalẽ.
c nebris obſcuratũ hñtes ĩtellectũ: n
a ſ ſine ſpe immortalitatis. b ſ a deo qui ẽ vita
anime. ſ q: de⁹ deſerit eos. c ſ quia ignorant vi/
tam dei.
d alienati a vitã dei ꝑ ignorãntiam o
a ſ ꝑmanens. b ſ q: predicationi oculos clauſe/
runt. ſ alij duriciã.
que eſt ĩ illis propter cecitatẽ cor/
a ſ etiã. ſ ꝓ ſua turpitudine. ſ de futura vita.
e dis ipſorum:qui deſperantes ſe/ p q
ſ per voluntatem. ſ fornicationi.
metipſos tradiderũt impudicitie
ſ ⁊ deinde tradiderũt ſe. b ſ vt nihil oĩno qđ im/
mundum ſit pretermiſerint.
in operationẽ immũdicie omnis r s
a ſ in vehementi ⁊ inſatiabili deſiderio. ſ vel ꝑ ſe
de alio vitio. c ſ gẽtes ita ambulabant.
ſ aliij auaricia.
in auariciam. Uos autem non ita t v
a ſ imitandũ eſſe. b ſ eius p̃dicationẽ intellexiſt
vel eum interius loquentẽ ita audiſtis q̃ ſitis edo/
cti veritatem.
didiciſtis chriſtũꝫ:ſi tñ illum audi x
f ſtis:⁊ in ipſo edocti eſtis ſicut ẽ ve y z
a ſ hanc.ſ. ſ vt deponatis. ſ vel deponi
te. ſ nõ ꝺm ſubſtãtiã:ſed ꝺm cõuerſationẽ.
g ritas ĩ ieſu.† Deponite vos ꝺm pri a
h ſtinam cõuerſationẽ veterẽ homi b
a ſ ⁊ ſi delecteť. b ſ etiã nõ ſolũ ꝺm oꝑa: ⁊ iõ de/
ponite etiã deſideria:q̃ veniũt ab errore: vel ducũt
nẽ qui corrumpiť ꝺm deſideria er/ c
in errorẽ. a ſ q̃tidie. b ſ ꝑ ſpm̃ſcm̃ q̃ ducit rõnẽ
vel mente ſpũali. ſ .i.ſpiritu qui ẽ mens.
i roris.† Renouamini autem ſpiritu d
a ſ opere. b ſ chriſti ſimi
mentis veſtre:et induite nouum e
litudinẽ. a ſ nõ hũana natura:ſed dei potentia.
k hominem qui ꝺm deum creatus f

a Ueritatẽ. Oſtenſa circa corpus xp̃i
myſticũ diſtinctiõe mẽbrorum.hic ꝯñr
oñdiť cõnexio eorũ. Sicut enĩ in corꝑe
naturali a capite fit influx⁹ ad alia mẽ
bra cauſans ſenſum ⁊ motũ ⁊ cõnexio/
nẽ mẽbrorũ:ſic a capite xp̃o in corp⁹ ei⁹
myſticũ fit influxus grẽ ⁊ virtutũ:faci/
ens cõnexionẽ fideliũ ⁊ mutuã ſubuen
tionẽ ad oẽ opus bonũ.iõ dr: Uerita
tem aũt.ſ.vite:iuſticie ⁊ doctrine.
b Faciẽtes in cha.creſca.in il.i.ĩ chri
ſto:q: ꝑ oꝑa bona charitas mereť au/
geri: vt aucta mereať ⁊ ꝑfici. c Ex
q̃.ſ.capite xp̃o. d Totũ cor.cõ.per
vtutẽ fortitudĩs. e Et cõnexũ.per
vtutẽ charitat. f Per oẽm iũctu/
rã.i.amicitiã ⁊ cõicationẽ fidelium bo/
nã. g Submĩſtratiõis.i.ꝑ quã vn⁹
cõicat alteri bonũ qđ habet a xp̃o.
h Scd́m ope.ĩ men. vniuſ. mẽ.q: ꝺm
gradus mẽbrorũ eccl'ie cõpetũt diuerſis
diuerſi act⁹:maiores ⁊ mĩores.ſicͭ ep̃is:
ſacerdotib⁹ ⁊ religioſis ⁊c̃. i Au/
gmẽtũ cor.facit.ſ. influx⁹ p̃dict⁹ a xp̃o
capite. k Hoc igiť. Poſtq̃ aplus
reduxit epheſios ad ꝺuãdũ eccl'ie vni/
tatẽ.ħ ꝯñr eos inducit ad hñdũ morũ
honeſtatẽ:⁊ p̃mo reſpectu ſui. ſcđo re/
ſpectu ꝓximi.ibi: Propť qđ. Circa pri
mũ ĩducit eos ad puritatẽ mẽt ⁊ exteri
oris ꝯuerſatiõis:ꝑ quã bñ diſpõiť hõ
reſpectu ſui.d. Hoc igiť dico.qđ ſeq̃ť:
l Ut iã nõ am.ſicͭ ⁊ gẽ.fidẽ xp̃i nõ ha † Ro.6.
bẽtes. m Ambulãt in va.ſen.ſui.i.
innitẽtes ſapiẽ ťrene q̃ ẽ aĩalis ⁊ dia/
bolica: Iaco.iij. n Obſcuratũ ha.
intel.q: vitia ⁊ maxĩe carniſ cauſant he
betudinẽ mentis. o Alienati a via
dei ꝑ ignorãtiã:q̃ nõ excuſat:ſed mag
aggrauat:in q̃tũ ẽ ꝑ ꝓpriã maliciã acq̃
ſita. p Qui deſperã.ſe poſſe vitia
dimittere ꝓpť hitũ prauũ acq̃ſitũ ⁊ ĩcli/
nantẽ ꝑ modũ nature. ꝓpť qđ tales ſe
exponũt ſine freno carnalib⁹ vitijs.iõ
ſubdiť: q Semetip̃os tra.ĩpu.q̃tũ
ad ĩhoneſtatẽ ſenſuũ: vt aſpectib⁹:oſcu
lis:tactib⁹ ĩpudic. r In oꝑatiõe.
q̃tũ ad p̃ꝑatiõeꝫ oꝑis. s Immũdi
cie oĩs.ſ.aĩe ⁊ corꝑis. Aliť põt exponi.
Qui deſperãtes ⁊c̃.ſ.de p̃mio ĩ alia vi
ta: Semetip̃os tradideřt impudicitie.
ꝓpter qđ ĩ ꝑſona taliũ dr Sap̃.ij. Nos
ex nihilo nati ſum⁹:⁊ poſt ħ erimus q̃ſi
nõ fuerim⁹ ⁊c̃.venite ğ et fruamur bo/
nis q̃ ſunt ⁊c̃. Seq̃tur: Nullũ pratũ ſit
qđ nõ ꝑtrãſeat luxuria nr̃a ⁊c̃. Et q: pe
cunia mĩſtrat materiã ſeu facultatẽ ta/
libus vitijs.iõ ſubdiť: t In auari/
ciam.ꝑ quã illicite acq̃riť pecunia.
v Uos aũt nõ ita di.xp̃m.i.euãgeliũ
xp̃i qđ docet ꝯtrariũ. x Si tñ illuꝫ
audiſt.i.intellexiſt. y Et in ip.edo.
eſtis.nõ ſolũ ſpeculatiue:ſed etiaꝫ pra/
ctice. z Sicut ẽ veri.in xp̃o ieſu.q̃
cepit facere ⁊ docere: Act.j.iõ ſubdiť: † Roz.6.a
a Deponite vos ꝺm priſtinã ꝯuerſa/ Colo.3.b
tionẽ.i.relinq̃te vitia in q̃b⁹ fuiſtis tꝑe Heb.12.a
gentilitat. b Ueterẽ hoĩem.i.adã: i. Pe.2.a
q̃ dr deponi qñ reſiſtiť inclinationi car/
nis corrupte ab adã ꝯtracte. c Qui
corrũpiť ꝺm deſi.carnis.i.licꝫ delecteť
ꝺm carnẽ:corrũpiť tñ vitijs ꝺm menteꝫ † De conſe. di.4.c. Qui
⁊ etiã ꝺm carnẽ.dediti enĩ carnalib⁹ vi quis. c. nõ
tijs citi⁹ moriunť ceteris. d Reno/ ex q̃.p⁹ pñ.
uamini aũt ſpũ mẽ. vr̃e.i.ĩ ſpũ q̃ eſt vita De pe.di.2.
mẽtis vr̃e. e Et indu.nouũ hoĩeꝫ.i. quõ ĩnoua
xp̃m ꝑ ipſi⁹ imitationẽ. f Qui ꝺm ri. De apoſta.c.q̃dã.
deũ cre.ẽ.ꝺm humanã naturã.

In iuſticia

a Propter qđ depo. Exequit̃ partes veter̃ ⁊ noui hoīs. b Cū ꝓxi mo. Etiā gētili: qꝛ omīs hō ꝓxim⁹ cōditiōe ꝑme natiuitat̃ vel ſpe ↄuerſi/ onis oīs debet putari ꝓ ximuſ. c Iraſcimini. Be.i.īdignamini vobiſ/ ipis tāta vehementia vt peccare deſiſtatis: qꝛ ſup̃ hāc irā nō occidit ſol iu/ ſticie: ſed poti⁹ illi irradi at. Iraſcimini. Amb. Qđ ē natural̃ mot⁹ ani mi ↄ peccātes: ſꝫ ne mo/ dū excedēdo peccet̃ aſpe rius arguēdo. vñ Salo

Eccli.7.c mon. Noli eſſe nimis iu ſtus: qꝛ ē iuſt⁹ q̃ perit in iuſticia ſua. Tēperanda eſt ꝗ iuſticia: vt ⁊ de⁹ ſuf fert iniq̃s vt aliq̃ ex eis corrigant̃. d Sol nō oc. Uult vt ira nō duret: qꝛ ſi durat: dat̃ occaſio diabolo. Irat⁹ enī male cogitat: ⁊ ſic ſe diabolus īſerit vt mala ꝑagat.

Sol nō oc. Chriſt⁹ mē tē nō deſerat: q̃ cum ira nūq̃ꝫ hītat. e Nolite lo.da. Aug⁹. in Pſ̃. lxj. Que ſūt porte q̇b⁹ diabo lus intrat: cupiditas et timor de t̃renis. Eiſdē ī ↄriū v̄ſis de⁹ intrat. Il/ li ſūt claudēde. iſti aperi ende. f Oīs ſmo ⁊c̃. Amb. In dei nāq̃ꝫ ſeruo oīa bona debēt videri: nec ex aliq̃ parte puritaſ eius ei⁹ debet maculari. g Et noli. cō. Per ino bediētiā ꝑdicatorē ve/ ritat̃: qđ eſt ſpm̃ſctm̄ cō triſtare q̄ꝫtum ad vos. Qđ nō debetis in quo vos q̄ſi cera ſignati eſt̃: eius imagine vobis reli cta: vel eſtis ſigna.i.di/ ſcreti a malis. Nolite cō. ſpm̃ſctm̄. Aug⁹. Spi ritusſctūs in ſe īmutabil̃ ſed ī ſctīs facit gaudere de ꝑfectib⁹ alioꝝ: triſta ri de lapſib⁹: qđ venit ex charitate quā facit. et iō đr ↄtriſtari: qꝛ h̃ facit in ſuis: vt deus đr ſcire q̄n ſcire facit: ⁊ req̃eſcere ab opib⁹ q̄ valde bona fece rat: qꝛ nos facit req̃eſce/ re cū bōa opa fecerim⁹. h Oīs ama. ⁊ ira. Am bro. Nec etiā ſi fiant ac/ cedentib⁹ cauſis: tm̄ tem ꝑāda ſūt. i Blaſphe mia. Aug⁹. Eſt ꝑ quā đ ipō deo falſa dicunt̃. Et iō pei⁹ ē blaſphemare q̄ꝫ peierare: qꝛ peierādo fal ſe rei adhibet̃ teſtis de⁹. Blaſphemando de ipſo deo falſa dicūt̃. Ca. V

k Eſtote aūt ⁊c̃. In odorē ſuauitat̃. Aug. Si xp̄i morſ deo fuit

---

a ſ cōi operatione: oīb⁹ bona ꝑſtando. b ſ ꝑfe/ cta. c ſ nō hypocriſis.

eſt ī iuſticia ⁊ ſctitate veritat̃.

ſ quia vetus deponendus eſt.

a †Propter qđ deponētes mēda

a ſ qꝛ nouus induendus ē.

ciū loquimini veritatē vnuſ/ c

ſ quouis homine.

b quiſq̃ꝫ cū proximo ſuo: quoniā d

a ſ qđ decet. b ſ ſubſeruiēdo. c ſ q̄ſi inuit⁹ tolero qđ vitari nō pōt: ſed de ira ne veniatis ad actū peccati: ⁊ ipa non duret vſq̃ꝫ ad occa/

c ſumus inuicē mēbra. Iraſcimi e

ſum ſolis. a ſ vobis de ꝑteritis peccat̃. ſ vl terius peccare deſinite. b ſ ſplendor ratiōis: vel deus: ne ꝑ irā q̄ſi ꝑ montē interpoſitū ob/ ſcuretur vobis.

d ni: ⁊ nolite peccare. Sol nō oc f g

cidat ſup̃ iracundiam veſtrā.

a ſ ſi q̇s etiā irritat qđ ē tentatio diaboli. b ſ ꝑſeuerando in ira.

e †Nolite locum dare diabolo.

a ſ alie partes veteris hoīs. b ſ aliquo do/ lo quid auferat.

Qui furabat̃: iam nō furetur: h i

ſ nō ſolū ꝑ ſeruos.

magl̃ āt laboret opādo māib⁹ k

a ſ nō praua opa lucri. b ſ nō tm̄ vnde vi/ uat: ſed etiā

ſuis quod bonū eſt: vt habeat l

vnde tribuat neceſſitatē pati/

ſ vl̃ bus. ſ etiā.

f enti. Omnis ſermo malus ex m

a ſ ⁊ ſi fuerit corde cōceptus.

ore veſtro nōn procedat: ſed n

a ſ quaſi nec bonus inutiliter dicēdus.

ſi q̇s bon⁹ eſt ad edificationē o p

a ſ ita oportune ⁊ circūſpecte ꝓcedat. b ſ .i. vt ſit gratus audientibus.

fidei: vt dēt grātiā audiētib⁹. q

a ſ gaudet ſi de eo proficimus: aliter triſta/ tur.i.deſerit. ſ a vobis ꝑ mala opa fugādo.

g Et nolite cōtriſtare ſpiritūſan r

a ſ qꝛ ipſe eſt. ſ in cui⁹ gratia. b ſ quaſi ce ra ſigillo forma nouitatis vobis impreſſa.

ctum dei: in quo ſignati eſtis s

ſ .i. in die baptiſmi. ſ ⁊

h in die redemptionis. Omnis t v

a ſ dictis ⁊ factis mordacibus. b ſ ſubitus furor. c ſ q̄ ē ſi mīor ſublimat̃. ſ de ira venit.

amaritudo ⁊ ira ⁊ indignatio: x y

a ſ de indignatiōe q̄ſi vox inſani. ſ cōtentio. b ſ de clamore. ſ vbi falſa de deo dicuntur.

i ⁊ clamor et blaſphemia tollat̃ ꝫ a b

a ſ quia illis preſſis: poterat malum in corde teneri ſubdit: b ſ cordis. ſ qꝛ perniciē poſ/ ſent preſtare. ſ in deū ⁊ in ſctōs. c ſ par/

a vobis cum oī malicia. †Eſtō c d

tes noui hominis proſequitur. a ſ large de facultatibus veſtris.

te autem inuicem benigni mi/ e

a ſ affectu ⁊ compaſſione mentis. ſ ⁊ ſi non eſt quod dent. b ſ in vos cōmiſſa alioquin de us repetet dimiſſa ſicut in euangelio de ſeruo nequam legitur.

ſericordes: donantes inuicem f

ſ per chriſtum.

ſicut ⁊ deus in chriſto donauit g h

vobis. Ca. V

ſ ⁊ qꝛ de⁹ dōauit. ſ nūc. ſ in/ uicem vobis cōdonādo. ſ tūc fi/ lij chariſſimi.

k E †Stote āt imitatores i

di ſicut filij chariſſimi:

---

a In iu. ⁊ ſan. v̄itat̃. qꝛ nō fuit in eo duplicitas aliq̃ vl̃ hypocriſis. j. Pe. ij. Qui pctm̄ nō fecit nec inuēt⁹ ē dol⁹ in ore ei⁹. b Propter qđ. Hic ↄñr apl̃s īformat de mo rib⁹ reſpectu ꝓximi: ad quē ſe bñ hꝫ hō ꝑ veritatē in ore: ȝelū bonū ī corde: largitatē in manu ⁊ benignitatē in af fectu. Primū ponit. d. Propt̃ qđ deponētes mēdaciū. ꝑ qđ ꝓxim⁹ defraudat̃. c Loq̄mini v̄itatē. ꝑ quā cū eo recte viuit̃. d Qm̄ ſu. inui. mē. ꝓpter qđ debem⁹ nos mutuo iuuare. Cōſeq̄nt̃ pōit ſcđm. d. e Iraſcimi/ ni. ira ꝑ ȝelū q̄ nō ē ↄ naturā: ſꝫ ↄtra ei⁹ vitiū: ſꝫ q̄m in h̃ mēſura rōnis de facili excedit̃. ꝓpt̃ qđ legit̃ de Platone q̄ꝫ ſeruū ſuū peccātē tradidit alteri puniēdū: ne ipā mē/ ſurā rōnis irat⁹ excederet. iō ſubdit̃: f Et no. peccare. mēſurā rōnis excedēdo. g Sol non occi. ⁊c̃. q. d. ſi ira mēſurā rōnis aliq̄lit̃ excedat: tm̄ cito trāſeat. Tertiū aūt ponit. d. h Qui furabat̃. an̄ ↄuerſionē de gētili erro re. i Iā nō furet̃. xp̄ianitāt̃ tꝑe. k Magl̃ aūt labo ret. diligent̃ ⁊ ſtrēnue. l Ut habeat ⁊c̃. nō ſolū ad ſuffi cientiā ſuā: ſed etiā ad reuelandā ꝓximi indigentiā. m Omīs ſermo. Hic ↄñr ponit quartū. d. Omīs ſermo malus ⁊c̃. Ex abūdantia enī cordis os loq̄tur: Matth. xij. ⁊ ideo ſermo malus nō ꝓcedit de corde benigno. n Sed ſi q̇s.ſ. ſermo exeat de ore v̄ro. o Bonus. ſup/ ple ſit. p Ad edificationē fidei.i. fideliū. iō ſubditur: q Ut det grām audiētib⁹.i. vt ſit eis grat⁹. Et qꝛ debet hō magis vitare offenſam dei q̄ꝫ hoīm. ideo ſubditur: r Et nolite ↄtriſtare ſpm̃ſctm̄ dei: ipm̄ peccatis veſtris ad iracundiā ꝓuocando. s In q̄ ſignati eſtis. per ſa/ cramētū baptiſmi in q̄ character imꝓmit̃. t In die re/ demptiōis. Licet enī dies redēptiōis humane generalit̃ ſit dies paſſiōis chriſti: qꝛ tm̄ in baptiſmo effectus huius paſſiōis applicat̃ plenarie cuilibet baptiȝato ſpecialiter. ideo đr tunc dies redēptionis ſue. Et qꝛ baptiſm⁹ đr no/ ua regeneratio: ⁊ ꝑ ↄñs toti⁹ malignitatis ablatio. ſub/ ditur: v Oīs amaritudo. q̄ꝫtū ad rancorē ⁊ odium. x Ira. q̄ꝫtū ad vindicte appetitū. y Et indignatio. q̄ꝫtū ad duriciā faciei. ꝫ Et clamor. q̄ꝫtū ad ↄtentionē ↄtra proximū. a Et blaſphemia. ↄtra deū. b Tol latur a vobis. in xp̄o renouatis. c Cū omni malicia. vt ſic generaliter oīe vitiū excludat̃. ⁊ ꝑ oppoſitū cōclu/ ditur: d Eſtote aūt inuicē benigni. bona cōicando. e Miſericordes. mutuā indigentiā releuādo ⁊ in mal̃ cōpatiendo. f Donantes inuicē. offenſas remittendo. g Sicut ⁊ deus in chriſto.i. ꝑ chriſtum. h Donauit vobis. remiſſionem peccatorum. ¶ In ca. iiij. vbi đr ī poſtil. Ex q̄.ſ. capite xp̄o totū corpus cōpactum.

Additio. Totū corp⁹.ſ. xp̄i myſticū eſt compa ctū ꝑ virtutē fidei: qꝛ inq̄ꝫtū fides eſt vna: oēs fideleſ efficiunt̃ vnū corpus: etiā ꝑ fidē infor/ mē: ſicut corpus humanū etiā ſine aīa eſt vnū corporis organici integritate: ⁊ cōnexū ꝑ virtutē charitat̃ q̄ ē for/ ma fidei ꝑ quā corpus eccleſie aſſimilat̃ corpori organi/ co aīato ꝑ oēm iuncturā ſūminiſtrationis: qꝛ ſicut ī cor pore humano organico ꝑ iūcturas diſtinguunt̃ membra ſm̄ diuerſa officia: ſic in corꝑe xp̄i myſtico diuerſa mem/ bra eccl̃ie diuerſis opatiōib⁹ deputant̃. de quo ſubdit: Scđm operationē in mēſura. vniuſcuiuſq̃ꝫ membri.

Replica. In ca. iiij. vbi apl̃s ꝓbat cōnexionē membroꝝ eccl̃ie ad vnū caput qđ ē chriſtus. ita ⁊ poſtillator exponit. Burg. aūt volens ali/ quid ſpecialitat̃ dicere: dicit totū corpus xp̄i myſticū cō pactū ꝑ virtutē fidei: qꝛ inq̄ꝫtū fides eſt vna: oēs fideles efficiunt̃ vnū corpus etiā ꝑ fidē informē: ſicut corp⁹ hu/ manū etiā ſine aīa eſt vnū. Sed illa Burg. additio vi/ detur erronea. naꝫ error videt̃ dicere xp̄m fore partē cor/ poris myſtici inaīati: qꝛ ꝑ ſolā charitatē que eſt forma ⁊ aīa fidei xp̄s cōiūgit̃ membris ⁊ membra xp̄o. fides enī informis nō facit aliquē eſſe mēbrū xp̄i nec mēbrū ec/ cleſie: niſi ſm̄ q̇d vel veri⁹ putridū: qꝛ ꝑ fidē informē q̇ſ/ quis eſt in eccleſia: eſt in ea ſolum numero: non tamē me/ rito. Sicut igitur a ſm̄ quid ad ſimpliciter non valet ar/ gumentum: ita etiam ſm̄ fidem informē non dicitur cor/ pus chriſti compactum niſi ſm̄ q̇d: ſicut homo mortuus nō dicit̃ hō niſi cū determinatione diſtrahente.

Eſtote ergo imitatores. Poſtq̄ꝫ apl̃s Ca. V inſtruxit epheſios in morib⁹ verbo. Hic ↄñr idē facit ſaluatoris exēplo. Et ꝑmo ꝓponit exemplū imitabile. d. Eſtote ꝗ imitatores đi ſicut filij chariſſimi.

Zach.8.c
Pſ.4.
Jaco.4.b
1.Pe.4.a
Colo.3.b
Joh.13.d
1.Joh.4.b

deo fuit ſuauis odor.ꝗ morte͂ eiꝰ libenť accepit. Nō ꝗ peccauerūt q̇ illū crucifixerūt. Sꝫ ſi.e͂ ita: qꝛ iniuſte iuſtuꝫ occiderūt. Qui prīs e͂ ſua volūtate oblatꝰ e͂: ſicut ⁊ iudas q̇d hꝫ niſi pctm̄ ī tradēdo xp̄m. Niſi tn̄ ſe traderet xp̄s: nō eum traderet iudas. Tradidit iudas chriſtuꝫ: tradidit ſe xp̄s. Sed ille agebat negociū ſue vēditiōis: iſte nr̄e redēptiōis. Jō ille ī/pie deliq̇t: h̄ miſicordiť egit. a Auarꝰ. Auariciā idolatrie eq̇t: qꝛ illū auaꝝ ſignificat cuiꝰ deꝰ nūmꝰ e͂: vł qꝛ res dei q̄s deꝰ vult ꝑuire īdigētibꝰ vſurpat ſibi ⁊ recōdit: et deo ꝓfert: ſicut idolatria dei honorificētiā. Ambro. Uel Auarꝰ eſt adulter: qui ſibi res alienas vſurpat.i.alienā vxoreꝫ. b Inanibꝰ ꝟ. Oēs eorū rōnes ſunt inania verba fructu vacua ad ſupplicia trahētia. c Fructus eni. Huiuſmōi aūt opa ſunt fructꝰ ⁊ opꝰ lucis. d Et iuſticia et ve. Uel iuſticia et ꝟitas ſunt ꝑtes bonitatł. Et e͂ ſenſus: In oī bonitate ⁊ pro.i.iuſticia ⁊ veritate. e Redarguite. Ut alibi aiť apłs: hoc agite: vt foris terribiliť ꝑſonet increpatio: ⁊ intꝰ lenitatis teneať dilectio. Duo cōiungūt vt.ſ.nō cōicēt cōſentiendo ⁊ redarguāt. His enim duobꝰ modis nō te maculat malus ſi n̄ ꝯſentis ⁊ ſi redarguis. Utrūq; cōplexus e͂ apłs di. Nolite cōicare: nolite ꝯſentire laudare ⁊ approbare. Et qꝛ paꝝ e͂ n̄ ꝯſentire.addit: Magł aūt redarguite.i. reprehēdite: corripite: coercete. Et eſt ſenſus: Nō ſiť ꝯſentienteſ małapprobādo: neq; negligētes ī arguendo: neq; ſuꝑbiētes īſultanť arguēdo. f Oia āt q̄ re. Sꝫ redarguēda ſunt: qꝛ ſic manifeſtanť ſepe ꝑ ꝯfeſſioneꝫ ⁊ pniam.et iō arguēdū e͂: qꝛ qꝺ ſic manifeſtať vertiť in lumen. Uel illi mali manifeſtantur ſibiip̄is ꝙ mali ſunt: ⁊ iō arguēdi: qꝛ ſic incipiunt eſſe lume͂. Uel redarguite.oia aūt ⁊c̄. Oē eni qꝺ manifeſtať.i.małꝰ cū ſibi īnoteſcit eſſe malus: lume͂ eſt.i.ꝑ pniam incipit ꝯūti ī bonū. g Lume͂ e͂.i.nō ābiguū: nec ꝑt excuſari: qꝺ palā dictū e͂. h Surge.ꝑ ꝯfeſſiōeꝫ.⁊ Exurge.ꝑ ſatiſfactione͂.

Margin: † 46.di.c.clericū. 32.q.4.c.in eo. — 1.q.1.c.cuꝫ ois er. c.ſicut. vrgeri in fi.er.q.3 c.ſaluator. De prebe͂. c.auaricie. — † De exceſ.ꝑla.vt clerici — † De pe.di.4.§.hanc ſocietatem.

ꝗ Redimētes

a ſ opeꝝ exhibitiōe. ſ nō ſolū cōdoneť łſed. b ſ ponentes aīas ꝑ fr̄ibꝰ ſi opus e͂. c ſ ita ſincere.

⁊ ambulate ī dilectiōe: ſicut ⁊ chriſtus dilexit nos: ⁊ tradidit ſemet/ — a b c

a ſ dū iniuriatꝰ e͂ ſputł: colaphis ⁊ hmōi. b ſ dū occiſus in cruce.

ip̄m ꝓ nobis: oblatione͂ ⁊ hoſtiaꝫ — d

a ſ qꝛ ꝓ iuſticia occiſus. ſ de quo dicebatur in lege. b ſ cum liberis a viro.

ī odore͂ ſuauitatł. † Fornicatio au — e f

a ſ incōtinētia ad libidine͂ ꝑtinens quocūq; modo fiat. b ſ immoderata cupiditas habendi.

te͂ ⁊ omnis imūdicia aut auaricia — g h

a ſ nec ſuſpicio ſit in vobis.

nec nomietur in vobis: ſicut decet — i k

a ſ vt in oſculis: amplexibꝰ. b ſ vt ꝑ blāda ꝟba.

ſanctos: aut turpitudo: aut ſtulti/ — l m

a ſ q̄ a ſtultł curialitas ꝺꝛ q̄ riſum mouere ſolet. b ſ ad vtilitate͂. ſ q̄uis magno labore agať.

loquium: aut ſcurrilitas q̄ ad re͂m — n o

ſ nominetur in vobis.

nō ꝑtinet: ſed magis gr̄arūactio. — p

a ſ mētis ratione. b ſ qꝺ ſcripture inde dicunt.

† Hoc aute͂ ſcitote͂ intelligentes ꝙ omnis fornicator: aut imumdus:

a aut auarꝰ qꝺ eſt idoloꝝ ſeruitꝰ: nō — q

ſ quod eſt patris ⁊ filij.

habet hereditateꝫ in regno chriſti

a ſ ꝯtra h̄. ſ ꝓmittēs īpunitate͂ ex miſcōia dei: vel ꝑdicās naturalia vt pſeudo: q̇ bōa dicūt ⁊ n̄ faciūt.

b ⁊ dei. Nemo vos ſeducat inanibꝰ — r

ꝟbis: † propť hec eni venit ira dei — s t

ſ diaboli de q̇bus diffidimꝰ: vel q̇ diffidunt.

in filios diffidentie. Nolite ꝗ effi/ — v x

ſ ſiłes. a ſ ⁊ iō nō mirū: ſi tūc hec mala in vobis

ci participes eoruꝫ. † Eratis eī ali — y

a ſ ꝑ ignorantiā peccātes. b ſ ex diſcretiōe bene oꝑantes ⁊ iuſtificati ꝑ fide͂ et baptiſmū ⁊ filij dei ꝑ adoptione͂ qui eſt lux vera. c ſ nō in vobis.

q̄n tenebre: nūc aūt lux ī domino: — z a

a ſ et iō. b ſ ſ.vite vt filij dei bonoꝝ opeꝝ greſſu ſctē et īmaculate. ſ qꝛ hec opa ſūt lucł. ſ .ſ.viuere

c ūt filij lucis ambulate. Fructꝰ eni — b c

a ſ vt boni ī vobis. b ſ ꝓximis qꝺ iuſtū e͂ faciatł

d lucis eſt in oīni bonitate ⁊ iuſticia — d e

a ſ vt vera loq̇mini. b ſ ambulate prius ꝓbantes et rōne diſcernētes. c ſ quaſi opera veſtra ita ſint circūſpecta vt bene placeāt deo.

⁊ veritate: ꝓbantes quid ſit bene — f g h

a ſ vt filij lucis ambulate. b ſ vt cū bonis ſit pars maloꝝ. ſ a mał corde diſiūgamini: nō corpore.

placitum deo. Et nolite cōmuica/ — i

ſ vel oſorū.

re operibꝰ infructuoſis tenebraꝝ:

a ſ nō negligētes ī corrigēdis vr̄is. ſ leni tn̄ aīo. b ſ nolite cōmunicare. ſ nō cōmuni: nec deberł

e magis aūt redarguite. Que enim — k

a ſ .i.in cogitatiōe. b ſ in hoc apparet ꝙ turpia. ſ loco nō palā.

in occulto fiunt ab ip̄is: turpe eſt ⁊

a ſ nō ſolū facere. b ſ preſertim mali.

f dicere. Omīa autem que arguun — l

a ſ ab illumiatł. ſ ſctis ⁊ bonis hoībꝰ q̇ filij lucis. b ſ ſibiip̄ſis ꝙ mali ſunt. ſ ante ne ſciunť. c ſ malus preſertim.

tur: a lumine manifeſtanť. Omne — m n o

a ſ vel eni. b ſ ſic. ſ ꝑ cōfeſſione͂ et penitentiam. c ſ in lumen vertiť: qꝛ bonū eſt ꝙ peccatū ꝑ penitentiam et cōfeſſione͂ manifeſtetur.

g aūte͂ quod manifeſtať lumem eſt.

a ſ .ſ.qꝛ fit lumen qꝺ manifeſtať. b ſ ſpūſſctūs ꝑ me. c ſ qui torpes et neſcis te in peccatis. ſ oblitus dei.

h Propť qꝺ dicit: Surge q̇ dormis — p q

q.d.aliť eſſetis filij degenereſ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s a deo reprobādi. a Et ambulate. Hic ꝯn̄r inducit Epheſios ad imitādū xp̄m q̇ eſt exēplar veꝝ. ⁊ p̄mo in feruore charitatł. ſcꝺo in decore ſctitatł. ibi: Fornicatio. tertio in ſplēdore cognite veritatis. ibi: Uidete itaq;. Circa p̄mū dicit: Et ambulate in dilectiōe: ꝓcedēdo ꝑ bona opa ad augmētū charitatł. b Sicut ⁊ xp̄s dile.vos.li ſic̄ nō īportat eq̄litate͂: ſed q̄ndā ꝯformitate͂. c Et tradidit ſemetip̄m ꝓ nob̄. q.d.ita debemꝰ in neceſſitate ꝓ ſalute fratrū aīas ponere. d Oblatione͂ ⁊ ho.deo.ī cruce. e In odo.ſuauitatł. fuit enim illa oblatio deo acceptiſſima: qꝛ ꝓceſſit ex maxīa charitate. f Fornicatio. Hic ꝯn̄r inducit ad imitādū xp̄i mūdiciā. ſcꝺo circa h̄ remouet errore͂. ibi: Nemo vos ſeducat. Circa p̄mū dicit: Fornicatio aūt. q̄ eſt ꝯcubitꝰ ſoluti cum ſoluta. g Et oīs īmūdicia. vt ꝑ h̄ includanť oia ad vitiū luxurie ꝑtinētia. h Aut auaricia.i.immoderata ꝯcupiſcētia pecunie. vn̄ ꝺꝛ auarꝰ q̄ſi auidus eris. i Nec noīeť in vobis.i.ſic a talibꝰ ſitł elongati ꝙ nō poſſitis in aliq̇ notari. k Sic̄ decet ſctōs.i.chriſtianos: q̇ dicunť ſcti q̄ſi ſanguine tincti: qꝛ xp̄i ſanguīe redēpti. l Aut turpitudo. in diſſoluto geſtu. m Aut ſtultiloquiū. in turpi affatu. n Aut ſcurrilitas.i.iocularitaſ. o Que ad rem nō ꝑtinet.i.nihil valet: ſꝫ magł nocet. ſi eni dicať verbū iocoſum ꝓpter cām aliquā recreationis honeſtā: nō nocet: ſꝫ magis valet ad recreationem ſpirituuꝫ. vn̄ ⁊.iiij.ethi. circa hoc poniť a ph̄o quedā virtus q̄ ꝺꝛ eutrapelia: qua aliq̇s ſcit ꝯuertere dicta vel facta ad ſolatiū honeſtū. p Sꝫ ma. gr̄arūactio. deo ⁊ hoībus de beneficijs acceptł. cōſequēter ꝑdictoꝝ vitioꝝ ponit cauſam. d. Hoc aūt ſcitote intelligētes. ⁊ ꝑtꝫ lr̄a hoc excepto. q Aut aua. qꝺ eſt ido.ſeruitꝰ. nō ꝓprie ſed ſilitudinarie: † Colo.3. qꝛ de cenſu facit deū ſuū: ip̄m ceteris ꝑponendo. r Nemo. Hic ꝯn̄r remouet errore͂. dixerūt eni aliqui ꝙ ꝓuidētia dei nō ſe extendat ad actꝰ hūanos in quoꝝ perſona ꝺꝛ Job.xxij. Circa cardines celi ꝑambulat nec nr̄a ꝯſiderat: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō punit facta hoīm nec remunerat. Hūc erroreꝫ remouet. d. Nemo vos ſeducat inanibꝰ ꝟbis. dicere eni ꝙ prouidētia dei nō ſe extēdat ad actꝰ humanos eſt multū inane: qꝛ ſeq̄reť ip̄m multa ignorare q̄ ſcimus noſ: qꝺ eſt incōueniēs: ſicut arguit ph̄s.j.de anīa ꝯ empedocle͂. s Propter hec eni. qꝛ aliq̇ credebāt deum facta hoīm nō punire nec remunerare. t Uenit ira dei.i.eius vindicta. v In filios diffidētie.i.ſuꝑ illos q̇ diffidebāt de diuia remuneratiōe: vt dictū eſt. ⁊ tales videnť fuiſſe illi q̇ perierūt ī diluuio. x Nolite ꝗ ef.par.coꝝ. in culpa: ne ſitis ſocij in pena. y Eratis enī aliq̄n tenebre.i.īnuoluti ignorātia tꝑe gētilitatł. Et dicit tenebre ī abſtracto: ad deſignādū magnitudine͂ erroriſ: ſic̄ de hoīe multū largo ꝺꝛ ꝙ e͂ ip̄a largitas. q.d.apłs: nō e͂ mirū ſi tūc eratł īnuoluti enormibꝰ pctīs. z Nunc aūt.i.poſt ꝯuerſione͂ vr̄am ad xp̄m: eſtis: a Lux in dn̄o. ꝑ claritate͂ gr̄e ⁊ noticie. iō ꝯcludit: b Et fi.lu.ambu. ꝓcedēdo de ꝟtute in virtutem. c Fructꝰ eī lu.i.eiꝰ opꝰ. d Eſt ī omī bo. q̇ ad ſe ip̄m. e Et iuſticia. q̇ ad ꝓximū. f Et veritate. q̇ ad deū: fideliť ei ſeruiēdo. iō ſubdit: g Probātes.i.diſcernētes. h Quid ſit bn̄.deo. ꝗui eni fideles diligēter inq̇rūt īplere bn̄placitū dn̄orum. i Et nolite cōicare ⁊c̄.i.peccare.cū pctōribus: ſed magis eos arguite. k Que enim in occulto fiunt ab eis turpe eſt dicere. ꝓpter quod predicātes contra vitia turpia: non exprimunt ea directe ſed ꝑ circūlocutionem. Qꝫ autem fideles qui ſunt lux in domino: vt dictum eſt debeant talia arguere oſtendit dicens: l Omīa autem que arguunť. tanq̄ reproba. m A lumīe. vere doctrine. n Manifeſtantur. talia eſſe. o Omne autem qꝺ manifeſtatur lumen eſt. participatiue. inq̄ntum poniť in luce. ⁊ ad hoc arguuntur vitia: vt peccatores eorum turpitudinem cognoſcentes reſiliant ab eis vt fiant lux in dn̄o. p Propť qꝺ dicit.ſ.ſpūſſctūs ꝑ me. q Surge q̇ dormis, in pctīs marceſcendo.

Et exurge

a Redimẽtes tp̄s: Uł q̄ð minus feciſtꝭ in vno tp̄e reſtitui/te in alio: dimidiãtes dies q̄s impij nõ dimidiãt. alij enim dimidiant: alij implent dies: alij nec incipiũt. i. alij moriunt in egypto: alij ĩ deſerto: alij ĩ ter/ra ſctã. nec mirũ ſi min⁹ feciſtꝭ: q꞉ mali dies nec pñt oĩa agi ꝓ libitu. b Dies mali. Pro malicia ⁊ miſeria hoĩm dicũt dies mali. Ceteꝝ dies iſti q̄ꝫtũ ꝑtinet ad ſpacia horaꝝ ordinati ſunt. ducũt enĩ vices: agunt tp̄a: orit enĩ ſol ⁊ occidit: tranſeũt tp̄a. Cui moleſta ſunt tp̄a ſi hoĩes ſibi nõ ſunt moleſti. Dicunt ꝙ dies mali vt dixi ꝓpter miſeriã hoĩm ⁊ maliciaꝫ. Sed miſeria hoĩs cõis eſt: nõ debet ꝙ malicia eſſe cõis. Ex q̄ enĩ lapſus ẽ adã de paradiſo: nunq̄ꝫ fuerunt dies niſi mali. q̄ð oñdit puer q̄ naſcit: q̄ a ploratu incipit. Nondũ loquit ⁊ iã ꝓphetat in labore ſe futuꝝ ⁊ timore. Redimam⁹ ꝙ tẽpus. Redimit q̄ ꝑdit. i. dat de ſuo vt vacet deo: q̄ſi det numũ ꝓ vino. das numũ ⁊ emis vinũ. Aliud das: aliud accipis. aliq̄d amittis: aliq̄d acq̄ris. Sic ꝙ ꝑdis numos vt emas tibi aliq̄d. Sic ꝑdas de tuo: vt emas tibi quietẽ. Un̄ ſi q̄s vult tecũ iudicio cõtendere ⁊ tunicã tollere: dimitte ⁊ palliũ vt habeas quietũ cor: ne ꝑdas tẽpus vacandi deo: a q̄ vult te auocare dãno ⁊ litib⁹. c Subiecti inuicẽ. Ambro. nõ ſolum auditores p̄latis: ſꝫ etiã p̄lati ſubditis in charitate eis ſeruiendo ⁊ humilit curã gerẽdo. Nam ⁊ ſi dignitas maioꝝ eſt: adminiſtratoria tamẽ eſt. Un̄ apl's: Omniũ me ſeruum feci. Eſt ꝙ maioꝝ ſalua tñ dignitate ſeruire: ſicut minoꝝ ẽ humiliter obedire. hec aũt tam maioꝝ q̄ꝫ minoꝝ ordinata ſubiectio debet eſſe in caſto timore chriſti q̄ humilitatẽ mãdauit. d Mulieres. Hucuſq̄ꝫ cõmuniter de morib⁹ egit: nũc quedã ſingulis ordinib⁹ ſuadet. e Non habentẽ maculã neq̄ꝫ rugã. Quia ꝑ actionem bonam munda eſt a macula: ⁊ ꝑ ſpem tenſa ad ſuꝑna. proinde veſtis ei⁹ in mõte tãq̄ꝫ nix dealbata effulſit: q̄ ſignificabat eccl'iam oĩ macula pctĩ mũdatam: q̄ ꝑ chriſti in ligno crucꝭ extenſionẽ extẽſa eſt a ruga et deſiderio ad celeſtia. Nõ habentez. Nunc: ma. aut ru. ſed vt ſit ſctã. hic ꝑ bona opera. f Et immaculata. in abſtinẽtia mali. Uel tunc ſctã ꝑ gloriam. ĩmaculata ꝑ corruptiõis remotionẽ. Sicut chriſtus fudit ſanguinẽ: vt lauaret maculã eccl'ie: ⁊ extẽdit ſe in cruce: vt tolleret rugam: ſic ⁊ viri ſi opus eſt debẽt mori ꝓ ſaluãdis vxorib⁹: ⁊ v̈bo vite eas ĩſtruere vt exhibeãt eas deo.

† De cõſe. di. 1. c. de hymnis. — Mat. 5. f — 1. Cor. 9. c

a ſ a futura dãnatione. b ſ hic ꝑ fidem ⁊ in futuro per ſpeciem.

⁊ exurge a mortuis: et illũmiabit te — a b

a ſ qui ẽ ſol iuſticie. b ſ q꞉ ꝓdeſt redarguere. c ſ q̄ moderamine.

chriſtũſ † Uidete itaq̄ꝫ q̄uõ caute am — c

a ſ viuẽdo ⁊ redarguẽdo. b ſ indiſcreti. c ſ .ſ. in oĩ/

bũletis. Nõ q̄ſi inſipiẽtes: ſꝫ vt ſapi — d e

bus ꝓuidẽtes. a ſ p̄parãtes oportunitatẽ ſeruiendi deo ⁊ vacando diuinis q̄ð neceſſe eſt: q꞉ hodie ſunt mali hoĩes. b ſ .i. in hac vita multa occurrũt impe/

a b entes: redimentes tp̄s quoniaꝫ di/ — f g

dimenta. ſ q꞉ mali dies.

es mali ſunt. Propterea nolite fieri — h

a ſ inconſiderati. b ſ ſed q̄rite q̄d deo placeat.

imprũdẽteſ: † ſed intelligẽtes que ſit — i

a ſ vt oĩa cũ modeſtia agant. b ſ nihil minus cõue/

voluntas dei † Et nolite inebriari vi — k

nit alios arguẽti. a ſ ex quo procedit motus malus vnde tollit auctoritas redarguendi.

no in quo ẽ luxuria: † ſꝫ impleamini — l m n

a ſ donis ſpũſſancti. b ſ hoc mõ poteritꝭ impleri ſpiritu ſi vos intelligitꝭ et vos int⁹ inſtruitꝭ de his q̄ di/

ſpiritũſctõ loquẽtes vobiſmetip̄is i — o p

citis. ſ. pſalmis: qui ad bonã oꝑationẽ admonent: et hymnis q̄ de laudib⁹ dei: et canticis q̄ de eterno gaudio. et iõ ſpũaliter ſpũalia intelligẽda ſunt: et poſt locutionẽ hoꝝ cantãtes deũ laudãtes: et de eternis ex/

pſalmis hymnis ⁊ canticis ſpũali/

ultantes ſicut hymnus et canticum docet: et pſallentes opere vt pſalmus docet.

a ſ ſpontanea voluntate.

bus † cantãtes ⁊ pſallẽtes i cordib⁹ — q

a ſ ad gloriã dñi nõ vr̃am. b ſ ꝓ ꝓſperꝭ vł aduerſis.

vr̃is dño: grãtias agẽtes ſꝑ ꝓ om/ — r

ſ donis. a ſ exaltando. b ſ ꝑ quem nos adoptauit ⁊ ꝑ quem nos eum cognouimus.

nibus in nomie domini nr̃i ieſu xp̄i

a ſ q꞉ de⁹ ẽ credẽdo. b ſ q꞉ pr̃ ẽ xp̄i natione eterna nobis adoptiõis gr̃a. c ſ humilit curã gerẽdo. d ſ caſto timore dei qui humilitatem mandauit.

c d deo ⁊ patri. Subiecti inuicẽ i timo/ — s

re xp̄i. † Mulieres viris ſuis ſubdite — t

a ſ in ſimplicitate. ſ ſicut ſara q̄ dñm vocabat abraam. b ſ rector. ſ ⁊ auctor vnde cepit.

ſint ſicut dño: quoniaꝫ vir caput eſt — v

ſ rector ⁊ auctor.

mulierꝭ: ſicut chriſt⁹ caput ẽ eccl'ie:

a ſ xp̄s. b ſ eſt ⁊. c ſ .i. eccl'ie. d ſ xp̄i. e ſ xp̄s eſt ſaluator eccl'ie q̄ð vir nõ ẽ mulierꝭ: ſed tñ vt eccleſia.

ipſe ſaluator corꝑis eius. Sed ſicut eccleſia ſubiecta eſt deo in xp̄o: ita ⁊

a ſ que nõ contra deum.

mulieres viris in oĩbus. † Uiri dili/

ſ quarum caput eſtis.

gite vxores vr̃as: ſicut et xp̄s dile/ — x y

a ſ cuius caput eſt. b ſ adeo dilexit ꝙ ſ ita ⁊ vos ꝓ vxoribus ſi opus ſit.

xit eccleſiaꝫ: et ſeipſum tradidit pro — z

a ſ iuſticia bone vite. b ſ ꝓmis. ſ a pctĩs.

ea vt illam ſanctificaret: mũdans — a b

a ſ ſanctificate. b ſ quo dat vita. ſ quo accedente ad elementum fit ſacramentum. c ſ ad hoc.

eam lauacro aq̄ue in verbo vite † ut — c d

a ſ in futuro. b ſ in anio ⁊ corꝑe rutilantẽ. c ſ gemina ſtola decoram.

exhiberet ipſe ſibi glorioſaꝫ eccleſi/

a ſ nunc vel tũc. b ſ aliq̄d crimĩale. c ſ pctm̃ mortale intus latens ſicut eſt dolus duplicitas ruga dr̃.

e am: nõ habẽtẽ maculã aut rugã aut — e

ſ aliquod peccatũ ꝓ quo ſit damnabilis.

f aliq̄d huiuſmodi: ſꝫ vt ſit ſctã ⁊ im/

ſ item.

maculata † Ita ⁊ viri debẽt diligere — f

a Et exurge a mor. ab infidelib⁹ te ſeparando: q̄ dicunt mortui: Mat. viij. Dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. b Et illu. te xp̄s. ꝑ fidẽ charitate formatam.

c Uidete. Hic ꝯñr apl's inducit epheſios ad imitandũ xp̄i ſapiam: q̄ eſt ſapia dei patris: vt dr̃. j. Coꝝ. j. d. Uidete itaq̄ꝫ fratres q̄uõ caute ambuletꝭ: ſocietates prauoꝝ declinãdo. d Nõ q̄ſi inſipientes. q̄ talib⁹ ſe ĩmiſcẽt diſtinguere neſciẽtes bonũ a malo. e Sed vt ſapientes. q̄ circa bona ⁊ mala optime iudicãt: illa ꝓſequendo: iſta fugiẽdo: in q̄cũq̄ꝫ enĩ arte dr̃ ſapiẽs q̄ bene iudicat de ꝓſeq̄ndis ⁊ vitãdis ſm̃ artẽ illam: ſicut ſapiẽs miles in arte militari dr̃ q̄ ſcit bene iudicare de expediẽdis ad ꝯſecutionẽ victorie ⁊ oppoſitꝭ vitãdis ⁊c̃. Et eodẽ modo eſt in morib⁹. f Redimentes temp⁹. bonis oꝑib⁹ inſiſtẽdo habita oportunitate tp̄is. g Qm̃ dies mali ſũt. i. q꞉ frequẽter ex improuiſo ĩpedimẽta ſuꝑueniũt. h Propterea no. fi. ĩprudentes. i. de futurꝭ nõ ꝓuidẽtes. dr̃ eĩ prudẽs q̄ſi ꝓcul vidẽs. i. a longe ſibi ꝓuidẽs ante factũ: ⁊ ꝑ oppoſitũ ĩprudẽs. veruntñ q꞉ hic accipit prudẽtia in his q̄ ꝑtinẽt ad ſalutẽ. iõ ſubdit: i Sed intel. q̄ ſit vo. dei. a q̄ expectatis remunerari. Et q꞉ vitia carnis obumbrãt intelligẽtiã. iõ ſubdit: k Et no. ine. vino. ꝑ vitiũ gule. l In quo. i. ꝑ quod. m Eſt luxuria. vnde dicit Hiero. Uenter mero eſtuãs declinat cito ad libidinẽ. venter enim ⁊ genitalia ſũt mẽbra ꝓpinq̄: ⁊ ex vicinitate mẽbroꝝ deſignatur ꝓpinq̄tas vitioꝝ. n Sꝫ ĩple. ſpũſctõ. q̄ dat ſobrijs ⁊ caſtis. o Loq̄ntes vobiſmetip̄is. i. adinuicẽ ⁊ vnuſq̄ſq̄ꝫ ſibijpſi. p In pſal. ⁊ hym. ⁊c̃. vñ dr̃ Actꝭ. ij. ꝙ repleti ſpũſctõ ceperũt loq̄ varijs liguis magnalia dei. q Et pſal. ĩ cor. v. dño. i. intentionẽ hui⁹ laudis ad dñm dirigendo. r Gr̃as agẽ. q꞉ gratitudo bñficij accepti diſponit ad receptionẽ alteri⁹. s Subiecti in. ĩ ti. xp̄i. q̄ ẽ timor caſtus ⁊ charitati annex⁹. t Mulieres. Poſtq̄ꝫ apl's inſtruxit de morib⁹ epheſios general'r. h̄ ꝯñr idẽ facit q̄ꝫtũ ad diuſos ſtat⁹ ſpecialit: q̄rũ ꝑtes patebũt ꝓſeq̄ndo. Prĩo igit ĩſtruxit ꝑſonas iũctas mr̃imõio: ⁊ prĩo vxores. d. Mulieres vi. ſu. ſubdi. ſint. eis ĩ licitꝭ ⁊ honeſtꝭ obediẽdo. natural'r eĩ ĩꝑfectiora ſubdunt regimini ꝑfectoꝝ. ml'ieres v̈o ſũt ĩꝑfectiores virꝭ q̄ꝫtũ ad ſexũ: q꞉ femĩa ẽ mas occaſionat⁹: ⁊ q̄ꝫtũ ad ĩtellectũ. deficiũt eĩ a virꝭ ĩ diſcretiõe. iõ ſubdit: v Qm̃ vir ẽ ca. muli. a capite enĩ in q̄ vigẽt oẽs ſenſus depẽdet regimẽ toti⁹ corꝑis: ſic xp̄s eſt caput eccl'ie q̄ eſt ei⁹ corp⁹ myſticũ. x Uiri dili. Hic ſcd̄o inſtruit viros. d. Uiri diligite vxores vr̃as. ꝓpter h̄ enĩ mulier facta eſt de latere viri: q꞉ dꝫ eſſe ſibi ꝯiuncta ꝑ fidelẽ dilectioneꝫ. y Sicut ⁊ xp̄s di. ec. cui⁹ eſt caput. z Et ſeip. tradi. ꝓ ea. ex charitate maxĩa. a Ut il. ſctĩficaret. a pctĩs mũdãdo ſanguĩe ſuo. b Mũdãs eã la. aq̄. in baptiſmo ꝑ quẽ cõicat xp̄i paſſio q̄ꝫtũ ad effectũ: vt. ſ̈. dictũ ẽ. c In v̈bo vite. nã accedẽte v̈bo ad elemẽtuꝫ fit ſacr̃m. d Ut exhi. ip̄e ſi. glo. eccleſiam. tãq̄ꝫ ſpõſaꝫ claritate fidei ⁊ moꝝ refulgentẽ. gl'ia enĩ a claritate dr̃: q̄ſi claria. c. mutata in. g. e Nõ ha. m. aut ru. i. pctm̃ mortale patẽs nec latẽs. Uel aliter: Nõ habentẽ ⁊c̃. i. mundã ⁊ ſimplicẽ ſine ruga duplicitatis. f Ita ⁊ viri ⁊c̃. quia ſunt vna caro. ideo ſubdit: Qui ſuã vxorem diligit ſeip̄m diligit: quia ſicut dicitur Matth. xix. Itaq̄ꝫ iã nõ ſunt duo ſed vna caro.

† Colo. 3. a — † Ro. 12. a; 1. Pet. 4. a — † 35. di. vinolentuꝫ. De conſe. di. 2. c. in calice. De iureiu. c. et ſi xp̄s. — † 92. di. c. 1. — † 32. q. 6. c. ſl. De ſacra vnct. c. vnico. 1. Co. 11. a; Colo. 3. c; 1. Pe. 3. a — † Colo. 3. c — 21. di. c. q̄uis. De pe. diſtin. 1. c. eccleſia. — † 47. di. c. ſicut hi q̄ ne ceſſe.

Nemo

Ga Nemo e.vn.car.ſ.o.h. Qui mauult eẽ ſine corpe: nõ corp⁹ ſed corruptiões ꝛ põdus ei⁹ odit. b Sic ꝛ xp̃s eccl'iam. Ita faciat vir de vxore q̃ caro ei⁹: qꝛ ſic ꝛ xp̃s nutrit eccleſiã cibo corpis ſui: ꝛ fouet ſpũalib⁹ indumẽtis p̃ceptoꝝ virtutũ ꝛ bonoꝝ operũ. c De carne. Aug⁹. In Geneſi dicit

Geñ.2.d adã: Hoc os de oſſib⁹ meis et caro de carne mea. Sicut eua de adã facta traxit ab eo carnẽ ꝛ oſſa: ita nos a xp̃o inſtituti. alij ſum⁹ vt oſſa robuſti: alij vt caro infirmi. ex carne eius. i. ad ſilitudinẽ infirmitatis quã habuit in hoĩe. Propter h̃ oſtendendũ q̃ꝫtuꝫ dilexit eccleſiã eſt ſcriptũ in Geñ.

Ibidem Relinquet chriſt⁹ hõ patrem: formam ſerui accipiendo matrẽ. i. ſynagogã: ex q̃ carnalit̃ ortus: ꝛ adherebit. i. ſociabit

G ſe eccl'ie. ꝛ duo. i. chriſt⁹ et eccleſia erũt in vna voluntate ꝛ vna caro. hec verba primi hominis eſſe dicit Geneſis. Chriſtus vero in euãgelio dicit eẽ

Mar.10.a dei cũ inq̃t: Nõ legiſt': qꝛ q̃ fecit ab initio maſculũ ꝛ feminã fecit eos. Et dixit: ꝓpter h̃ relin. ꝛc. vt ſcias ꝓpter extaſim ſoporis q̃ p̃ceſſit ĩ adã in qua angelice curie interfuit: h̃ euꝫ diuinit⁹ tanq̃ꝫ ꝓphetã dicere potuiſſe. Una caro xp̃s ꝛ eccleſia: qꝛ de⁹ apud deũ ꝑ carnẽ particeps nr̃ fact⁹ eſt. Un⁹ eſt xp̃s caput ꝛ corp⁹ q̃ſi integer vir: qꝛ ꝛ femĩa de viro facta eſt: ꝛ ad virũ ꝑtinet. Relinq̃t xp̃s pr̃em: qꝛ nõ ĩ ea dignitate apparuit hoĩb⁹ q̃ ẽ apud patrẽ. d Sacr̃m h̃ ma. ꝛc. Et ne aliq̃s putaret ĩ viro eẽ ꝛ vxore ſm vtriuſq̃ꝫ natural' ſexus copulationẽ corporaleq̃ꝫ

A

† mixtionẽ addit: Ego dico in

Io.di.c.i. xp̃o ꝛ ec. ſm h̃ ḡ q̃ in xp̃o ꝛ eccleſia accipit̃ qd̃ dictũ ẽ. Non iã duo ſꝫ vna caro ſũt. ꝛ quõ ſpõſus ꝛ ſpõſa dicũt̃ ſic caput ꝛ corp⁹. Siue ḡ dicat̃ caput ꝛ corp⁹ ſiue ſpõſus ꝛ ſpõſa vnũ intelligite. Fit enĩ ex duob⁹: q̃ſi vna q̃dã ꝑſona. ſ. ex capite ꝛ corpe: ex ſpõſo ꝛ ſpõſa quaꝫ vnitatẽ mirã ꝛ excellenteꝫ cõmẽdat Eſaias in q̃ xp̃s loq̃ns

Eſa.16.d ait: Sic ſpõſo alligauit mihi

† mitrã: ꝛ ſic ſpõſaꝫ ornauit me

57. di.c. legant. ornamẽto. hui⁹ ſpũal' vnitat' ſacr̃m fuit illud qd̃ ĩ Geneſi d̃

47.di.c.ſicut hi.ꝗ.neceſſe. vniõe ꝯiugij ad lr̃aꝫ d̃r. VI

e F Ilij obedite ꝛc. Primũ mãdatũ. Int̃ mandata q̃ ad hoĩeꝫ ĩ ſcd̃a tabula. Ad duo nãq̃ꝫ p̃cepta charitatis dei ꝛ ꝓximi ꝑtinet decalogus. Ad p̃mũ p̃ceptuꝫ dei tres chorde ꝑtinent. i. tria mãdata: qꝛ deus trinitas eſt. Ad alteꝝ vero p̃ceptũ. ſ. ꝓximi ſeptẽ chorde. i. ſepteꝫ mandata. Et illa tria ad deũ ꝑtinentia in prima. Et alia ſeptem ad proximũ in ſecũda tabula ſcripta erãt. Inter q̃ h̃ merito p̃mũ: qꝛ ſicut de⁹ p̃ncipalit̃ p̃ncipiũ ẽ hoĩs: ſic pater ſecundario. Cuius mandati additur promiſſio: quod non eſt in alijs. f Serui obedite. Aug⁹. ſuꝑ Ioh. Seruit⁹ cepit ex pctõ. p̃ma ei ſuitut' cã pctm̃ eſt: vt hõ hoĩ ꝯditiõis vĩculo ſtͬderet̃: qd̃ non fuit niſi deo iudicante

a ſ. i. vt ſeipos: qꝛ ambo vna caro: ꝛ mulier portio corporis viri. ſ qꝛ
vxores ſuas vt corpora ſua. Qui
a ſ qꝛ vxor corpus viri: ꝛ vir caput vxoris.
ſuã vxorem diligit: ſeipſum dili
ſ dꝫ diligere vxorẽ q̃ caro ſua ẽ: qꝛ nemo carneꝫ.
a git. Nemo enim vnq̃ꝫ carnem ſu a b
a ſ ꝛ ſi ſancti carnẽ macerãt nõ eã odiunt ſed peccatũ quod in ea eſt. ſ cibo ꝛ potu.
am odio habuit: ſed nutrit et fo
a ſ indumẽtis. b ſ vt carnẽ ſuã: ꝛ bñ vt carnem ſuã: qꝛ corp⁹ ei⁹ ẽ: ꝛ hui⁹ corpis ſum⁹ oẽs mẽbra. alij de carne. i. infirmi: alij de oſſib⁹ vt ꝑfecti.
b uet eam: ſicut ꝛ chriſtus eccleſiã: c
quia membra ſum⁹ corporis ei⁹: d
a ſ vt infirmi q̃ indigent ſuſtẽtari fortib⁹. b ſ vt ꝑfecti ꝛ fortes q̃ in ſolo chriſto ſuſtentantur.
c de carne eius ꝛ de oſſibus eius. e f
ſ qꝛ diligit vxorem.
Propter hoc relinquet hõ patrẽ ꝛ g
a ſ hic moyſes de vnione cõiugij qd̃ eſt ſignũ magne rei. ſ. cõiunctionis xp̃i ꝛ eccleſie.
mr̃eꝫ ſuã: ꝛ adherebit vxori ſue: ꝛ
d erunt duo in carne vna. Sacra h
mentũ hoc magnũ eſt. Ego autẽ
dico ĩ chriſto ꝛ ĩ eccleſia. Verun
a ſ ꝛ ſi hoc nõ ſolũ ad lr̃am d̃r: ſed ẽ ſignũ alterius rei. veruntamẽ ꝛ ſm lr̃am vir diligat vxorem: ſequens moralitatẽ hiſtorie.
tamẽn ꝛ vos ſinguli vnuſq̃ſq̃ꝫ ſu
am vxoreꝫ ſicut ſeipſum diligat:
a ſ nõ ſolũ diligat: ſed ꝛ b ſ ſubdita ſit viro.
vxor aũt timeat virũ ſuũ. C. VI k
ſ tanq̃ꝫ ſubiecti. ſ carnalibus.
e F † Ilij obedite parẽtibus l
a ſ ſm fidẽ ꝛ iuſticiã dñi. ſ ꝛ debet'
veſtris in domino. Hoc m
a ſ qꝛ. b ſ qꝛ p̃ceptũ leg'. c ſ honorare pr̃eꝫ ẽ ei reuerẽtiã exhibere: ꝛ neceſſaria ſubminiſtrare.
enim iuſtum eſt. Honora patrem n
tuum et matrem tuam: quod eſt o
a ſ que non ẽ in alijs.
primum mandatum in promiſſi p
a ſ hac vt b ſ in preſenti ĩ carnalib⁹ et ſpiritualibus. ſ in eterna vita.
one: ut bene ſit tibi: ꝛ ſis longeu⁹
ſ fundat⁹. ſ viuentiũ.
ſuper terram. † Et vos patres no q
a ſ qꝛ ſic legem nõ cuſtodient: in ira enim nemo agnoſcet quid ſit vtile.
lite ad iracundiam prouocare fi
a ſ dum pueri ſunt: ne legem contemnant.
lios veſtros: ſed educate illos in r s
ſ verboꝝ. ſ ꝟbeꝝ: vt ꝓficiãt in rebus dñi.
diſciplina ꝛ correptione domini.
ſ qd̃ cepit ex pctõ. a ſ nõ ſolũ ſpũalib⁹ ꝛ bonis.
f Serui obedite dominis carnali t

a Nemo enĩ. rõne vtens. b Carnẽ ſuã odio habuit. nã ꝛ ſanct⁹ macerans eã nõ facit ex eis odio ſed amore: vt ſit ſubiecta ſpiritui ſic debet eſſe: ꝛ ſic reſurgat cũ ſpũ ĩmortalis. ꝛ ſil'r vir debet diligere vxorẽ: vnã carnẽ ſecũ exiſtentẽ. c Sicut ꝛ xp̃s eccleſiã. ſuꝑple diligit. d Quia mẽ. ſu. corpis ei⁹. ſ. myſtici nos oẽs fideles. e De carne eius ꝛc. nã aliq̃ fideliũ ſunt infirmiores: ꝛ iſti dicunt̃ de carne ei⁹ q̃ ante reſurrectionem fuit paſſibilis ꝛ infirma. f Et de oſſib⁹ eius. q̃ꝫtũ ad fortiores q̃ chriſto ꝯformant̃ in tolerãtia aduerſoꝝ. ꝑ oſſa enĩ in q̃b⁹ ꝯſiſtit robur corporis: virt⁹ fortitudinis deſignat̃. g Propter h̃ re. hõ pa. ꝛ matrẽ. ſ. q̃ꝫtũ ad cohabitationẽ. Iſtud fuit dictũ Geñ. ij. de adã ꝛ eua. Cõſequẽter applicat̃ ad xp̃m ꝛ eccleſiam myſtice. cũ dicit̃: h Sacr̃m. i. ſacrũ ſignũ. i In xp̃o ꝛ in eccl'ia. licet enĩ fili⁹ dei patrẽ nõ reliq̃rit: qꝛ ſemper eſt ĩ ſinu pr̃is: vt d̃r Ioh. j. tñ ſm quandã apparentiã d̃r patrẽ reliquiſſe: inq̃ꝫtũ apparuit in mundo viſibilis in forma ſerui ad ꝯiungendũ ſibi eccleſiã ꝑ myſteriũ incarnationis ꝛ paſſiõis ſue ſicut ſpõſam. ꝛ ex h̃ reuertitur ad ꝓpoſitũ dicẽs: Veruntñ ꝛ vos ꝛc. ꝛ patet. k Vxor aũt timeat virũ. timore caſto.

In ca. v. vbi d̃r in poſtil. Nec noiet̃ in voh.

Additio. j.

Gloſa: Nec noiet̃ in vobis: ne ſuſpicio ſit de vobis ꝓbabilis ꝛc. In eo. ca. vbi dicitur in poſtilla. Redimentes tempus.

Additio. ij.

Hoc qd̃ d̃r: Redimẽtes tẽp⁹ ſm Petrũ de tharanthaſia dupl'r legit̃: Uno mõ de tpe futuro ſic: Redimẽtes tp̃s. i. tpis oportunitatẽ ad vacandũ ꝛ ſeruiendũ deo: etiã cũ incõmodo tpali. tp̃s enĩ redimit ſm Glo. q̃ dat de ſuo: vt deo vacet Luc'. vj. Qui aufert q̃ tua ſũt ne repetas: ꝛ h̃ neceſſe ẽ. Qm̃ dies mali ſunt. i. multa occurrũt ĩpedimẽta q̃ impediũt hoĩem ne poſſit deo vacare. ꝛ dicunt̃ dies mali ꝓpt̃ maliciã ꝛ miſeriã hoĩm: Matth. vj. Sufficit diei malicia ſua. Alio mõ legit̃ de tpe p̃terito ſic: Redimẽtes. ſ. tp̃s p̃teritũ tanq̃ꝫ q̃d eaꝝ ꝛ p̃cioſuꝫ. i. redimẽtes in vno tpe qd̃ min⁹ feciſt' in alio: vt ſic ſitis dimidiãtes dies nõ ſic mali q̃ nõ dimidiant dies ſuos: ſꝫ totũ diẽ in malo expendũt. boni aũt ſi aliq̃d diei expẽdũt ĩ malo: reſiduũ aũt expẽdũt ĩ bono. Nec mirũ ſi min⁹ feciſt' in p̃terito. Qm̃ dies mali ſũt. i. mlta occurrerũt ĩpedimẽta: Geñ. xlvij. Dies ꝑegrinatiõis mee pauci ꝛ mali. Et qm̃ dies mali ſũt. Propterea nolite ĩprudẽtes fieri. ſ. indiſcreti. Hec ille.

In eo. ca. vbi d̃r ĩ poſtil. De carne eius ꝛ de oſſibus eius.

Additio. iij.

Suꝑ h̃ qd̃ d̃r: De carne ei⁹ ꝛc. Glo. in cui⁹ rei figura adã q̃ erat forma futuri cũ de coſta factã mulierẽ vidiſſet dixit: Hoc os de oſſibus meis: ꝛ caro de carne mea. ſicut eĩ eua de adaꝫ facta traxit ab eo carneꝫ ꝛ oſſa: ita nos a xp̃o ĩſtituti ſum⁹ ĩ oſſa. ſ. robuſti. alij ꝟo vt caro. ſ. (ĩfirmi.

F Ilij obe. p. Hic ꝯñr Ca. VI docet parẽtes ꝛ filios q̃lit̃ ſe debeãt habere adinuicẽ. Et p̃mo inſtruit filios dicẽs: Filij obedite parẽtib⁹ vr̃is ĩ dño. i. in licitis ꝛ honeſt'. m Hoc enĩ iu. ẽ. qꝛ filij hñt a parẽtib⁹ eẽ incremẽtũ ꝛ documẽtũ. h̃ etiã probat ꝑ ſcp̃turã Exo. xx. n Hono. p. t. ꝛ m. tu. nõ ſolũ ĩ reuerẽtia exhibẽda: ſꝫ etiã in neceſſarijs miſtrãdis tpe neceſſitat'. o Qd̃ ẽ mã. p̃mũ. nõ ſimpl'r: qꝛ mãdata ad deũ ordinantia ſũt p̃ora: ſꝫ in illis nõ addit̃ exp̃mẽdo ꝓmiſſionẽ remũeratiõis ſic ĩ iſto. iõ ſubdit̃: p In ꝓmiſſiõe. q̃ ſeq̃tur: Ut bñ ſit tibi ꝛc. ꝯñr inſtruit pr̃es. d. q Et vos pr̃es no. ad ira. ꝓ. fi. vr̃os. eos nimis aſꝑe caſtigãdo: ne frãgant̃ deſperãdo: ſic bacul⁹ tortuoſus qñ nimis ĩpetuoſe flectit̃ ad erigenduꝫ. r Sꝫ edu. illos. i. nutrite. s In diſ. ꝛ corre. dñi. i. in morib⁹ ꝛ timore dei. t Serui. Hic ꝯñr inſtruit ſuos ꝛ dños. ꝛ p̃mo ſuos. d. Serui obedite dñis carnalib⁹. q̃ꝫtũ enĩ ad aĩam oẽs hoĩes ſunt liberi: ſꝫ q̃ꝫtũ ad corp⁹ aliq̃ ſunt liberi: ꝛ aliq̃ ſeruilis ꝯditionis.

Cũ timore

G deo judicāte: apꝺ
quē nō eſt iniq̄taſ.
⁊ nouit diūſas pe/
nas meritis diſtri
buere delinquēti/
um. a In ſim/
plicitate. Liberaꝫ
facit ſeruitutē qui
ſeruit:nō tiore ſub
dolo:ſed fideli di/
lectiōe:donec trā/
ſeat iniq̄tas:⁊ om
nis euacueť pote/
ſtas. b De ce
tero. Poſt ſpecia/
lia p̄cepta q̄b⁹ ad/
monuit ſinglos oꝛ
dines. In cōi nūc
admonet omnes.
Hucuſqꝫ vos viui
verbo et ope:iam
deinceps ī futuro
in reliquo tempe.
c Mundi recto/
res. Nō qꝛ regunt
mundū q̄ cōſtat ex
celo et terra. Sed
mūdū pctōꝛes di/
Joh.1.a cit. De q̄ alibi: Et
mūdus euꝫ nō co/
gnouit. Talē mū/
dū illi regūt ꝯtra
q̄s habem⁹ ppetu
as inimicitias:qꝛ
⁊ ꝙ patimur hoīeſ
importunos illi fa
ciunt. Inſtigāt eī
⁊ inflāmant illos:
et tanq̄ꝫ vaſa ſua
mouēt:⁊ velut oꝛ/
gana tāgūt. Con/
tra illos habemuſ
occultā luctam ad
quam nos armat
apl's. d Tene/
braꝝ. Ne puteť de
mones hūc īuiſibi
lē mūdum regere:
oſtēdit q̄d noīe mū/
di ītellexerit tene/
braꝝ haꝝ.i.pctōꝝ
q̄ſi ī dn̄anť demo
nes mūdo q̄ ꝯſtat
de celo ⁊ t̄ra:ſꝫ pec
catorib⁹. e Cō/
tra ſpūalia. Q.ti/
mēdi hoſteſ:qꝛ ſpi
ritales ⁊ īuiſibileſ:
⁊ qꝛ nequā ⁊ nō p
parua re:ſꝫ ꝓ cele
ſti hereditate tollē
da pugnāt. Al' ce/
leſtia dicit x̄tutes
in q̄b⁹ pugnā de/
monum patimur.
Al' ſpūs nequā ſē
ī celeſtib⁹.i.ī ħ ī in
feriori aere. Ipi eī
q̄ſi eq̄tes pugnāt ī
eq̄s hoīb⁹. Eq̄tes
ſꝫ occidamus.eq̄s
poſſideamus.
f Succincti lū.
.i.carnales ꝯcupi
ſcētiaſ cinglo caſti
tat' frenātes ī ſimu
latoꝛie ſꝫ in x̄irate
vel ꝑ charitatē.
Calciati

a ſ reuerētia:qꝺ ⁊ filij. b ſ qꝺ ſeruoꝝ ē. c ſ vt
ſicut oñditis extra ſic ſit in voluntate vr̄a:vt ſi
nō poteſtis a dn̄is liberi fieri libere ſeruiatis.
a bus cū timōꝛe ⁊ trēmoꝛe:in ſim a b
a ſ obediretis:quia ipſe
hoc precepit ad cōſeruationē humilitatis.
plicitate coꝛdis veſtri ſicut xp̄ō: c d
a ſ obedite dico non ad oculum.ſ.dum videmi/
non ad ocūlum ſeruiētes:quaſi e f
ni ſicut illi qui querunt hoībus placere.
hominibus placētes:ſed vt ſer/ g
ſ cum chꝛiſto iubente ſeruis:non homi ſeruis
ſed chꝛiſto.
ui chꝛiſti facientes voluntatem
ſ ita ⁊ vos.
dei ex animo:cum bona volun/
a ſ dominis veſtris. b ſ vt in eo puteris ſerui
re vos deo ⁊ nō hominibus tm̄.
tate ſeruiēntes:ſicut dōmino et
ſ vos dico.
non hominibus:ſcientes quo/ h
niam vnuſquiſqꝫ quodcunqꝫ fe
a ſ non eni minus recipiet ſeruus q̄ꝫ liber.
cerit bonum:hoc rēcipiet a do/ i k
mino:ſiue ſeruus ſiue liber. Et l m
a ſ ſilr̄a in bona voluntate.
vos domini eādem facite illis:
ſ ſi ſerui peccant. ſ nō ſolum verbera.
remittētes minas:ſciētes quia n o
⁊ illoꝝ ⁊ veſter domin⁹ eſt in ce/
a ſ qꝛ. b ſ deus enim iuſtus iudex cauſas diſ
cernit:nō ꝑſonas.ideo qua menſura quis menſu
rauerit eadē remetietur ei.
lis:† ēt perſonārū acceptio non p
ſ in cōmuni admonet.
b eſt apud deū. De cetero fratres q
a ſ cōtra bellū diaboli. b ſ in auxilio dn̄i.
confoꝛtāmini in dōmino et in
a ſ qui dat potentem virtutem pugnare volen/
tibus. b ſ ita debetis confoꝛtari.
potēntia virtutis eius. Induīi/ r
ſ virtutes.
te vos armaturam dei: vt poſſi s
a ſ qꝛ ex occulto molitur mala.
tis ſtare aduerſus inſidiās dia/ t
a ſ neceſſe eſt vt ſtetis:qꝛ
boli:quōniam nō eſt nobis col/ v
a ſ vicinū eſt bellum nō contra homines qui vi
ſibiles ⁊ fragiles:vel contra illa vitia tm̄ q̄ ſunt
ex carne ⁊ ſanguine.
luctātio aduerſus carnem ⁊ ſan
a ſ demones qui pꝛincipantur alijs ⁊ cōtra eos
qui hos poſſunt qui timendi:quia mūdanos re/
gunt et dilectoꝛes mundi tenebꝛarum haꝝ tam
malarū.i.quos pꝛecipitant in tenebꝛoſa opera.
guinem:ſed aduerſus p̄ncipēs x
c et poteſtates: aduerſus mun/ y
d di rectoꝛes tenebꝛarum harum z
ſ contra ſpirituales ⁊ nequā hoſtes.
e contra ſpiritalia nequitię in cę/ a b
a ſ qꝛ tales hoſtes ⁊ de tanta re.
leſtibus. Prōpterea accipite ar c
a ſ qua deus ſuos armat. b ſ quia aliter non
poſſetis. c ſ malis.
matūram dei:vt pōſſitis rēſiſte d
a ſ in hac vita vbi tentatio. b ſ ꝓſperis vel
aduerſis. ſ virtutibus.
re in die mālo:⁊ in ōmnib⁹ per/ e f g
a ſ quia armatura dei eſt neceſſaria. ſ viriliter
quotiens pꝛouocamini.
f fecti ſtare. Stāte ergo ſuccincti h
ſ .i.vere ꝓpter chꝛiſtū.
lūbos vr̄os ī veritate:⁊ indui/ i k

a Cū timoꝛe.i.reuerētia:qꝺ etiam cōpetit filijs. b Et
tremoꝛe.qꝺ eſt ꝓpꝛiū ſeruoꝝ:qꝛ ſubſunt flagellis dn̄oꝛum.
c In ſim.coꝛ.vr̄i.i.abſqꝫ fraude ⁊ dolo. d Sicut xp̄o.
ſeruit⁹ enī introducta eſt ꝑ pctm̄:⁊ ſic ē pena pcti. De⁹ enī
actoꝛ eſt mali pene:et pōt coꝛrigere pctā ſicut placet ſibi ꝑ
penā ſeruitut' vel aliā:aliqñ etiā immittit alicui malū pe/
ne nō ꝓpter expiationē culpe:ſed ꝓpter augmētū meriti ꝑ
exercitiū humilitat' ⁊ patiētie.aliqñ etiā ex charitate aliq̄s
ſibi accipit ſeruitutē volūtarie: ſicut Paulin⁹ nolēſis eps
in ſeruitutē ſe tradidit tpe Vandaloꝝ ꝓ filio cuiuſdaꝫ vi/
due.⁊ oībus iſtis modis nō ſolū ſeruiť homini: ſed etiam
deo:inq̄ꝫtū hō patiēter ſuſtinet ſeruitutē ſibi inflictā ex oꝛ/
dinatione diuīa vel aſſumptā volūtarie ꝓpter deum.
e Nō ad ocu.ſuiētes.i.in p̄ntia dn̄oꝝ tm̄:ſꝫ etiaꝫ ī abſen
tia. f Quaſi hoīb⁹ placētes.tm̄. g Sed vt ſerui xp̄i.
volūtarie ſuſtinētes in ħ oꝛdinationē dei.⁊ ſubdiť rō cum
dꝛ: h Sciētes ⁊c̄.fecerit bonū.ſ.meritoꝛiū. i Hoc reci
piet in mercede. k A dn̄o.in cui⁹ ptāte ſunt dn̄i ſicut ſer
ui.iō ſubdiť: l Siue ſer.ſi.liber.nā ꝯditio ſeruitutis re/
ſpectu vite beate nullū affert impedimētū.vn̄ dicit Amb.
In dn̄o bona ſeruit⁹ ⁊ bona libertas equa lance appendū/
tur. Scꝺo inſtruit dn̄os.d. m Et vos dn̄i eadē facite il/
lis.ſupple ſeruis vtētes coꝝ ſeruitute rōnabiliť ⁊ modeſte.
ideo ſubdiť: n Remittētes minas.q.d.nō ſolū remitten
tes verbera qñ peccāt ex fragilitate vel ignoꝛātia:ſed etiā B
cōminatiōes ⁊ x̄ba aſpera. Et ſubdiť rō: o Sciētes qm̄
⁊ il.⁊ ve.dn̄s ē in celis.p̄ſidēs eq̄liter dn̄is ⁊ ſeruis. p Et
ꝑſo.ac.nō eſt apud deū.ita enī puniet dn̄m ſicut ſeruum:⁊
etiā graui⁹:ceteris parib⁹:qꝛ q̄nto ſtat⁹ altioꝛ tanto caſus
grauioꝛ.ꝓpter qꝺ dꝛ Sap̄.vj. Potētes potēter toꝛmenta
patienť. q De cetero. Poſtq̄ꝫ apl's inſtruxit Epheſios
in cōmuni:⁊ poſtea ꝑſonas diuerſoꝝ ſtatuū in ſpeciali.hic
reuertiť ad inſtruēdū eos in generali:⁊ diuidiť in duas:qꝛ
p̄mū inducit eos ad ſumēdū arma virtutū generaliť.ſcꝺo
deſcribit hec ſpecialiť.ibi: State ⁊c̄. Circa p̄mū dicit: De ce ✠ †
tero frēs ꝯfoꝛtamini in dn̄o.q.d.ex q̄ radicati eſtis in fide Roꝝ.2.b
xp̄i:debet' ꝯfidere de ip̄o.nā aſſiſtit fidelib⁹ ſuis in tenta/ Colo.3.d
tiōib⁹ ⁊ preſſuris.verūtamē qꝛ non debet hō ſic ꝯfidere de Act.10.f
aſſiſtētia dei ꝙ omittat facere qꝺ pōt:qꝛ ħ eēt tentare deū. Jaco.2.b
iō ſubdiť: r Induite vos ar.dei.i.x̄tutib⁹ q̄ ſunt arma 1.Pe.1.c
militū xp̄i. s Vt poſſit' ſtare.abſqꝫ caſu moꝛtalis pcti.
t Aduerſus inſi.diaboli.qm̄ ſicut dicit Leo papa: Om/
niū diſcutit ꝯſuetudīes:ventilat curas:ſcrutať affectus:⁊
ibi q̄rit cauſas nocēdi vbi quēqꝫ viderit ſtudioſi⁹ occupa/
ri. v Qm̄ nō ē no.col.aduer.car.⁊ ſang.i.aduerſus ho
mines q̄ ſunt caro ⁊ ſanguis:⁊ ꝑ ꝯn̄s viſibiles. x Sꝫ ad
uerſus p̄n.⁊ ptātes.i.demones q̄ ſunt hoſtes inuiſibiles.
Et dicit p̄ncipes ⁊ poteſtates:qꝛ angeloꝝ oꝛdines nō ſoluꝫ
ſunt ꝑ gratiā:ſed etiā ꝑ naturā:⁊ ſic de ſingulis oꝛdinib⁹
ceciderunt aliqui:in quibus naturalia remanſerunt inte/
gra:vt dicit Dionyſius.⁊ inferioꝛes obediūt ſuperioꝛib⁹:
vt magis poſſint nocere homībus.⁊ ꝑ pꝛincipes ⁊ poteſta
tes intelliguntť alij oꝛdines demonū. y Aduerſus mū/
di rectoꝛes.noīe mūdi nō intelligiť hic vniuerſitas creatu
rarū:que nō regiť a demonib⁹:ſed a deo ⁊ angelis ſanctis
ſibi miniſtrantib⁹:ſed intelligiť vniuerſitas hominuꝫ ma/
loꝛū.ſicut diciť Joh.j. Mūdus eū nō cognouit.q̄ ꝑ demo/
nes regi dicunť inq̄ꝫtum ꝑ eos ad peccata mouenť.ꝓpter
qꝺ ſubdiť ad declarationē hui⁹ intellect⁹: z Tenebꝛarū
haꝝ.dicunť enī mali hoīes tenebꝛe: qꝛ ſunt inuoluti tene/
bꝛis ignoꝛātie ⁊ culpe. a Cōtra ſpiritalia neq̄tie.i.ꝯtra
ſpūs nequā ſiue malignos.ħ etiā dꝛ ad oſtendendū ꝙ per
rectoꝛes mūdi hic demōes intelligunť. b In celeſtib⁹:
id eſt in ħ aere caliginoſo q̄ frequēter in ſacra ſcriptura ce/
lū noīať:in quo demones habitabūt vſqꝫ ad iudiciū.pꝛo/
pter qꝺ aues celi noīanť: Math.xiij.vbi dꝛ ꝙ aues celi co
mederūt ſemen qꝺ cecidit ſec⁹ viā. c Propterea accipi
te armatu.dei.ſcꝫ virtutū:vt p̄dictum eſt. d Vt poſſit'
reſiſtere.inſultib⁹ demonum. e In die malo.i.in p̄ſen/
ti vita vbi imminet tentationū pugna. f Et in omni/
bus.ſcꝫ ꝓſper' ⁊ aduerſis. g Perfecti ſtare.ita ꝙ nō
frangamini aduerſis nec eleuemini ꝓſperis. h State.
Hic ꝯñter apl's deſcribit arma virtutū mag' in ſpeciali di/ C
cens: State ergo ſuccincti lūbos veſtros:cingulo caſtita/
tis.vn̄ Grego.Homel.xxxij. Lūbos enī p̄cingim⁹ cū car/
nis luxuriā ꝑ ꝯtinētiā coercem⁹. i In x̄itate.⁊ ñ ſimu/
latoꝛie tm̄:ſic faciūt hypocrite. k Et indu.lo.iu.ſic eī loꝛi
ca oꝑit coꝛp⁹ vndiqꝫ:ſic iuſticia reddit debitū vnicuiqꝫ.
Et calciati

Ma. 6.b a Calciati. Marcus dicit apoſtolos calciatos ſandalijs vel ſoleis vt neqꝫ pes ſit tectus nec nudus ad terrā: id eſt ne occultetur euangelium: nec terrenis cōmodis innitatur. b Pedes: id eſt affectiones ſint munite virtutibꝰ: ne a vitijs pungātur: vt ita ſint parati ad predicandum euangelium quod nunciat pacē inter deum ⁊ hominē: vel vt ſint parati complere ꝑcepta euangelij. c Scutum fidei. Augꝰ. Fides eſt ſcutuꝫ ſub quo tuta eſt iuſticia: ſic̄ ſub munimīe omniū virtutum. Nō ꝓtendit ante omīa arma: qđ prius impugnat diabolꝰ. Unde ꝑma petit campum dubia ſub fronte duelli. Pugnatura fides.

11.di.c.noli et.11.q.3.c. qui reſiſtit

d Et galeam. Galeā eſt ſalus eterna: cuius memoria mentem obuoluit ne deficiat. e Et gladium ſpiritus. Augꝰ. in Pſal.clxix. Verbuꝫ dei gladiꝰ bis acutus docens de temporalibꝰ ⁊ eternis. Illoꝝ conſolationem in veteri: iſtoꝝ ꝑfectionem in nouo teſtamēto promittens. Nō enim temporaliter nobis ꝓmiſſum ē ad vnam partē gladij. Quod vero in ſempiternum ad aliam partem gladij pertinet. Nam ⁊ ideo duo teſtamēta dicunt: qꝛ vetꝰ terrena promittit: nouū eterna. de hoc gladio dn̄s ait: Non veni mittere pacē ſꝫ gladiū. Iſte gladius vere acutus eſt: qꝛ eū quem ferit a mūdo diuidit. f In ſpū. Orat: qui munda ꝯſcīa ⁊ integra fide orat. In carne orat: q̇ polluta mēte iterū peccaturꝰ non caſu ſꝫ de ꝓpoſito. g In apertionē. i. vt apte poſſim reſerare myſteriū euāgelij: .i. ſecreta īcarnatiōis ⁊ paſſionis. Ne preſſura tribulationis ipſa formidīe acumē doctrine obtundat.

Mat.10.d

h Pax fra. Pacē optat eis q̄ ē ianua dilectionis.

Finit epl'a ad Ephesios: Incipit argumentum ad Philippenſes.

i Philippēſes ſūt ⁊c̄. Qui accepto ꝟbo ꝑdicatiōis ab apl'o firmati ī fide fuerūt: nec pſeudo apl'os receperūt. vn̄ eos laudat apl's: hi Paulo ꝑ epaphroditū aliquā ſubaꝫ romā miſerāt que cū hac remittit epl'a ī q̄ cū pn̄s n̄ ꝑt: munit eos ꝯ duplex bellū tribulatoꝝ ⁊ pſeudo ꝑdicatoꝝ: vt oīa ꝓ xp̄o ſuſtineāt aduerſa cū hūilitate ſic̄ xp̄s fecit: ⁊ legalia a pſeudo nunq̄ȝ recipiāt. his nec ſe aplm̄ noīat q̄ nūq̄ȝ deo minꝰ vel ꝯ eū ſenſerāt.

Paulus

a ꝟ Augꝰ. iuſticia cuiqꝫ ius faciendo ſit lorica ne pateat locus hoſti. b ꝟ ne tangat terram qui predicat.

a b ti loricam iuſticie: ⁊ calciati pedes in ꝑ a

ꝟ .i. vt ſitis preparati ad predicandū euangeliū vel ad cōplendum precepta eius. ꝟ prelijs.

parationē euāgelij pacis. † In omnibꝰ b c

a ꝟ fidem rerū quas non videmus.

c ſumentes ſcutū fidei: in quo poſſitꝭ om d e

a ꝟ omnes aſtutias. b ꝟ diaboli. c ꝟ que de vitio inuitium incendunt.

d nia tela nequiſſimi ignea extiguere. Et f

a ꝟ ſpe eterne ſalutis gaudentes. b ꝟ quē dat ſpūſſanctꝰ.

e galeam ſalutis aſſumite: ⁊ gladium ſpi f

a ꝟ ad feriendū hoſtē. b ꝟ ꝑ oia que oranda ſunt.

ritus quod eſt verbū dei. Per omnem g i

ꝟ ⁊ cum adiuratione petendo.

orationem ⁊ obſecrationeꝫ: orātes om k l

ꝟ non horarie. b ꝟ non verbotenꝰ: ſed mente. c ꝟ ſolliciti.

f ni tempore in ſpiritu: ⁊ in ipſo vigilan m n

a ꝟ vt ſcꝫ omnibus virtutibus inſtent. ꝟ non remiſſe.

ꝟ vigilantes.

tes in omni inſtantia ⁊ obſecratione ꝓ o p

ꝟ facta. a ꝟ .ſ. a deo. ꝟ quē tribulatio obtundat.

omnibus ſanctis ⁊ pro me: vt detur mi q r

a ꝟ verbi mei. ꝟ ita vt. b ꝟ libere ſine impedimento notificem illud myſterij.

f hi ſermo ī apertionē oris mei: cum fiducia notum facere myſterium euangelij:

a ꝟ quia nec pro catenis ceſſo a legatione mea. b ꝟ nunc rome. ꝟ poſitus.

pro quo legatione fungor in catena s

a ꝟ cū fiducia. b ꝟ euangelio predicando. c ꝟ inter mala omnia.

iſta: ita vt in ipſo audeam prout opor t

a ꝟ ne auditis tribulationibus mouerentur dicit tychicum omnia eis notificare ſubdens.

tet me loqui. Ut autem ⁊ vos ſciatis q̄ v

a ꝟ circa: quia multe erant ei tribulationes que quaſi circūdabant. vel ideo certa: qꝛ interiora nō tangebāt. b ꝟ q̄ȝ cōſtans ſim inter illa.

circa me ſunt: quid agam: Omnia no

a ꝟ vt bene audiant hūc cōmendat. b ꝟ ideo eum audite.

ꝟ meus in fide.

ta vobis faciet tychicus chariſſimꝰ fra

ꝟ in his que ſunt domini.

ter: ⁊ fidelis miniſter in domino: quem x

a ꝟ vt meram vobis dicat veritatē.

miſi ad vos in hocipm̄ vt cognoſcatis

que circa nos ſunt: ⁊ conſoletur corda y

a ꝟ per pacem manebunt in charitate que eſt ex fide.

veſtra. Pax fratribꝰ ⁊ charitas cum fi z a

de a deo patre nr̄o ⁊ domino ieſu chri b c

ſto. Gratia cum omnibus qui diligunt d

dominum noſtrum ieſum chriſtum in e

a ꝟ a ſimilitudinē ſpōſe que nō admittit corruptionē. ꝟ in integritate fidei: vel in vita eterna.

incorruptione amen.

Epiſtola ad Epheſios finit: Argumentum in epiſtolam ad Philippenſes incipit.

i Philippenſes ſunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perſtiterūt in fide: nec receperūt falſos apoſtolos. Hos collaudat apoſtolus: ſcribens eis a roma de carcere ꝑ epaphroditū.

Argumentum finit.

a Et calciati pedes. i. affectiōes. b In preparationē euangelij pacis. i. vt ſitis ꝑparati ad predicandū euangelium xp̄i: qđ annunciat pacem eternā. Ad ſignificationem huiꝰ dicit Marcus. vj. Miſſos ad ꝑdicandū calciatos ſandalijs q̄bus muniuntur pedes ne īmediate tangant terraꝫ: ⁊ nudi remanent in parte ſuperiori: qꝛ affectiones predicatoruꝫ non debent ad terrena affici: ſed ad celeſtia: ſicut dicit in Glo. ſuꝑ locū iſtuꝫ. c In omnibus. tentationum inſultibꝰ. d Sumētes ſcutum fidei. que eſt ſubſtantia ſperandaꝝ rerū. e In quo poſſitis omīa tela ⁊c̄. firma enī fides de bonis celeſtibus que ſperant: repellit ictus demonū quaſi ſcutum. f Et galeam ſalutis aſſumite. ſ. charitateꝫ: quia ſicut galea ſuꝑaponit tanq̄ȝ cōplementuꝫ ⁊ ꝑfectio alioꝝ armorum: ſic charitas eſt ꝑfectio aliarū virtutū. g Et gladiū ſpiritus. i. datū a ſpūſancto. h Qđ eſt verbum dei. Matth. x. Non enī vos eſtis qui loq̄mini: ſed ſpūs p̄ris veſtri q̇ loquitur in vobis. dicit aūt verbū dei gladius: qꝛ percuſſus cū eo diuidit a mundo. Et quoniā hec armatura dependet ex dei gr̄a. iō ſubditur: i Per omnē orationē. q̄ eſt ſimplex petitio a deo. k Et obſecrationē. que eſt cū expreſſione rei ſacre ꝑ quaꝫ petitio fit exaudibilis. vt cū dicit: Per paſſionem tuā libera nos: ⁊ hmōi. l Orātes omni tempꝛe. ad hoc ordinato. m In ſpiritu. i. mente ⁊ non tm̄ voce. n Et i ipſo vigilantes. i. feruēter orando ⁊ nō remiſſe. o In omi inſtantia. i. ꝑſeueranter. p Pro oībus ſanctis. vt habeant arma ꝑdicta generaliter. q Et ꝓ me. ſpecialiter. r Ut detꝛ mihi ſermo ī apertione oris mei. i. ꝯſtantia ꝑdicandi euāgelium xp̄i. s Pro quo leg. fun. in catena. nunc detentus rome. t Ut in ipo audeam ⁊c̄. i. vt tribulationes quas ſuſtineo: in nullo me terreāt a ꝑdicatione retrahendo. v Ut autē. Hec eſt vltima pars huius epiſtole: ⁊ eſt ꝯfirmatio ꝑcedentiū. per hoc q᷑ apl's eam miſit ꝑ dilectū diſcipuluꝫ: vt plenius poſſet ſignificare ſtatū apoſtoli epheſijs: ⁊ eos in deo ꝯſolari. ⁊ hoc qđ dicit apl's: Ut aūt. ⁊ ptꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. x Et fidelis miniſter in dn̄o. i. in his que ſūt ad dn̄m. y Et ꝯſolet corda veſtra. vos in bono ꝯfirmādo ꝑ ſacra hortamenta.

z Pax fratribꝰ. i. in chriſtuꝫ credentibꝰ: ſupple ſit. a Et charitas cum fide. aliter fides eſſet informis. b A deo p̄re noſtro. qui eſt dator iſtorum bonoꝝ. c Et domino ieſu chriſto. ꝑ quem ad nos ꝑueniunt dei dona. d Gratia cum omnibus. generaliter credentibus. e In incorruptione amen. i. ſic maneant in gratia q᷑ nō decidant ab ea: ſed ꝑueniant ad gloriam q̄ eſt gratia ꝯſummata. Amen.

In ca. vj. vbi dicit in poſtilla: Ut detur mihi ſermo in apertione oris mei.

Additio. Hoc quod dicit: Detur mihi ſermo in apertiōe oris mei videt referendū ad illud quod fuit a dn̄o dictū aplis Matth. x. Dabit enim vobis in illa hora q̇d loq̄mini. Fm̄ enī fragilitatem humane nature timebat apl's ne preſſura tribulationum impediret a promptitudine reſponſionis in myſterijs euangelij declarandis: ⁊ ideo petebat per ſuffragia orationum vt daret ſibi a deo ſermo. ſ. rectus in aꝑtione oris mei: id eſt prompte ⁊ fiducialiter ⁊c̄.

Explicit poſtilla Nicolai de lyra ſuper epiſtolam Pauli ad Epheſios.

Incipit epiſtola